

**Het gebruik van rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp
vóór en na het niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulptraject
gefinancierd door het Agentschap Opgroeien (2020-2023)**

Melissa Schuurman¹

Stefaan Pleysier²

Koen Hermans¹

¹ LUCAS KU Leuven

² LINC, KU Leuven

Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
Minderbroedersstraat 8 – B-3000 Leuven
Tel 0032 16 37 34 32
E-mail: swvg@kuleuven.be
Website: <http://www.steunpuntwvg.be>

**STEUNPUNT
WELZIJN
VOLKSGEZONDHEID &
GEZIN**

Publicatie nr. 2025/21
SWVG-Rapport 55
Titel rapport: Het gebruik van rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp vóór en na het niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulptraject gefinancierd door het Agentschap Opgroeien (2020-2023)
Promotor: prof. dr. Koen Hermans¹
Copromotor: prof. dr. Stefaan Pleysier²
Onderzoeker: Melissa Schuurman¹

Met dank aan dr. Nele Van den Cruyce¹ voor haar bijdrage tot de realisatie van dit project

¹ LUCAS KU Leuven

² LINC, KU Leuven

Dit rapport kwam tot stand met de steun van de Vlaamse Overheid. In deze tekst komen onderzoeksresultaten van de auteur(s) naar voor en niet die van de Vlaamse Overheid. De Vlaamse Overheid kan niet aansprakelijk gesteld worden voor het gebruik dat kan worden gemaakt van de meegedeelde gegevens.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder uitdrukkelijk te verwijzen naar de bron.

No material may be made public without an explicit reference to the source.

Het consortium SWVG

<i>Deelnemende instellingen - Dagelijks bestuur</i>	
KU Leuven	
· LUCAS, Centrum voor zorgonderzoek en consultancy	Prof. dr. Anja Declercq
· Instituut voor Sociaal Recht	Prof. dr. Koen Hermans
· HIVA - Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving	Prof. dr. Johan Put
	Prof. dr. Tine Van Regenmortel
UGent	
· Vakgroep Bestuurskunde en Publiek Management	Prof. dr. Bram Verschuere
· Vakgroep Volksgezondheid en Eerstelijnszorg	Prof. dr. Katrien Vanthomme
· Vakgroep Volksgezondheid en Eerstelijnszorg	Prof. dr. Jeroen Trybou
Vrije Universiteit Brussel	
· Faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen	Prof. dr. Johan Vanderfaeillie
Universiteit Antwerpen	
· Faculteit Sociale Wetenschappen	Prof. dr. Koen Decancq
<i>Partnerinstellingen</i>	
Universiteit Hasselt	
· Faculteit Geneeskunde en Levenswetenschappen	Prof. dr. Wim Pinxten
Thomas More Hogeschool	
· Unit Mens & Welzijn	Dr. Peter De Graef
Arteveldehogeschool	
· Sociaal Werk	
Hogeschool Gent	
· Onderzoekscentrum 360° Zorg en Welzijn	
UC Leuven-Limburg	
· Research & Expertise - Expertisecentrum Health Innovation	
Karel De Grote hogeschool	
· Onderzoek en maatschappelijke dienstverlening	
Hogeschool PXL	
· Expertisecentrum PXL Social Work Research	
Odisee co-hogeschool	
· Studiegebied Sociaal-Agogisch Werk	
KeFor	
· Kenniscentrum Forensisch Psychiatrische Zorg	
<i>Coördinatie en secretariaat</i>	
Coördinator SWVG	Dr. Kathleen De Cuyper
Administratieve ondersteuning	Manuela Schröder
	Lut Van Hoof

Rapport 55

Juni 2025

Het gebruik van rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp vóór en na het niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulptraject gefinancierd door het Agentschap Opgroeien (2020-2023)

Onderzoeker: Melissa Schuurman¹
Promotor: prof. dr. Koen Hermans¹
Copromotor: prof. dr. Stefaan Pleysier²

¹ LUCAS KU Leuven

² LINC, KU Leuven

Samenvatting

In 2021 verscheen een eerste rapport over de trajecten binnen de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (NRTJ) voor de periode 2016–2020 (De Wispelaere et al., 2021). Het huidige onderzoek bouwt hierop voort en verruimt het perspectief door ook de aanwezigheid van rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (RTJ) vóór, tussen of na NRTJ-registraties in kaart te brengen. Hierdoor kan worden nagegaan of, en in welke mate, jongeren die in het vorige onderzoek als “herinstromers” werden gecategoriseerd, in de tussentijd RTJ-hulp ontvingen.

Het onderzoek focust op kinderen en jongeren die in 2020 voor het eerst instroomden in de jeugdhulp. De gebruikte gegevens zijn afkomstig uit de databank Domino BinC/OSD van het Agentschap Opgroeien en omvatten alle geregistreerde hulpverlening tussen 1 januari 2020 en 31 december 2023. Het betreft een cohorte van 10 019 nieuwe instromers, waarvan de trajecten voor de subgroepen ‘voorzieningen BinC’¹ (N = 4507) en ‘crisismeldpunt’² (N = 894) werden geanalyseerd. Binnen het tijdsbestek van deze studie was de analyse van de trajecten met *pleegzorg* niet haalbaar.

Een traject wordt in dit onderzoek gedefinieerd als de chronologische opeenvolging van RTJ- en NRTJ-registraties binnen de onderzoeksperiode (januari 2020 – december 2023). Daarbij wordt RTJ beschouwd als rechtstreeks toegankelijke hulp, en NRTJ als niet-rechtstreeks toegankelijke hulp waarbij altijd (verplicht) een erkende RTJ-module wordt opgestart. Het is dus belangrijk om in gedachten te houden dat aan elke geregistreerde NRTJ-hulpverlening steeds een gelijktijdige RTJ-module verbonden is. In de trajectanalyses maken we, ondanks deze structurele koppeling, een onderscheid op basis van de administratief geregistreerde hulpvormen (RTJ of NRTJ). Op die manier worden drie trajecttypes onderscheiden: eenduidige trajecten (waarbij enkel RTJ of enkel NRTJ voorkomt), tweevoudige trajecten

¹ Trajecten zonder pleegzorg en/of crisishulp (al dan niet via crisismeldpunt)

² Trajecten waarbij er ergens tijdens het traject crisishulpverlening via het crisismeldpunt heeft plaatsgevonden

(met één overstap tussen RTJ en NRTJ of omgekeerd), en meervoudige trajecten (met meerdere overgangen tussen beide vormen van hulp)

Deze typologie vormt de basis voor het beantwoorden van de volgende vijf onderzoeksvragen:

1. Hoeveel kinderen en jongeren starten in RTJ? Hoeveel hiervan blijven gedurende het volledige traject in de RTJ en hoeveel gaan over naar NRTJ?
2. Hoeveel kinderen en jongeren starten in NRTJ? Hoeveel hiervan blijven gedurende het volledige traject in de NRTJ en hoeveel gaan over naar RTJ?
3. Voor hoeveel kinderen en jongeren gebeurt een overstap van RTJ naar NRTJ (en/of omgekeerd) meermaals?
4. Welke patronen RTJ–NRTJ (en/of omgekeerd) doen zich voor in de trajecten van kinderen en jongeren met een tussenkomst van het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg (OCJ) en/of van de Sociale Dienst van de Jeugdrechtsbank (SDJ), en in de trajecten van kinderen en jongeren zonder deze tussenkomst?
5. Waar bevindt zich crisishulp in de trajecten van kinderen en jongeren: aan het begin, tijdens of op het einde van een traject?

De eerste drie onderzoeksvragen werden beantwoord voor de subgroep ‘voorzieningen BinC’ (N = 4507). De analyses tonen aan dat jongeren doorgaans binnen het type hulp blijven waarmee hun traject aanvangt. Van de jongeren die starten in RTJ (N = 3690), blijft 93,0% (n = 3433) binnen RTJ; bij jongeren die starten in NRTJ (N = 815) blijft 81,1% (n = 661) binnen NRTJ. Overstappen van RTJ naar NRTJ komen voor bij 5,0% (n = 184), van NRTJ naar RTJ bij 14,4% (n = 117). Meervoudige trajecten met meerdere overstappen zijn zeldzaam (2,4%, n = 111). Met betrekking tot de verdeling tussen jongens en meisjes zijn jongens oververtegenwoordigd in NRTJ-trajecten (63,1%), vooral bij overstappen van RTJ naar NRTJ (60,3% jongens) in vergelijking met andere trajectpatronen. Daarnaast blijkt dat de instroom in NRTJ toeneemt met de leeftijd. Binnen de eenduidige trajecten (N = 3433) vormen 3–5-jarigen de grootste groep in RTJ (25,2%), terwijl 15–17-jarigen oververtegenwoordigd zijn in eenduidig NRTJ (34,1%, N = 662) en ook het sterkst vertegenwoordigd zijn in twee- en meervoudige trajecten.

De analyses met betrekking tot onderzoeksvraag 4 hebben eveneens betrekking op de subgroep ‘voorzieningen BinC’ en tonen aan dat jongeren met een OCJ/SDJ-tussenkomst minder vaak een eenduidig traject doorlopen en vaker overstappen tussen RTJ en NRTJ dan jongeren zonder tussenkomst (97,1% zonder tussenkomst versus 79,3% met tussenkomst heeft een eenduidig traject, respectievelijk N = 2930 en N = 1577). Dit geldt in het bijzonder wanneer de tussenkomst niet aan het begin, maar pas later in het traject plaatsvindt. Zo heeft 70% van de trajecten een OCJ/SDJ-tussenkomst bij de start van het traject, wat gepaard gaat met een groter aandeel eenduidige hulpverlening. Hoewel trajecten met een OCJ/SDJ-tussenkomst gemiddeld minder eenduidig verlopen dan trajecten zonder tussenkomst, blijft het belangrijk te benadrukken dat een meerderheid van de jongeren die hun traject aanvatten in RTJ én een tussenkomst van OCJ/SDJ kennen, binnen RTJ blijft (81,5%, N = 1577). Verder zijn er duidelijke verschillen naar geslacht en leeftijd: tweevoudige RTJ–NRTJ-trajecten met tussenkomst bevatten meer jongens (62,2%), terwijl eenduidige NRTJ-trajecten vaker uit meisjes bestaan (60,3%). Ook blijken OCJ/SDJ-tussenkomsten vaker voor te komen bij oudere jongeren, met een piek bij 15–17-jarigen (24,4%). De verschillen in leeftijdsverdeling en trajecttype blijven grotendeels gelijk tussen beide groepen, maar de groep met tussenkomst telt systematisch meer kinderen en jongeren in elk type traject.

De analyses met betrekking tot onderzoeksvraag 5 hebben betrekking op de subgroep ‘crisismeldpunt’ en tonen aan dat crisishulp voornamelijk aan het begin van het traject wordt ingezet: bij 65,3% van de

trajecten (N = 894) vindt de eerste crisishulpregistratie plaats bij de start. In 15,2% (n = 136) van de gevallen wordt crisishulp pas tijdens het traject ingezet, en bij 5,3% (n = 47) vormt crisishulp het eindpunt. Bij 6,4% (n = 57) komt crisishulp op meerdere momenten in het traject voor. Wanneer crisishulp later in het traject voorkomt, stijgt het aandeel tweevoudige en meervoudige trajecten aanzienlijk. Ook zijn in deze subgroep minder eenduidige trajecten aanwezig dan in de subgroep ‘voorzieningen BinC’: 35–40% van de jongeren met crisishulp maken minstens één overstap tussen hulpvormen. Daarnaast blijkt crisishulp vooral ingezet te worden bij jongeren van 12 tot 17 jaar (61,2%), met een sterke vertegenwoordiging van 15–17-jarigen in de NRTJ-gerichte trajecten. Opmerkelijk is dat meisjes in deze subgroep relatief vaker betrokken zijn bij NRTJ-hulp dan jongens, zowel bij instroom als bij overstappen naar NRTJ.

Tot slot werd onderzocht in hoeverre het beperkte aantal twee- en meervoudige trajecten te verklaren valt door het feit dat sommige trajecten nog lopend zijn. Deze aanvullende analyse toont aan dat het merendeel van de trajecten binnen de onderzoeksperiode als beëindigd kan worden beschouwd, zowel in de groep *met* als *zonder* tussenkomst van OCJ of SDJ. Toch blijken trajecten met overstappen tussen RTJ en NRTJ, en vooral wanneer NRTJ de laatste hulpvorm is, vaker nog lopend te zijn. Dit patroon is het sterkst bij jongeren met een OCJ/SDJ-tussenkomst. Tegelijk moet deze vaststelling met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden: het onderscheid tussen ‘beëindigd’ en ‘nog lopend’ is gebaseerd op de einddatum van de laatst geregistreerde hulp, zonder zicht op mogelijke heropstart na de onderzoeksperiode.

De overkoepelende synthese van de analyses toont dat het merendeel van de jongeren hun traject aanvangt binnen de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (RTJ), en slechts een minderheid in de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (NRTJ). In beide groepen blijkt het traject doorgaans eenduidig te verlopen: jongeren blijven meestal binnen het type hulp waarin ze instroomden. Zo doorloopt 76,2% van de trajecten binnen de subgroep ‘voorzieningen BinC’ (N = 4507) een eenduidig RTJ-traject. Tweevoudige en meervoudige trajecten, waarbij RTJ als voor-, tussen- of natraject fungeert in combinatie met NRTJ, blijven uitzonderlijk. Deze vaststellingen zijn gebaseerd op de analyse van 53,9% van de totale instroompopulatie van 2020 (N = 10 019), met name jongeren uit de subgroepen ‘voorzieningen BinC’ en ‘crisismeldpunt’. De analyse van de subgroep ‘jongeren met pleegzorg’³, ‘crisishulp binnen voorzieningen’⁴ of ‘enkel een registratie in Domino OSD’⁵ was niet mogelijk binnen het tijdsbestek van de studie. Ondanks deze beperking bieden de resultaten een eerste onderbouwd antwoord op de **centrale onderzoeksvraag**: RTJ en NRTJ komen relatief weinig samen voor binnen één traject, waardoor het hulpverloop relatief stabiel blijft binnen één van beide hulpvormen. Tegelijk vraagt deze vaststelling om **nuance**: trajecten die als ‘NRTJ’ zijn gecategoriseerd, omvatten immers ook een verplichte RTJ-module. Hierdoor zou het niet juist zijn de twee soorten hulp als volledig onafhankelijk van elkaar te zien.

Bij de interpretatie van de onderzoeksresultaten is het belangrijk enkele beperkingen in acht te nemen. De analyses bestrijken enkel de periode 2020–2023, waardoor latere trajectfasen of heropnames buiten beeld kunnen blijven. Mogelijks is een periode van drie jaar dus te kort voor een trajectanalyse in de jeugdhulp. Ook werd enkel hulpverlening binnen het Agentschap Opgroeien geanalyseerd, waardoor trajectonderbrekingen mogelijk onterecht worden geïnterpreteerd als hulpstiltes. Daarnaast kon slechts

³ Trajecten waarbij *ergens* tijdens het traject pleegzorg werd geregistreerd

⁴ Trajecten met registratie van crisishulp die niet via het crisismeldpunt werden geregistreerd

⁵ Kinderen geregistreerd in de databank van OCJ/SDJ (Domino OSD-databank), zonder registratie in Domino BinC

een deel van de instroompopulatie worden meegenomen, met name jongeren uit de subgroepen '*voorzieningen BinC*' en '*crisismeldpunt*', waardoor de resultaten niet zonder meer generaliseerbaar zijn.

Het onderscheid tussen RTJ en NRTJ werd administratief bepaald, terwijl in de praktijk beide hulpvormen inhoudelijk kunnen overlappen, zo is er bijna altijd een RTJ-module verplicht gekoppeld aan een NRTJ-module. Bovendien werd geen rekening gehouden met de duur van hulp of aantal onderbrekingen, en ontbreken kwalitatieve inzichten in motieven en context. Toekomstig onderzoek kan deze beperkingen ondervangen via langere onderzoeksperiodes, sectoroverschrijdende databankkoppelingen, verfijnde classificaties, en aanvullend kwalitatief onderzoek.

Inhoud

Hoofdstuk 1	Inleiding	11
1	Situering	11
2	Doel en opbouw	11
Hoofdstuk 2	Methode	13
1	Beschrijving van de dataset	14
2	Definiëring van de hulptrajecten	17
3	Nuancering bij het interpreteren van resultaten	18
Hoofdstuk 3	Resultaten	19
1	Sociodemografische gegevens	19
1.1	Geslacht	19
1.2	Origine	19
1.3	Leeftijd bij het begin van het traject	20
2	Instroom en verloop tussen RTJ en NRTJ	21
2.1	Geslachtsverdeling en trajectpatronen van subgroep <i>voorzieningen BinC</i>	23
2.2	Leeftijdsverdeling en trajectpatronen van subgroep <i>voorzieningen BinC</i>	24
3	Tussenkomen van OCJ en/of SDJ	29
3.1	Start van traject in OCJ/SDJ	31
3.2	Geslachtsverdeling en trajectpatronen van subgroep <i>voorzieningen BinC</i> met en zonder OCJ/SDJ-tussenkomen	32
3.1	Leeftijdsverdeling en trajectpatronen van subgroep <i>voorzieningen BinC</i> met en zonder OCJ/SDJ-tussenkomen	34
4	Moment van crisis in een traject	41
4.1	Leeftijdsverdeling en trajectpatronen van subgroep <i>crisismeldpunt</i>	45
4.2	Leeftijdsverdeling en trajectpatronen van subgroep <i>crisismeldpunt</i>	47
Hoofdstuk 4	Bijkomende analyses	51
1	Lopende vs geëindigde trajecten	51
2	De totale groep van nieuwe instromers	53
2.1	Overzicht van geanalyseerde en niet-geanalyseerde subgroepen	53
2.2	Analyse van de totale 'analyseerbare populatie'	54
3	Relatie tot eerder onderzoek: verdieping en verruiming van het perspectief	57
Hoofdstuk 5	Conclusies	59
1	Antwoorden op onderzoeksvragen	59
2	Beperking van huidig onderzoek en implicaties voor vervolgonderzoek	63
2.1	Beperkte onderzoeksperiode	63
2.2	Beperking tot hulpverlening binnen het Agentschap Opgroeien	63
2.3	Een deel van de instroom is niet opgenomen in analyses	64

2.4	Indelingscriteria RTJ en NRTJ	64
2.5	Geen zicht op bewegingen binnen RTJ en NRTJ	64
2.6	Geen analyse van hulpduur en -intensiteit	64
2.7	Gebrek aan kwalitatieve duiding	65
3	Beleidsrelevantie van deze onderzoeksresultaten	65
Referenties		67

Lijst Tabellen

Tabel 1	Overzicht variabelen uit Domino BinC/OSD gebruikt in onderzoeksrapport	13
Tabel 2	Terminologie van de subgroepen	16
Tabel 3	Aantal en percentage jongens en meisjes per databank	19
Tabel 4	Aantal en percentage (niet-)Belgische kinderen en jongeren per databank	20
Tabel 5	Aantal en percentage per leeftijdscategorie per databank	21
Tabel 6	Trajectpatronen van de subgroep <i>voorzieningen BinC</i>	22
Tabel 7	Geslachtsverdeling van de subgroep <i>voorzieningen BinC</i> per trajectpatroon	23
Tabel 8	Verdeling in trajectpatroon van de subgroep <i>voorzieningen BinC</i> per leeftijdscategorie	25
Tabel 9	Leeftijdsverdeling van de subgroep <i>voorzieningen BinC</i> per trajectpatroon	27
Tabel 10	Trajectpatronen van groepen <i>met</i> en <i>zonder</i> tussenkomst OCJ/SDJ uit de subgroep <i>voorzieningen BinC</i>	30
Tabel 11	Trajectpatroon bij start in RTJ, start in NRTJ of start in OCJ/SDJ	32
Tabel 12	Geslachtsverdeling per trajectpatroon van groepen <i>zonder</i> versus <i>met</i> OCJ/SDJ tussenkomst van de subgroep <i>voorzieningen BinC</i>	33
Tabel 13	Trajectpatronen per leeftijdscategorie van de groep <i>zonder</i> versus <i>met</i> OCJ/SDJ- tussenkomst van de subgroep <i>voorzieningen BinC</i>	35
Tabel 14	Verschillen in procentpunt (p.p.) tussen groep <i>met</i> en <i>zonder</i> OCJ/SDJ- tussenkomst, per leeftijd en trajectpatroon	36
Tabel 15	Leeftijdsverdeling per trajectpatroon van de groep <i>zonder</i> versus <i>met</i> OCJ/SDJ- tussenkomst van de subgroep <i>voorzieningen BinC</i>	38
Tabel 16	Codering van het moment van crisishulpverlening <i>via het crisismeldpunt</i> in trajecten	41
Tabel 17	Aantallen en percentages van subgroep <i>crisismeldpunt</i> naar moment van crisishulpverlening	42
Tabel 18	Trajectpatronen van subgroep <i>crisismeldpunt</i> , onafhankelijk van het moment van crisishulpverlening	43
Tabel 19	Verdeling van subgroep <i>crisismeldpunt</i> per trajectpatroon en per moment van crisishulpverlening	45
Tabel 20	Leeftijdsverdeling naar trajectpatroon voor subgroep <i>crisismeldpunt</i>	48
Tabel 21	Verdeling in trajectpatroon naar leeftijdscategorie voor subgroep <i>crisismeldpunt</i>	49
Tabel 22	Geëindigde versus lopende trajecten per trajectpatroon voor subgroep <i>voorzieningen BinC</i>	52
Tabel 23	Overzicht van (niet) geanalyseerde subgroepen	53

Tabel 24	Trajectpatronen van de totaal analyseerbare groep (N = 6845)	55
Tabel 25	Aantal en percentage verdeling naar trajectpatroon t.o.v. de totaal analyseerbare groep	56

Lijst Figuren

Figuur 1	Schematische voorstelling van de Opgroeien-dataset met start in 2020	14
Figuur 2	Schematische voorstelling van de subgroepen uit de Opgroeien-dataset met start in 2020	15
Figuur 3	Visuele voorstelling trajectpatronen ter illustratie	17
Figuur 4	Trajectpatronen van de subgroep <i>voorzieningen BinC</i> (N = 4507)	22
Figuur 5	Geslachtsverdeling van de subgroep <i>voorzieningen BinC</i> per trajectpatroon	24
Figuur 6	Verdeling in trajectpatroon van de subgroep <i>voorzieningen BinC</i> per leeftijdscategorie	26
Figuur 7	Leeftijdsverdeling van de subgroep <i>voorzieningen BinC</i> per trajectpatroon	28
Figuur 8	Trajectpatronen van groepen <i>met</i> en <i>zonder</i> tussenkomst OCJ/SDJ uit de subgroep <i>voorzieningen BinC</i>	31
Figuur 9	Geslachtsverdeling per trajectpatroon van groepen <i>zonder</i> versus <i>met</i> OCJ/SDJ tussenkomst van de subgroep <i>voorzieningen BinC</i>	34
Figuur 10	Trajectpatronen per leeftijdscategorie van de groep <i>zonder</i> versus <i>met</i> OCJ/SDJ- tussenkomst van de subgroep <i>voorzieningen BinC</i>	36
Figuur 11	Leeftijdsverdeling per trajectpatroon in groep <i>zonder</i> en <i>met</i> OCJ/SDJ- tussenkomst in de subgroep <i>voorzieningen BinC</i>	40
Figuur 12	Trajectpatronen van subgroep <i>crisismeldpunt</i> , onafhankelijk van het moment van crisishulpverlening	44
Figuur 13	Trajectpatronen van subgroep <i>crisismeldpunt</i> per geslacht	46
Figuur 14	Verdeling in geslacht per trajectpatronen van subgroep <i>crisismeldpunt</i> , onafhankelijk van moment van crisishulpverlening	47
Figuur 15	Verdeling van instroomleeftijd van kinderen en jongeren met eerste registratie in crisishulpverlening via het <i>crisismeldpunt</i> (n = 708)	48
Figuur 16	Visueel overzicht van (niet) geanalyseerde subgroepen	54

Hoofdstuk 1

Inleiding

1 Situering

Het vooronderzoek ‘Het ontwikkelen van een concept voor de realisatie van een longitudinaal onderzoek in de jeugdhulp’ (EF10) leidde tot een meerjarenplan om in de toekomst de hulpverleningstrajecten van jongeren in de jeugdhulp te monitoren aan de hand van de beschikbare registratiegegevens (Coppens et al., 2018). In 2018-2019 werden de eerste stappen gezet om dit plan uit te voeren in het project ‘Longitudinaal onderzoek en intersectoraal jaarverslag’ (SWVG-studies EF44 en EF52). In de vorige projecten lag het accent op (1) het opstellen en implementeren van een intersectorale basisset van indicatoren in bestaande registratiesystemen, (2) het analyseren van NRTJ-trajecten door Insisto, Domino BinC en Domino OSD te koppelen, en (3) het pilootproject ‘jeugdhulpverlaters’ waarbij de gegevens van jeugdhulpverlaters gekoppeld worden aan KSZ-gegevens.

In 2021 verscheen een eerste rapportage over de trajecten binnen de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp voor de periode 2016-2020 (De Wispelaere et al., 2021). De trajecten werden geanalyseerd naar hun lengte (kort, middellang, lang) en naar de lengte van onderbrekingen (korte onderbreking en herinstroom). Nu trachten we de trajecten binnen zowel de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp, als de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp gefinancierd door het Agentschap Opgroeien in kaart te brengen. Meer bepaald verkennen we de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp vóór en na de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulptrajecten voor de periode 2020-2023. We maken hiervoor gebruik van de databank Domino BinC/OSD.

2 Doel en opbouw

Het doel van het huidige onderzoek is om het gebruik van rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (RTJ) vóór en na de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (NRTJ) te verkennen voor de periode 2020-2023. Specifiek worden volgende vijf onderzoeksvragen beantwoord:

1. Hoeveel kinderen en jongeren starten in RTJ? Hoeveel hiervan blijven gedurende het volledige traject in de RTJ en hoeveel gaan over naar NRTJ?
2. Hoeveel kinderen en jongeren starten in NRTJ? Hoeveel hiervan blijven gedurende het volledige traject in de NRTJ en hoeveel gaan over naar RTJ?
3. Voor hoeveel kinderen en jongeren gebeurt een overstap van RTJ naar NRTJ (en/of omgekeerd) meermaals?
4. Welke patronen RTJ-NRTJ (en/of omgekeerd) doen zich voor in de trajecten van kinderen en jongeren die een tussenkomst van het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg (OCJ) en/of van de Sociale Dienst van de Jeugdrechtbank (SDJ) hebben gehad, en de kinderen en jongeren zonder deze tussenkomst?
5. Waar bevindt zich crisishulp in de trajecten van kinderen en jongeren: in het begin, midden of einde van een traject?

Aangezien NRTJ gespecialiseerde, vaak intensieve en ingrijpende hulp omvat, is het wenselijk om deze waar mogelijk te voorkomen of te beperken. Het huidig onderzoek heeft daarom tot doel om de trajecten van kinderen en jongeren te verkennen aan de hand van RTJ- en NRTJ-gebruik, alsook de plaats

van crisishulpverlening in het traject. Crisishulpverlening kan immers een factor zijn die de overstap naar NRTJ eveneens *voorkomt*, of kan anderzijds een *opstap* zijn naar NRTJ. Aan de hand van bovenstaande onderzoeksvragen kunnen we waardevolle inzichten verkrijgen over het aantal kinderen en jongeren dat binnen elke hulpvorm (RTJ of NRTJ) instromen en hoe vaak er bewegingen tussen beide plaatsvinden. Daarnaast brengt de studie in kaart welke jongeren frequent overstappen tussen RTJ en NRTJ, en of er patronen te onderscheiden zijn in deze overgangen, bijvoorbeeld in relatie tot tussenkomsten van het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg (OCJ) en/of de Sociale Dienst voor Jeugdrechtsbank (SDJ), of in relatie tot geslacht en leeftijd. Ten slotte wordt ook een belangrijke groep binnen het jeugdhulpbeleid zichtbaar, namelijk zij die geen hulpverlening krijgen *vanuit de voorzieningen Jeugdhulp* (tijdens de onderzoeksperiode), maar wel gekend zijn bij de OCJ en/of de SDJ.

Het rapport start met de beschrijving van de methodologie en de dataset, gevolgd door een gedetailleerde toelichting over de wijze van trajectafbakening die als rode draad door het gehele rapport loopt. Hierbij worden de criteria voor ‘eenduidige’, ‘tweevoudige’ en ‘meervoudige trajecten’ besproken, evenals de betekenis van een tussenkomst door een OCJ en/of een SDJ.

In hoofdstuk drie bespreken we de resultaten chronologisch per onderzoeksvraag. Hiervoor wordt een consistente structuur aangehouden: herhaling van de onderzoeksvraag, verduidelijken van de steekproef of subgroep die gebruikt werd bij de analyse, resultaten in termen van trajectpatronen en een afsluitende analyse naar trajectpatronen per geslacht en leeftijdscategorie.

Hoofdstuk vier bevat aanvullende analyses waarin de eerder besproken resultaten worden geïnterpreteerd in functie van het al dan niet beëindigd zijn van de trajecten en verschuift de focus in dit hoofdstuk naar een globale benadering op het niveau van *alle nieuwe instromers in de jeugdhulp in 2020*. In dit kader wordt uitgelegd welke groepen *niet* in de analyses opgenomen konden worden, waardoor hun traject binnen dit onderzoek onbekend blijft. Het hoofdstuk sluit af met een reflectie op de bevindingen in relatie tot eerder onderzoek naar trajecten in de jeugdhulp.

Hoofdstuk vijf vormt het slot van het rapport en bundelt de belangrijkste conclusies. Daarnaast wordt stilgestaan bij de methodologische beperkingen van deze studie en worden suggesties geformuleerd voor toekomstig onderzoek en beleid.

Hoofdstuk 2

Methode

De trajecten van kinderen en jongeren waarvoor in 2020 voor het eerst jeugdhulp opgestart werd, worden in kaart gebracht aan de hand van registratiegegevens van het Agentschap Opgroeien. De aangeleverde data komen uit de databank ‘Domino BinC/OSD’ en bevat alle hulpregistraties tussen 1 januari 2020 en 31 december 2023 voor kinderen en jongeren die in 2020 instroomden in de jeugdhulp. De data bestaan zowel uit rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (RTJ), als niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (NRTJ). Het gaat dus om een cohorte van **nieuwe** instromers die gevolgd wordt tot het einde van 2023.

Bij de start van de jeugdhulp wordt een dossier aangemaakt in het registratieplatform ‘Domino BinC/OSD’. Binnen BinC wordt per kind of jongere een dossier beheerd waarin zowel jeugdhulpbeslissingen als schakelingen worden geregistreerd. Een *jeugdhulpbeslissing* omvat de aanbevolen hulpmodule(s) en wordt genomen door de Intersectorale Toegangspoort (team jeugdhulpregie) of, in het geval van uitsluitend rechtstreeks toegankelijke hulp, door de voorziening zelf. *Schakelingen* beschrijven de effectief ingezette module(s) met bijhorende startdatum en zijn steeds gekoppeld aan een jeugdhulpbeslissing. **Voor dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van de effectief ingezette module(s) zoals geregistreerd in BinC.** De modules zijn aan de hand van een ‘moduledatabank’ ingedeeld in oftewel RTJ of NRTJ en vallen verder onder een van volgende functies: begeleiding, behandeling, dagopvang, diagnostiek, interventie, training, veilig verblijf en verblijf. In Domino OSD registreren de OCJ en SDJ o.a. de startdatum van en informatie over vonnissen en beschikkingen. Het huidige onderzoek maakt dus gebruik van informatie uit zowel Domino BinC als Domino OSD om de volledigheid van het traject (binnen Opgroeien) in beeld te brengen.

Er vindt telkens een nieuwe registratie plaats in BinC wanneer effectief ingezette modules (of schakelingen) veranderen van NRTJ naar RTJ (of omgekeerd), bij veranderingen in de aard van de hulp (zoals van vrijwillig naar gerechtelijk) of wanneer een nieuwe beslissing wordt genomen door de Intersectorale Toegangspoort. Ook bij wijzigingen of verlengingen van een gerechtelijke maatregel wordt een nieuwe beslissing toegevoegd binnen BinC (*Handleiding BinC*, augustus 2024).

De gebruikte databank werd door het Agentschap Opgroeien samengesteld en aangeleverd aan Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Met dank aan de samenwerking met het Agentschap Opgroeien werd aanvullende ondersteuning geboden bij de interpretatie van de data, wat essentieel was voor een zorgvuldige en onderbouwde uitvoering van dit onderzoek. Ter afsluiting van het methodologisch deel wordt in tabel 1 een overzicht gepresenteerd met de beschikbare variabelen die werden gebruikt voor de analyses.

Tabel 1 Overzicht variabelen uit Domino BinC/OSD gebruikt in onderzoeksrapport

Gepseudonimiseerd rijksregisternummer	Soort module
Leeftijd bij eerste registratie	Module(s) behorende tot crisishulpverlening
Geslacht	Module(s) behorende tot pleegzorg
Nationaliteit	Begin- en einddatum van OCJ en/of SDJ
Begin- en einddatum module(s)	

1 Beschrijving van de dataset

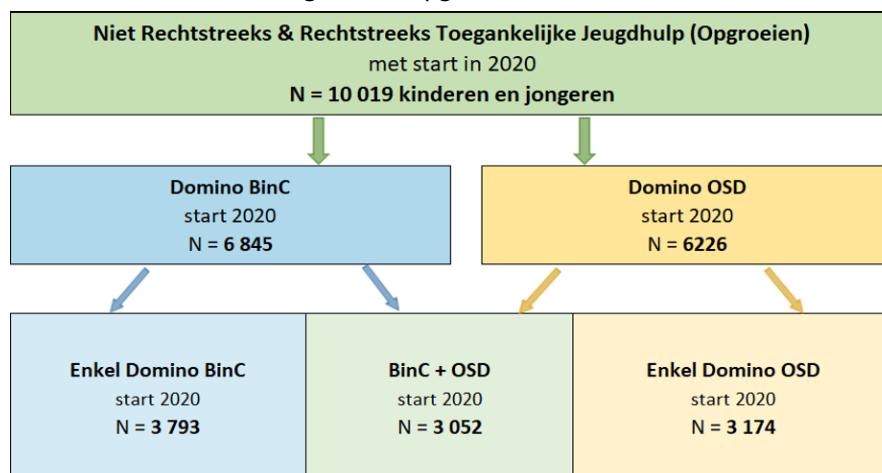
De aangeleverde ruwe dataset bevat registraties met **startdatum** tussen 1 januari 2020 en 31 december 2020. De eerst geregistreerde hulp kan zowel gestart zijn bij een door Opgroeien erkende zorgaanbieder (*Domino BinC*) als gestart bij een OCJ of SDJ (*Domino OSD*).

De aangeleverde gepseudonimiseerde rijkregisternummers werden gecontroleerd op duplicaten met gegevens uit de periode 2016-2019 uit Domino BinC én OSD. De kinderen en jongeren die vóór 2020 reeds jeugdhulp ontvingen of gekend waren in de databank, werden uit de dataset verwijderd zodat het huidig onderzoek uitgevoerd wordt op **nieuwe instromers in 2020**. De groep kinderen en jongeren die in 2020 *zowel* gekend waren in de databank 'Domino BinC' als 'Domino OSD' werden geïdentificeerd om een overschatting van het aantal kinderen en jongeren dat in 2020 startte met jeugdhulp te vermijden (d.i. de overlappende groep tussen 'Domino BinC' en 'Domino OSD').

In 2020 werden alle CKG, OBC en GES+ geïntegreerd in BinC. Deze centra hadden tot en met 1 januari 2020 de mogelijkheid om lopende trajecten in BinC te registreren. Om te waarborgen dat de analyses uitsluitend betrekking hebben op *nieuwe* instromers, werden registraties van alle CKG, OBC en GES+ van 1 januari 2020 verwijderd. Na deze correctie werd een opvallende piek in het aantal registraties bij de CKG in de volledige maand januari waargenomen. In deze maand werden circa 500 nieuwe dossiers opgestart, terwijl het gemiddelde in de daaropvolgende maanden rond de 150 dossiers lag. Aangezien deze disproportionele toename vermoedelijk het gevolg was van de inkanteling, werden ook de kinderen en jongeren met een eerste registratie binnen een CKG in de maand januari uit de dataset geëxcludeerd om de data-integriteit zo veel mogelijk te waarborgen.

De opgeschoonde dataset bevat uiteindelijk registraties met startdatum tussen 1 januari 2020 en 31 december 2020 van **10 019 kinderen en jongeren**. Tijdens de onderzoeksperiode (1 januari 2020 tot en met 31 december 2023) komen **3052 kinderen en jongeren** (30,5%, N = 10 019) in **beide databanken** terug. Vervolgens komen **3793 kinderen en jongeren** (37,9%, N = 10 019) *uitsluitend* voor in de **BinC-databank**. Deze kinderen en jongeren zijn gedurende de onderzoeksperiode niet in aanraking gekomen met een OCJ of SDJ. Er zijn **3174 kinderen en jongeren** (31,7%, N = 10 019) die *uitsluitend* voorkomen in de **Domino OSD-databank**. Dit zijn kinderen en jongeren die in het jaar 2020 in aanraking gekomen zijn met het OCJ of SDJ, maar die binnen Opgroeien (nog) geen hulpverlening hebben opgestart. Er kan sprake zijn van maatschappelijke noodzaak, of zelfs een maatregel, maar dit hoeft niet. Mogelijks worden deze jongeren daarom ook door andere instanties geholpen, bijvoorbeeld door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH). Figuur 1 geeft de dataset schematisch weer.

Figuur 1 Schematische voorstelling van de Opgroeien-dataset met start in 2020

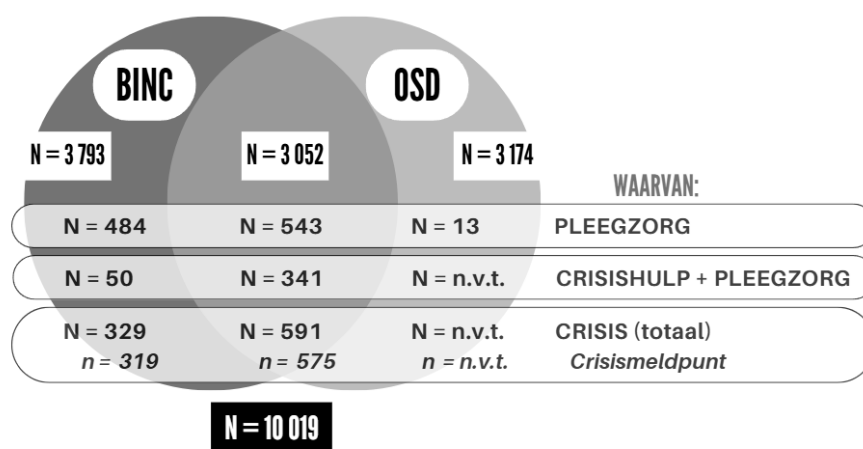
Figuur 2 maakt ook de subgroepen *crisishulp* en *pleegzorg* zichtbaar. Het volledige traject van een kind of jongere behoort tot de subgroep **crisishulp** wanneer er *ergens* in het traject (d.i. ergens tussen 2020 en 2023) volgende module(n) aanwezig waren in de Domino BinC registratie(s): (kortdurend) crisisverblijf, crisishulp (al dan niet in een pleeggezin), crisisbegeleiding, Crisishulp aan Huis (CAH) en alle hulp op doorverwijzing van het crisismeldpunt. In de dataset hebben 1311 kinderen en jongeren (13,1%, N = 10 019) een traject met crisishulp, waarbij crisishulp vaker voor komt in trajecten waarbij ook een OCJ en/of SDJ betrokken waren (932 trajecten versus 379 trajecten). In de OSD-databank komt geen crisishulpverlening voor aangezien dit niet als *maatregel* opgelegd kan worden.

De subgroep *crisishulp* zoals hierboven vermeld, bestaat uit voorzieningen die zélf een aanbod aan crisishulp geven, en anderzijds uit crisishulp die ingezet wordt door contact op te nemen met het **crisismeldpunt**. Om onderzoeksvraag vijf te beantwoorden werd daarom gekozen enkel de trajecten waarin crisishulp plaatsvond via het crisismeldpunt op te nemen in de analyse(s). Concreet gaat het om 894 kinderen en jongeren (8,9%, N = 10 019), waarbij crisishulp vaker voorkomt in trajecten waarbij ook een OCJ en/of SDJ betrokken waren (575 trajecten versus 319 trajecten).

Het volledige traject van een kind of jongere behoort tot de subgroep **pleegzorg** wanneer er *ergens* in het traject (d.i. ergens tussen 2020 en 2023) volgende module(n) aanwezig waren in de Domino BinC registratie(s): crisispleegzorg, crisishulp in een pleeggezin, crisisverblijf in een pleeggezin, ondersteunende pleegzorg, perspectiefbiedende pleegzorg, perspectiefzoekende pleegzorg, behandeling in het kader van pleegzorg, of bij registratie in Domino OSD van de *maatregel* 'toevertrouwen aan pleegzorg'. In de dataset hebben 1 418 kinderen en jongeren (14,15%, N = 10 019) een traject waarin ergens pleegzorg voorkomt. Ook pleegzorg komt relatief vaker voor in trajecten waarbij een OCJ en/of SDJ betrokken is (534 trajecten versus 884 trajecten). Vervolgens zijn er 13 trajecten van kinderen en jongeren waarbij pleegzorg werd opgelegd, maar die niet terug te vinden waren in de cijfers van Pleegzorg (d.i., registratie van maatregel 'toevertrouwen aan pleegzorg' in Domino OSD, zonder registratie van pleegzorg in Domino BinC). Hiervoor kon geen geldige verklaring gevonden worden, wat suggereert dat het om een menselijke registratiefout kan gaan.

Bovendien zijn er ook enkele kinderen en jongeren die gedurende hun traject zowel een registratie van *crisishulp* als *pleegzorg* hebben. Het gaat om 391 kinderen en jongeren (3,9%, N = 10 019).

Figuur 2 Schematische voorstelling van de subgroepen uit de Opgroeien-dataset met start in 2020

Terminologie

Om misinterpretaties bij de analyses te voorkomen (wat kan leiden tot te veralgemenende, dus foutieve, conclusies), wordt er een consequent woordgebruik gehanteerd per subgroep. Tabel 2 weergeeft de terminologie van de subgroepen met hun omschrijving. In ‘*hoofdstuk 4 – Bijkomende analyses*’ gaan we uitgebreid in op de groepen die niet geïnccludeerd werden in het huidige onderzoek en wat hun aandeel is ten opzichte van alle nieuwe instromers in 2020.

Tabel 2 Terminologie van de subgroepen

Naam subgroep	Omschrijving	Aantal
Crisishulp	Omvat alle trajecten van kinderen en jongeren die <i>ergens</i> tijdens het traject crisishulp (d.i. crisishulp door een voorziening en/of via het crisismeldpunt) hebben gehad. Deze subgroep an sich wordt niet gebruikt bij de analyses, maar maakt het mogelijk om bij de andere subgroepen crisishulp uit te sluiten. Het aantal (N = 1311) is inclusief subgroep <i>crisishulp + pleegzorg</i> (N = 391).	1 311
Crisismeldpunt	Onttrokken uit subgroep ‘crisishulp’. Omvat enkel de trajecten van kinderen en jongeren die <i>ergens</i> tijdens het traject crisishulp via het crisismeldpunt hebben gehad, en waarbij er <i>geen pleegzorg</i> in het traject voorkomt Uit de totale groep van <i>crisishulp</i> (N = 1311) wordt enkel gewerkt met die trajecten waarbij er <i>geen</i> pleegzorg is (N = 920) en die <u>expliciet door het crisismeldpunt</u> worden geïnstalleerd (N = 894). Er zijn dus slechts 26 trajecten waarbij de vermelding van crisismeldpunt <i>niet</i> expliciet werd gegeven in de registratie (vb. “crisisverblijf” in plaats van “crisisverblijf via het crisismeldpunt”) Deze subgroep wordt gebruikt bij de analyses van onderzoeksvraag vijf.	894
Pleegzorg	Omvat de trajecten van kinderen en jongeren die <i>ergens</i> tijdens het traject pleegzorg hebben gehad en die in de Domino BinC-databank geregistreerd staan. Exclusief 13 trajecten die enkel in de Domino OSD-databank staan, exclusief trajecten waarbij <i>crisishulp</i> aanwezig is	1 027
Crisishulp + Pleegzorg	Omvat de trajecten van kinderen en jongeren die <i>ergens</i> tijdens het traject zowel crisishulp (in de brede zin van het woord) als pleegzorg hebben gehad. Deze subgroep an sich wordt niet gebruikt bij de analyses.	391
Voorzieningen BinC	De totale steekproef van nieuwe instromers (N = 10 019), <i>exclusief</i> de kinderen en jongeren die enkel voorkomen in de Domino OSD-databank (n = 3 174), exclusief alle bovenstaande subgroepen. Bestaat uit (a) groep <i>zonder</i> OCJ/SDJ tussenkomst (d.i. enkel registraties in Domino BinC), en (b) groep <i>met</i> OCJ/SDJ tussenkomst (d.i. registraties in zowel Domino BinC als Domino OSD). Deze subgroep wordt gebruikt bij de analyses van onderzoeksvragen een tot en met vier.	4 507

2 Definiëring van de hulptrajecten

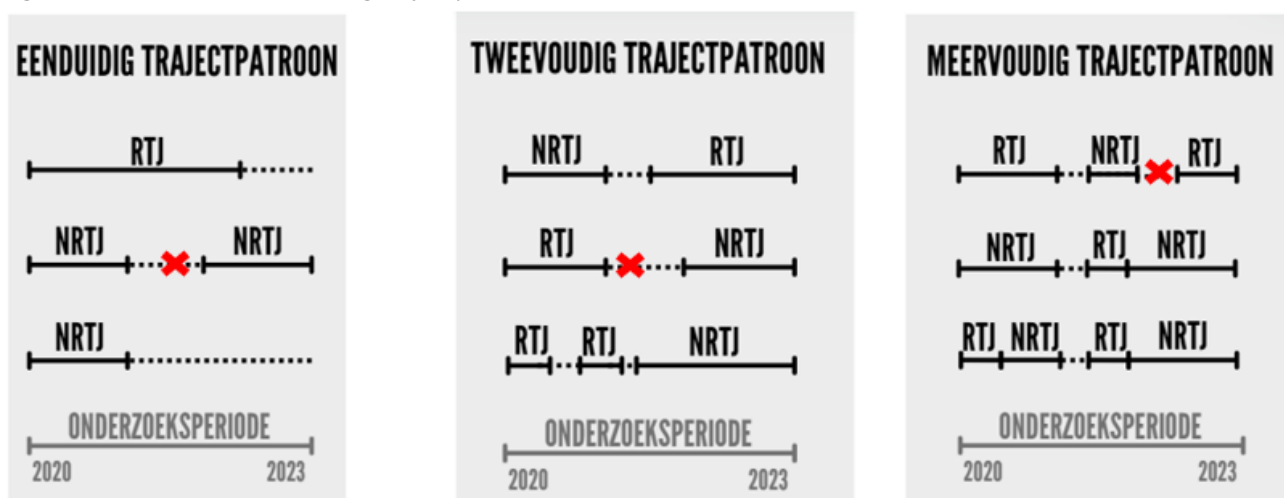
Om de jeugdhulptrajecten binnen Opgroeien in kaart te brengen, worden de verschillende registraties uit Domino BinC en Domino OSD samengevoegd tot één record per gepseudonimiseerd rijksregisternummer. Dit resulteert in 10 019 unieke trajecten, waarbij elke record bestaat uit één of meerdere registraties. De registraties worden chronologisch geordend op basis van de startdatum en, indien van toepassing, op einddatum. Binnen een traject kunnen registraties elkaar opvolgen, al dan niet met een onderbreking, of geheel of gedeeltelijk overlappen.

Bij de indeling van de registraties wordt een onderscheid gemaakt tussen rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (RTJ) en niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (NRTJ). Deze classificatie is gebaseerd op de moduledatabank van Opgroeien en werd vastgelegd in overleg met het Agentschap Opgroeien. Onder RTJ vallen alle modules waarvoor geen tussenkomst van de Intersectorale Toegangspoort (ITP) vereist is. NRTJ omvat alle modules die niet rechtstreeks toegankelijk zijn voor de jongere en zijn context, en waarvoor een aanvraag bij de ITP noodzakelijk is.

Uit een eerste verkenning van de data blijkt dat NRTJ-hulpverlening bijna altijd gepaard gaat met een gelijktijdige RTJ-module (met uitzondering van *kortdurende handelingsgerichte diagnostiek*). Omdat het onderscheid tussen eenduidige RTJ-trajecten en gecombineerde trajecten met zowel RTJ als NRTJ in de praktijk weinig helder bleek, werd ervoor gekozen om in het rapport vast te houden aan een binaire indeling: RTJ versus NRTJ. Het is daarbij belangrijk om te benadrukken dat **wanneer in dit rapport over ‘NRTJ’ gesproken wordt, het bijna altijd gaat om NRTJ-trajecten waarin ook gelijktijdig RTJ-hulp aanwezig is**.

Om de structuur van hulpverleningstrajecten verder te verduidelijken, wordt een typologie naar trajectpatronen gehanteerd op basis van de chronologische opeenvolging van registraties. Een traject wordt als **eenduidig** beschouwd wanneer het zich volledig binnen één type hulp afspeelt. Wanneer een traject start met RTJ en later overgaat naar NRTJ, spreken we van een **tweevoudig RTJ-NRTJ-traject**. In het omgekeerde geval, waarbij het traject begint met NRTJ en vervolgens verloopt naar RTJ, wordt dit aangeduid als een **tweevoudig NRTJ-RTJ-traject**. Tot slot is er een derde categorie: de **meervoudige trajecten**, waarin de jongere meerdere keren schakelt tussen RTJ en NRTJ, bijvoorbeeld volgens het patroon ‘RTJ → NRTJ → RTJ’.

Figuur 3 Visuele voorstelling trajectpatronen ter illustratie

Naast de indeling in trajectpatronen wordt ook gekeken naar de invloed van OCJ en/of SDJ-tussenkomst op deze trajectpatronen (cfr. onderzoeksvraag vier). Conceptueel zien we de tussenkomst van OCJ en/of

SDJ dus als een op zichzelf staand *moment of periode* dat voor verandering in een traject(patroon) kan zorgen. De tussenkomst an sich kan niet ingedeeld worden in termen van (N)RTJ. Figuur 3 illustreert de opdeling naar trajectpatroon, waarbij het rode kruis op de afbeelding het moment van tussenkomst door een OCJ en/of SDJ voorstelt.

Op gelijkaardige wijze wordt ook het moment van crisishulp via het crisismeldpunt conceptueel vertaald. De crisishulpverlening valt an sich niet in te delen in (N)RTJ-termen. Crisishulpverlening wordt voor de analyse (cfr. onderzoeksvraag vijf) dan ook beschouwd als een *moment of periode* waarin gezinnen hulpverlening krijgen, maar waarbij nadien verdere (N)RTJ-hulp ingeschakeld kan worden. Figuur 3 illustreert daarom ook de opdeling naar trajectpatroon, waarbij het rode kruis nu het moment van crisishulpverlening (via het crisismeldpunt) voorstelt.

Figuur 3 toont vervolgens ook aan dat met herhalingen binnen één hulpvorm geen rekening wordt gehouden om het traject in te delen in typologie/patroontype. Wanneer een traject bijvoorbeeld vier opeenvolgende registraties binnen RTJ bevat, wordt dit samengevoegd tot één enkele RTJ-registratie. Op dezelfde manier wordt bijvoorbeeld een opeenvolging van 'RTJ → RTJ → NRTJ → NRTJ → NRTJ', herleid tot tweevoudig RTJ-NRTJ-traject. Door deze vereenvoudiging wordt de focus gelegd op de overgangen tussen RTJ en NRTJ, aangezien het aantal registraties binnen eenzelfde hulpvorm minder relevant is voor de onderzoeksvragen.

3 Nuancering bij het interpreteren van resultaten

Eerder onderzoek naar de NRTJ-trajecten in de jeugdhulp van het Agentschap Opgroeien (De Wispelaere et al., 2021) en het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (Schuurman et al., in druk) maakten gebruik van de duur en het verloop van de hulpverlening voor de analyses. Trajecten werden ingedeeld naar korte, middellange en lange trajecten, al dan niet met onderbreking en herinstroom. In huidig onderzoek wordt enkel de tijdsvariabele 'registratiedatum' gebruikt om hulpvormen chronologisch te ordenen. Bijgevolg kunnen geen uitspraken worden gemaakt over lengte van of onderbrekingen in trajecten.

Vervolgens is het belangrijk te onthouden dat meerdere hulpregistraties die binnen dezelfde soort hulpverlening vallen (bijvoorbeeld meerdere RTJ-registraties), in dit onderzoek beschouwd worden als één 'eenduidig RTJ-traject'. In werkelijkheid kunnen deze trajecten echter verschillende onderbrekingen bevatten, diverse hulpvormen omvatten of zelfs verlopen via verschillende organisaties. Hoewel trajecten in dit onderzoek worden ondergebracht in herkenbare patronen, sluit dit niet uit dat er onderliggend sprake kan zijn van complexe hulpverlopen. Ook binnen ogenschijnlijk eenduidige trajecttypes kunnen zich onderbrekingen, heroriëntaties of diverse hulpvormen voordoen.

Tot slot is het belangrijk om de percentages juist te begrijpen. In hoofdstuk drie bespreken we enkel de resultaten binnen de subgroep die bij elke onderzoeksvraag hoort. Het percentage ten opzichte van de volledige groep nieuwe instromers in 2020 wordt in het laatste hoofdstuk verder toegelicht. Voor uitleg over de gebruikte subgroepen verwijzen we naar het onderdeel 'Beschrijving van dataset – Terminologie'.

Hoofdstuk 3

Resultaten

1 Sociodemografische gegevens

De volgende paragraaf beschrijft de verdeling naar geslacht, nationaliteit en leeftijd bij instroom van de kinderen en jongeren in de totale onderzoekspopulatie. Deze achtergrondkenmerken worden afzonderlijk gepresenteerd en besproken per databank. De Domino BinC-databank omvat alle minderjarigen die opgenomen zijn in een voorziening van Opgroeien, inclusief pleegzorg. De 'BinC+OSD'-databank bevat jongeren die, naast hun registratie in Domino BinC, tijdens hun traject een tussenkomst kregen van het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg (OCJ) en/of de Sociale Dienst Jeugdrechtsbank (SDJ). De Domino OSD-databank bevat jongeren die enkel geregistreerd staan met een tussenkomst van het OCJ en/of de SDJ, zonder dat zij effectieve hulpverlening (binnen Opgroeien) ontvingen.

1.1 Geslacht

De analyse van de sociodemografische kenmerken naar geslacht (tabel 3) toont aan dat van de 10 019 kinderen en jongeren die in 2020 voor het eerst instroomden in de jeugdhulp, 57,5% jongens (n = 5758) en 42,5% meisjes (n = 4259) waren. Deze oververtegenwoordiging van jongens komt terug in iedere databank. In de trajecten zonder tussenkomst van het OCJ en/of de SDJ, namelijk de Domino BinC-databank (N = 3793), is 59,2% van de instromers een jongen (n = 2245). In de groep jongeren met een combinatie van hulpverlening binnen Opgroeien en een tussenkomst van het OCJ en/of SDJ (de BinC+OSD-databank; N = 3052) bedraagt het aandeel jongens 54,1% (n = 1650). In de groep jongeren met enkel een tussenkomst van het OCJ en/of SDJ (de Domino OSD-databank; N = 3174) gaat het om 58,7% jongens (n = 1863). Overigens vertegenwoordigt iedere databank een derde van de nieuwe instromers in 2020.

Tabel 3 Aantal en percentage jongens en meisjes per databank

Geslacht	BinC		BinC + OSD		OSD		Totaal instromers	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Jongen	2245	59,2%	1650	54,1%	1863	58,7%	5758	57,5%
Meisje	1548	40,8%	1402	45,9%	1309	41,2%	4259	42,5%
Niet gekend	0	0,0%	0	0,0%	2	0,1%	2	0,0%
Totaal	3793	100,0%	3052	100,0%	3174	100,0%	10019	100,0%

1.2 Origine

De variabele 'origine' werd in deze analyse onderverdeeld in drie categorieën: 'Belgisch', 'niet-Belgisch' en 'niet gekend'. *Origine* verwijst naar de herkomst van de ouders, gedefinieerd op basis van het geboorteland van de ouder. Zoals weergegeven in tabel 4 heeft de meerderheid van de instromers in 2020 een Belgische origine (68,5%). Deze meerderheid zet zich door binnen elk van de drie onderscheiden databanken. In de Domino BinC-databank (N = 3793) is 65,5% van de kinderen en jongeren Belg (n = 2485), in de BinC+OSD-databank (N = 3052) is dit 72,8% (n = 2222) en in de Domino OSD-databank (N = 3174) bedraagt dit 68,1% (n = 2160).

Daarnaast heeft 17,9% (n = 1795) van de totale instroom (N = 10 019) een niet-Belgisch origine, terwijl bij 13,5% van de jongeren (n = 1357) het origine niet gekend is. Opvallend is dat het aandeel jongeren met een onbekend origine relatief hoog is, en in grootteorde niet ver verwijderd ligt van het aandeel met een niet-Belgische origine. Dit roept vragen op over de aard van deze ontbrekende informatie. Het blijft onduidelijk of 'niet gekend', effectief 'onbekend' is, dan wel dat deze informatie niet werd geregistreerd of doorgegeven. Dankzij de koppeling met eYouth in 2024 heeft Domino BinC nu de machtiging om origine op te halen bij de Kruisbank van de Sociale Zekerheid, waardoor in toekomstig onderzoek minder onbekenden zullen voorkomen.

Tabel 4 Aantal en percentage (niet-)Belgische kinderen en jongeren per databank

Nationaliteit	BinC		BinC + OSD		OSD		Totaal instromers	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Belgisch	2485	65,5%	2222	72,8%	2160	68,1%	6867	68,5%
Niet-Belgisch	730	19,2%	480	15,7%	585	18,4%	1795	17,9%
Niet gekend	578	15,2%	350	11,5%	429	13,5%	1357	13,5%
Totaal	3793	100,0%	3052	100,0%	3174	100,0%	10019	100,0%

1.3 Leeftijd bij het begin van het traject

Tabel 5 geeft een overzicht van de leeftijdscategorieën van kinderen en jongeren die in 2020 voor het eerst instroomden in de jeugdhulp (N = 10 019). Enige duiding is nodig voor de categorie 'ongeborenen': dit betreft registraties met betrekking aanstaande ouders, doorgaans door Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG) en/of Centra voor Integrale Gezinszorg (CIG).

De minst vertegenwoordigde groepen zijn de ongeborenen (0,8%, n = 78), de jongvolwassenen ouder dan 20 jaar (0,7%, n = 73) en de jongeren tussen 18 en 20 jaar (1,7%, n = 171). De overige leeftijdscategorieën zijn meer gelijkmatig verdeeld. Zo behoort 13,4% (n = 1344) van de instromers tot de groep van 0 tot 2 jaar, 16,9% (n = 1696) is tussen 3 en 5 jaar, 14,8% (n = 1482) tussen 6 en 8 jaar, 14,3% (n = 1431) tussen 9 en 11 jaar, en 15,7% (n = 1571) tussen 12 en 14 jaar. De grootste groep instromers bevindt zich in de leeftijdscategorie van 15 tot 17 jaar en bedraagt 21,7% (n = 2173) van de totale instroom.

Wanneer de verdeling van leeftijdscategorieën per databank wordt bekeken, blijkt dat bepaalde leeftijdsgroepen sterker vertegenwoordigd zijn. Om de leesbaarheid te verhogen, verwijzen we naar tabel 5 voor de exacte percentages per databank. De leeftijdscategorieën **9 tot 11 jaar** en **15 tot 17 jaar** komen relatief **vaker voor in de Domino OSD-databank**. Dit wijst erop dat jongeren in deze leeftijdsgroepen vaker een traject doorlopen waarbij uitsluitend sprake is van een tussenkomst van het OCJ en/of de SDJ, zonder dat er hulpverlening werd opgestart binnen het kader van Opgroeien.

De groepen **ongeboren kinderen**, kinderen tussen **0 en 2 jaar** en jongeren tussen **12 en 14 jaar** zijn daarentegen het **sterkst vertegenwoordigd in de BinC+OSD-databank**. Dit suggereert dat zij vaker trajecten doorlopen waarin zowel hulpverlening vanuit Opgroeien als een tussenkomst van OCJ en/of SDJ aanwezig is.

Omgekeerd zien we dat de leeftijdsgroepen **3 tot 5 jaar**, **6 tot 8 jaar**, **18 tot 20 jaar** en **ouder dan 20 jaar** vaker voorkomen in de **Domino BinC-databank**. Dit patroon wijst erop dat jongeren in deze leeftijdscategorieën voornamelijk trajecten volgen zonder tussenkomst van OCJ of SDJ.

Tabel 5 Aantal en percentage per leeftijdscategorie per databank

Leeftijd bij instroom	BinC		BinC + OSD		OSD		Totaal instromers	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Ongeboren	35	0,9%	41	1,3%	2	0,1%	78	0,8%
0-2 jaar	421	11,1%	548	18,0%	375	11,8%	1344	13,4%
3-5 jaar	862	22,7%	398	13,0%	436	13,7%	1696	16,9%
6-8 jaar	639	16,8%	386	12,6%	357	11,2%	1482	14,8%
9-11 jaar	512	13,5%	393	12,9%	526	16,6%	1431	14,3%
12-14 jaar	478	12,6%	582	19,1%	511	16,1%	1571	15,7%
15-17 jaar	647	17,1%	673	22,1%	853	26,9%	2173	21,7%
18-20 jaar	126	3,3%	31	1,0%	14	0,4%	171	1,7%
Ouder dan 20 jaar	73	1,9%	0	0,0%	0	0,0%	73	0,7%
Totaal	3793	100,0%	3052	100,0%	3174	100,0%	10019	100,0%

2 Instroom en verloop tussen RTJ en NRTJ

Eerst onderzoeken we van hoeveel kinderen en jongeren het traject in de jeugdhulp start in de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (RTJ), hoeveel van hen gedurende het volledige traject in deze hulpvorm blijven, en hoeveel alsnog overstappen naar de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (NRTJ). Daarnaast wordt nagegaan van hoeveel kinderen en jongeren het traject start in de NRTJ, en in welke mate zij binnen deze hulpvorm blijven dan wel op een later moment RTJ-hulp ontvangen. Tot slot wordt in kaart gebracht bij hoeveel kinderen en jongeren er sprake is van een overstap tussen RTJ en NRTJ, in om het even welke richting, en hoe vaak zo'n overstap zich voordoet. Dit komt overeen met onderzoeksvragen 1, 2 en 3.

Voor het beantwoorden van deze drie onderzoeksvragen wordt gebruik gemaakt van de subgroep 'voorzieningen BinC'. Van de totale groep instromers zijn dit alle kinderen en jongeren die hulpverlening krijgen (d.i., niet enkel tot Domino OSD behoren) en die niet tot een subgroep *crisishulp* noch *pleegzorg* vallen (zie ook tabel 2 *terminologie van de subgroepen*). Het gaat in totaal om 4 507 kinderen en jongeren.

Tabel 6 toont de verdeling van 4507 kinderen en jongeren uit de subgroep *voorzieningen BinC* op basis van hun trajectpatroon binnen de jeugdhulp. Hiervan start 81,9% (n = 3691), en dus het merendeel van de subgroep, hun traject in de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (RTJ). Binnen deze groep (N = 3691) blijft 93,0% (n = 3433) gedurende het volledige traject binnen de RTJ, wat wijst op een eenduidig hulpverleningstraject. Daarnaast kent 5,0% (n = 184) van de instromers een tweevoudig traject waarbij na een periode in de RTJ een overstap naar de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (NRTJ) plaatsvindt. Een kleinere groep van 2,0% (n = 74) wisselt meermaals tussen RTJ en NRTJ, wat wordt aangeduid als een meervoudig traject.

Naast deze groep zijn er 816 jongeren (18,1%, N = 4507) die hun traject aanvangen in de NRTJ. Ook binnen deze groep (N = 816) blijft de meerderheid (81,0%, n = 661) gedurende het volledige traject binnen de NRTJ, wat opnieuw wijst op een eenduidig traject. Een minderheid volgt een tweevoudig traject waarbij een overgang wordt gemaakt naar RTJ (14,3%, n = 117), terwijl 4,7% (n = 38) meermaals tussen NRTJ en RTJ wisselt.

Globaal gezien bestaat de subgroep *voorzieningen BinC* (N = 4507) dus voor 76,2% (n = 3433) uit eenduidige RTJ-trajecten, voor 4,1% (n = 184) uit tweevoudige RTJ-NRTJ trajecten en voor 1,6% (n = 74)

uit meervoudige RTJ-trajecten. Tenslotte zijn er nog 14,7% (n = 661) eenduidige NRTJ-trajecten, 2,6% (n = 117) tweevoudige NRTJ-RTJ trajecten en 0,8% (n = 38) meervoudige NRTJ trajecten. Tellen we de meervoudige trajecten samen, gaat het om 2,4% (n = 111) kinderen en jongeren die herhaaldelijk afwisselen tussen (N)RTJ.

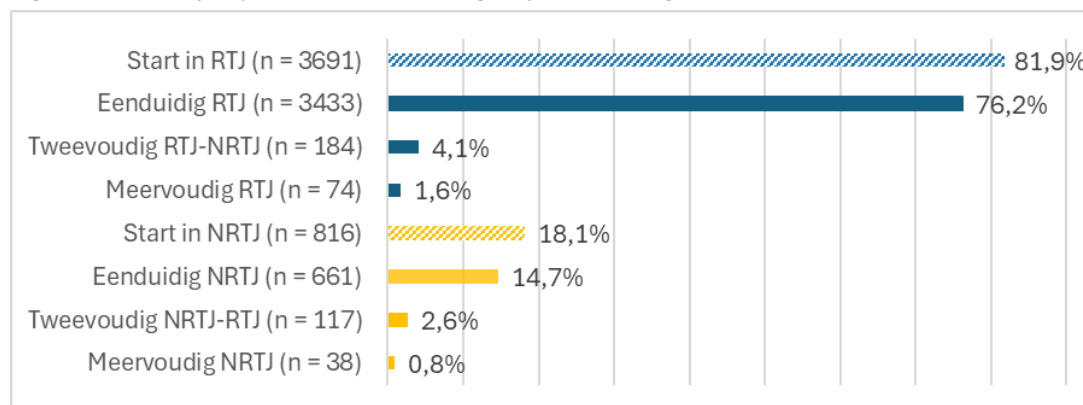
Tabel 6 Trajectpatronen van de subgroep voorzieningen BinC

Trajectpatroon	Absolute waarde		Subgroep voorzieningen BinC (%)
	Aantal	%	(n = 4507)
Start in RTJ	3691	100,0%	81,9%
Eenduidig RTJ	3433	93,0%	76,2%
Tweevoudig RTJ-NRTJ	184	5,0%	4,1%
Meervoudig RTJ	74	2,0%	1,6%
Start in NRTJ	816	100,0%	18,1%
Eenduidig NRTJ	661	81,0%	14,7%
Tweevoudig NRTJ-RTJ	117	14,3%	2,6%
Meervoudig NRTJ	38	4,7%	0,8%
Totaal	4507		100%

We kunnen vervolgens concluderen dat kinderen en jongeren die hun traject starten in de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (RTJ), relatief vaker een eenduidig traject doorlopen dan zij die starten in de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (NRTJ) (93,0% eenduidig RTJ-traject versus 81,0% eenduidig NRTJ-traject). Dit betekent ook dat een overstap van de ene naar de andere hulpvorm proportioneel vaker voorkomt bij jongeren die starten in de NRTJ dan bij degenen die starten in de RTJ (14,3% met een tweevoudig NRTJ-RTJ-traject tegenover 5,0% met een tweevoudig RTJ-NRTJ-traject). Daarnaast maken jongeren die starten in de NRTJ ook vaker meerdere overstappen tussen beide hulpvormen (4,7% meervoudige NRTJ-trajecten tegenover 2,0% meervoudige RTJ-trajecten).

Bij deze vergelijking van de interne verdeling binnen beide instroomgroepen is het wel belangrijk te onthouden dat het aantal jongeren dat start in de NRTJ aanzienlijk kleiner is dan het aantal dat start in de RTJ (n = 816 versus n = 3691).

Figuur 4 Trajectpatronen van de subgroep voorzieningen BinC (N = 4507)

Figuur 4 biedt, naast tabel 6, een bijkomende visuele weergave van de trajectpatronen van 4507 kinderen en jongeren uit de subgroep *voorzieningen BinC*. Deze figuur onderstreept het beeld dat jongeren die hun traject aanvatten in een bepaald type hulpverlening (RTJ of NRTJ), doorgaans binnen

diezelfde hulpvorm blijven. Overstappen tussen RTJ en NRTJ komen minder frequent voor, en meervoudige wissels zijn uitzonderlijk.

2.1 Geslachtsverdeling en trajectpatronen van subgroep voorzieningen BinC

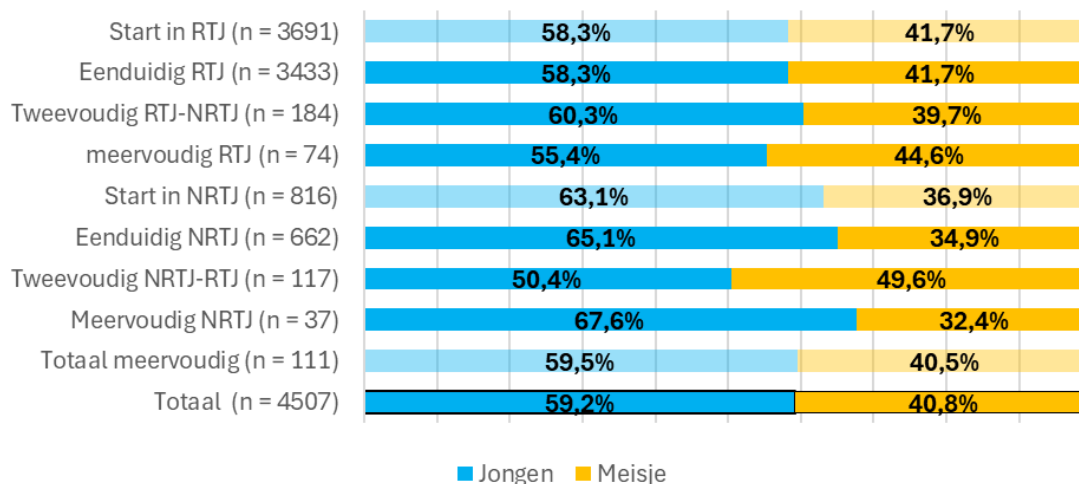
Tabel 7 geeft een overzicht van de geslachtsverdeling bij kinderen jongeren die in 2020 een traject in de jeugdhulp startten (N = 4507), opgedeeld naar trajectpatroon. Dit maakt het mogelijk om te onderzoeken of bepaalde trajectpatronen vaker voorkomen bij jongens of meisjes. Figuur 5 visualiseert deze verdeling en toont de verschillen tussen jongens en meisjes in één oogopslag.

Van de jongeren die instroomden via rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (RTJ, N = 3691), was 58,3% (n = 2152) een jongen en 41,7% (n = 1539) een meisje. Bij instroom via niet-rechtstreeks toegankelijke Jeugdhulp (NRTJ, N = 816) lag het aandeel jongens nog iets hoger, namelijk 63,1% (n = 515) tegenover 36,9% (n = 301) meisjes. In beide instroomgroepen zijn jongens dus in de meerderheid. Ook bij jongeren die een meervoudig traject volgden (ongeacht de start in RTJ of NRTJ, N = 111), waren jongens in de meerderheid: 59,5% (n = 66) tegenover 40,5% (n = 45) meisjes. Dit verschil is iets kleiner dan in de andere groepen, maar nog steeds duidelijk aanwezig.

Tabel 7 Geslachtsverdeling van de subgroep voorzieningen BinC per trajectpatroon

Trajectpatroon	Jongen		Meisje		Totaal
	Aantal	%	Aantal	%	%
Start in RTJ (n = 3691)	2152	58,3%	1539	41,7%	100,0%
Eenduidig RTJ (n = 3433)	2001	58,3%	1432	41,7%	100,0%
Tweevoudig RTJ-NRTJ (n = 184)	111	60,3%	73	39,7%	100,0%
meervoudig RTJ (n = 74)	41	55,4%	33	44,6%	100,0%
Start in NRTJ (n = 816)	515	63,1%	301	36,9%	100,0%
Eenduidig NRTJ (n = 662)	431	65,1%	231	34,9%	100,0%
Tweevoudig NRTJ-RTJ (n = 117)	59	50,4%	58	49,6%	100,0%
Meervoudig NRTJ (n = 37)	25	67,6%	12	32,4%	100,0%
Totaal meervoudig (n = 111)	66	59,5%	45	40,5%	100,0%
Totaal (n = 4507)	2668	59,2%	1839	40,8%	100,0%

Bij de groep jongeren die in 2020 een tweevoudig traject volgden — waarbij ze een overstap maakten van RTJ naar NRTJ of omgekeerd — zijn duidelijke verschillen zichtbaar in de verdeling tussen jongens en meisjes. In het trajectpatroon waarbij gestart wordt in RTJ en vervolgens een overstap is naar NRTJ (N = 184), is 60,3% een jongen (n = 111) en 39,7% een meisje (n = 73). Jongens zijn in dit patroon dus duidelijk oververtegenwoordigd. In het omgekeerde traject, waarbij gestart wordt in NRTJ en vervolgens een overstap naar RTJ gebeurt (N = 117), ligt de verdeling veel evenwichtiger: 50,4% is een jongen (n = 59), tegenover 49,6% meisjes (n = 59). **Dit betekent dat meisjes die in NRTJ starten relatief even vaak als jongens een overstap maken naar RTJ, terwijl jongens vaker dan meisjes een traject afleggen dat start in RTJ en overgaat in NRTJ.**

Figuur 5 Geslachtsverdeling van de subgroep *voorzieningen BinC* per trajectpatroon

2.2 Leeftijdsverdeling en trajectpatronen van subgroep *voorzieningen BinC*

Tabel 8 toont de verdeling van trajectpatronen per leeftijdscategorie. De cijfers bevestigen de eerder vastgestelde algemene tendens: in nagenoeg alle leeftijdsgroepen start de meerderheid van de kinderen en jongeren in de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (RTJ), en blijft men doorgaans binnen hetzelfde soort hulpverlening (eenduidig RTJ of eenduidig NRTJ). In wat volgt, lichten we daarom enkel de drie grootste leeftijdscategorieën binnen de subgroep *voorzieningen BinC* toe, alsook enkele opvallende uitzonderingen op deze algemene trend.

Binnen de subgroep *voorzieningen BinC* (N = 4507) vormen kinderen van 3 tot 5 jaar de grootste groep (21,3%, n = 961), gevolgd door jongeren van 15 tot 17 jaar (17,7%, n = 798) en kinderen van 6 tot 8 jaar (13,9%, n = 625).

In de leeftijdscategorie 3 tot 5 jaar (N = 961) start 93,7% (n = 900) van de kinderen in RTJ, waarvan 90,0% (n = 865) een eenduidig RTJ-traject doorloopt. Slechts 2,9% (n = 28) stapt tijdens het traject over naar NRTJ, en 0,7% (n = 7) kent een meervoudig traject binnen RTJ. Van de 6,3% kinderen van 3 tot 5 jaar die in NRTJ start (n = 61), blijft het merendeel in een eenduidig NRTJ-traject (4,9%, n = 47), terwijl 1,0% (n = 10) overstapt naar RTJ en 0,4% (n = 4) meerdere overstappen maakt.

Ook bij de 6- tot 8-jarigen (N = 625) start de meerderheid in RTJ (88,1%, n = 551), waarbij 83,6% (n = 522) een eenduidig RTJ-traject volgt, 3,3% (n = 21) overstapt naar NRTJ en 1,2% (n = 8) een meervoudig RTJ-traject doorloopt. Onder de 11,9% die in NRTJ start (n = 74, N = 625), blijft het grootste deel in een eenduidig NRTJ-traject (9,4%, n = 59) en 2,5% (n = 16) keert terug naar RTJ. In deze groep komen geen meervoudige overstappen voor bij jongeren die in NRTJ zijn gestart.

In de leeftijdscategorie 15 tot 17 jaar (N = 798) is de verhouding tussen instroom in RTJ en NRTJ minder uitgesproken, met respectievelijk 65,9% (n = 526) en 34,1% (n = 272). Van de jongeren die in RTJ starten, blijft 58,6% (n = 467) in een eenduidig RTJ-traject, terwijl 5,8% (n = 46) overstapt naar NRTJ en 1,6% (n = 13) een meervoudig traject binnen RTJ volgt. Bij de jongeren die in NRTJ starten (n = 272, N = 798), blijft 28,3% (n = 226) in een eenduidig NRTJ-traject, keert 3,9% (n = 31) terug naar RTJ en maakt 1,9% (n = 15) meerdere overstappen.

Twee leeftijdscategorieën vormen een uitzondering op de algemene trend. In de groep 18- tot 20-jarigen (N = 125) is het aandeel jongeren dat start in NRTJ (52,0%, n = 65) groter dan in RTJ (48,0%, n = 60). Vrijwel alle jongeren in deze categorie blijven binnen het type hulp waarin zij aanvankelijk startten, wat

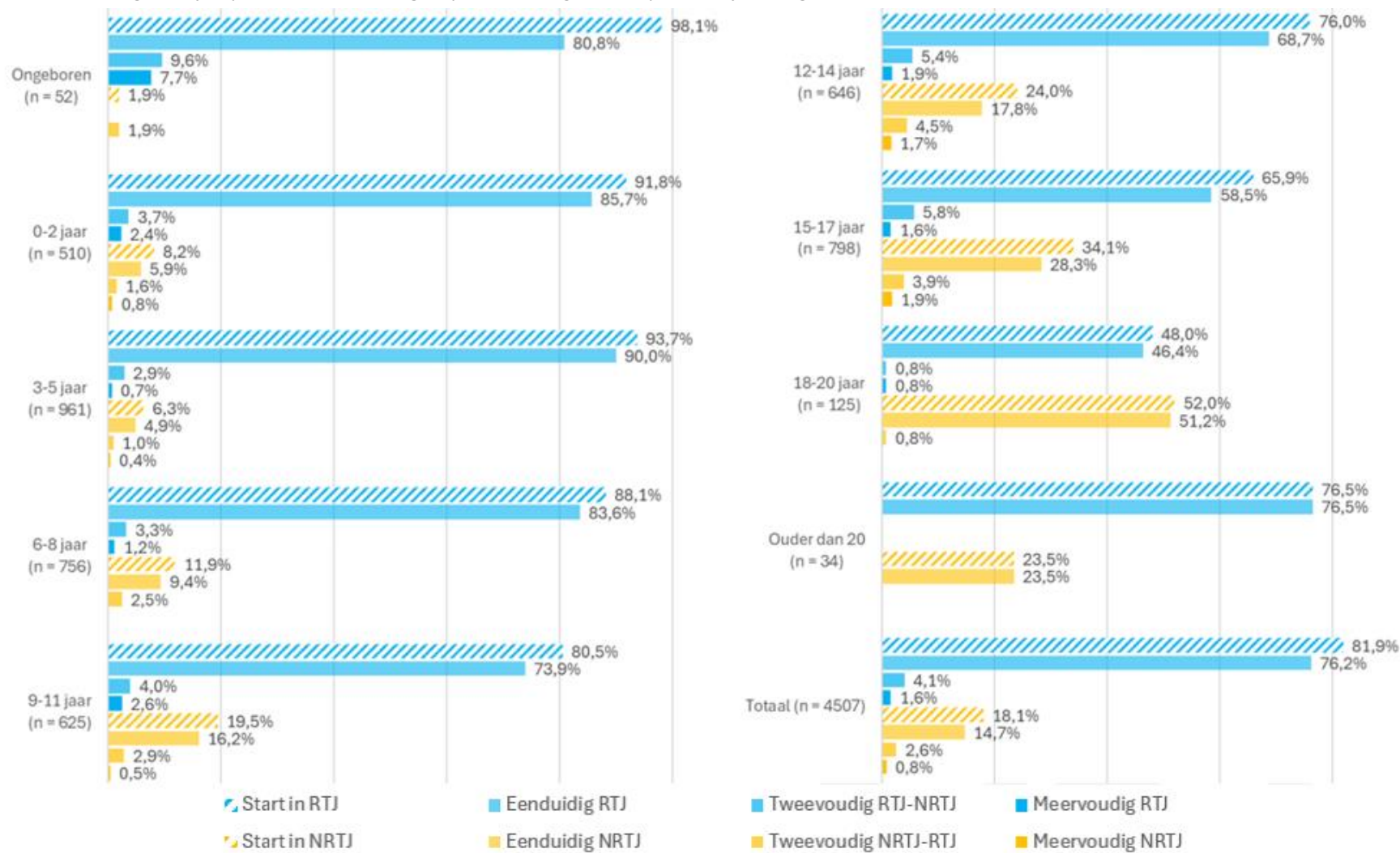
deels te verklaren is door leeftijdsgebonden beperkingen van hulpverlening waardoor de periode om over te stappen mogelijks te kort is. Een andere opvallende uitzondering betreft de groep ongeboren kinderen (N = 52), waarin het aandeel meervoudige trajecten relatief hoog is (7,7%, n = 4) ten opzichte van andere leeftijdsgroepen. Hoewel 98,1% (n = 51) van deze groep in RTJ start, maakt bijna één op de tien (n = 5) alsnog de overstap naar NRTJ.

Tabel 8 Verdeling in trajectpatroon van de subgroep *voorzieningen BinC* per leeftijdscategorie

Leeftijd bij instroom	Start in RTJ	Eenduidig RTJ	Tweevoudig RTJ-NRTJ	Meervoudig RTJ	Start in NRTJ	Eenduidig NRTJ	Tweevoudig NRTJ-RTJ	Meervoudig NRTJ	Totaal
Ongeboren (n = 52)	98,1%	80,8%	9,6%	7,7%	1,9%	0,0%	1,9%	0,0%	100,0%
0-2 jaar (n = 510)	91,8%	85,7%	3,7%	2,4%	8,2%	5,9%	1,6%	0,8%	100,0%
3-5 jaar (n = 961)	93,7%	90,0%	2,9%	0,7%	6,3%	4,9%	1,0%	0,4%	100,0%
6-8 jaar (n = 756)	88,1%	83,6%	3,3%	1,2%	11,9%	9,4%	2,5%	0,0%	100,0%
9-11 jaar (n = 625)	80,5%	73,9%	4,0%	2,6%	19,5%	16,2%	2,9%	0,5%	100,0%
12-14 jaar (n = 646)	76,0%	68,7%	5,4%	1,9%	24,0%	17,8%	4,5%	1,7%	100,0%
15-17 jaar (n = 798)	65,9%	58,5%	5,8%	1,6%	34,1%	28,3%	3,9%	1,9%	100,0%
18-20 jaar (n = 125)	48,0%	46,4%	0,8%	0,8%	52,0%	51,2%	0,8%	0,0%	100,0%
Ouder dan 20 (n = 34)	76,5%	76,5%	0,0%	0,0%	23,5%	23,5%	0,0%	0,0%	100,0%
Totaal (n = 4507)	81,9%	76,2%	4,1%	1,6%	18,1%	14,7%	2,6%	0,8%	100,0%

Figuur 6 biedt een duidelijke visuele bevestiging van de trend waarbij de instroom in NRTJ toeneemt met de leeftijd, terwijl de instroom in RTJ stelselmatig afneemt. Deze evolutie wordt het meest uitgesproken zichtbaar vanaf de leeftijd van 15 jaar, met een opvallend kantelpunt in de categorie 18 tot 20 jaar, waar voor het eerst meer jongeren starten in NRTJ dan in RTJ. Daarnaast maakt de figuur duidelijk dat het merendeel van de kinderen en jongeren binnen hetzelfde type hulpverlening blijft waarin hun traject aanvangt. In alle leeftijdscategorieën domineren de eenduidige trajecten (RTJ of NRTJ), terwijl tweevoudige en meervoudige trajecten visueel slechts een beperkt aandeel innemen.

Het opvallende kantelpunt vanaf de leeftijd van 18 jaar, waarbij meer jongeren geregistreerd worden in NRTJ dan in RTJ, kan mogelijk door verschillende factoren worden verklaard. Ten eerste lijkt het RTJ-aanbod in de praktijk beperkter te worden na de meerderjarigheid, ondanks het feit dat dit aanbod formeel beschikbaar blijft tot 25 jaar. In de uitvoering richt RTJ zich daardoor vermoedelijk vaker op minderjarigen. Daarnaast bestaat er een specifiek NRTJ-aanbod voor jongvolwassenen, zoals de modules Contextbegeleiding Autonoom Wonen (CBAW), dat eveneens kan bijdragen aan de toename van NRTJ-registraties in deze leeftijdsgroep. Tot slot kunnen ook verschillen in toegangsmechanieken tussen minder- en meerderjarigen een rol spelen. Zo wordt RTJ mogelijk vaker ingezet als instapvorm bij minderjarigen, terwijl bij jongvolwassenen sneller wordt overgegaan tot NRTJ-trajecten. Dit zou kunnen samenhangen met de aard of complexiteit van de hulpvraag, of met drempels om vrijwillige hulpverlening op te starten bij jongvolwassenen. Hoewel hierover geen sluitende gegevens beschikbaar zijn, vormen deze elementen mogelijke interpretatiekaders voor de verschuiving die in de cijfers wordt waargenomen.

Figuur 6 Verdeling in trajectpatroon van de subgroep voorzieningen BinC per leeftijdscategorie

Naast de analyse per leeftijdsgroep biedt ook de omgekeerde benadering — de leeftijdsverdeling binnen elk trajectpatroon — bijkomende inzichten. Tabel 9 en figuur 7 geven hiervan een overzicht.

Bij de **eenduidige RTJ-trajecten** (N = 3433) vormen kinderen van **3–5 jaar veruit de grootste groep** (25,2%, n = 865), gevolgd door 6–8-jarigen (18,4%, n = 632). De leeftijdsgroepen 0–2 jaar (12,7%, n = 436), 9–11 jaar (13,5%, n = 463), 12–14 jaar (12,9%, n = 443) en 15–17 jaar (13,6%, n = 467) nemen elk ongeveer een gelijk aandeel in. Jongeren ouder dan 17 jaar zijn beperkt vertegenwoordigd (2,3%, n = 79) en ongeborenen maken 1,6% (n = 55) van deze groep uit.

De **tweevoudige RTJ–NRTJ-trajecten** (N = 184) worden vooral gevormd door **15–17-jarigen** (25,0%, n = 46) en 12–14-jarigen (19,0%, n = 35). Ook 3–5-jarigen (15,2%, n = 28), 6–8 en 9–11-jarigen (elk 13,6%, n = 25) zijn relatief sterk vertegenwoordigd. De 0–2-jarigen nemen 10,3% (n = 19) in. Ongeborenen (2,7%, n = 5) en jongeren ouder dan 18 (0,5%, n = 1) komen nauwelijks voor.

Binnen de **eenduidige NRTJ-trajecten** (N = 662) ligt het zwaartepunt bij oudere jongeren: **15–17 jaar** (34,1%, n = 226), 12–14 jaar (17,4%, n = 115) en 9–11 jaar (15,3%, n = 101). Jongeren van 18–20 jaar nemen 9,7% (n = 64) in. Jongere leeftijdsgroepen blijven onder de 11%: 6–8 jaar (10,7%, n = 71), 3–5 jaar (7,1%, n = 47), 0–2 jaar (4,5%, n = 30). Ongeborenen komen niet voor.

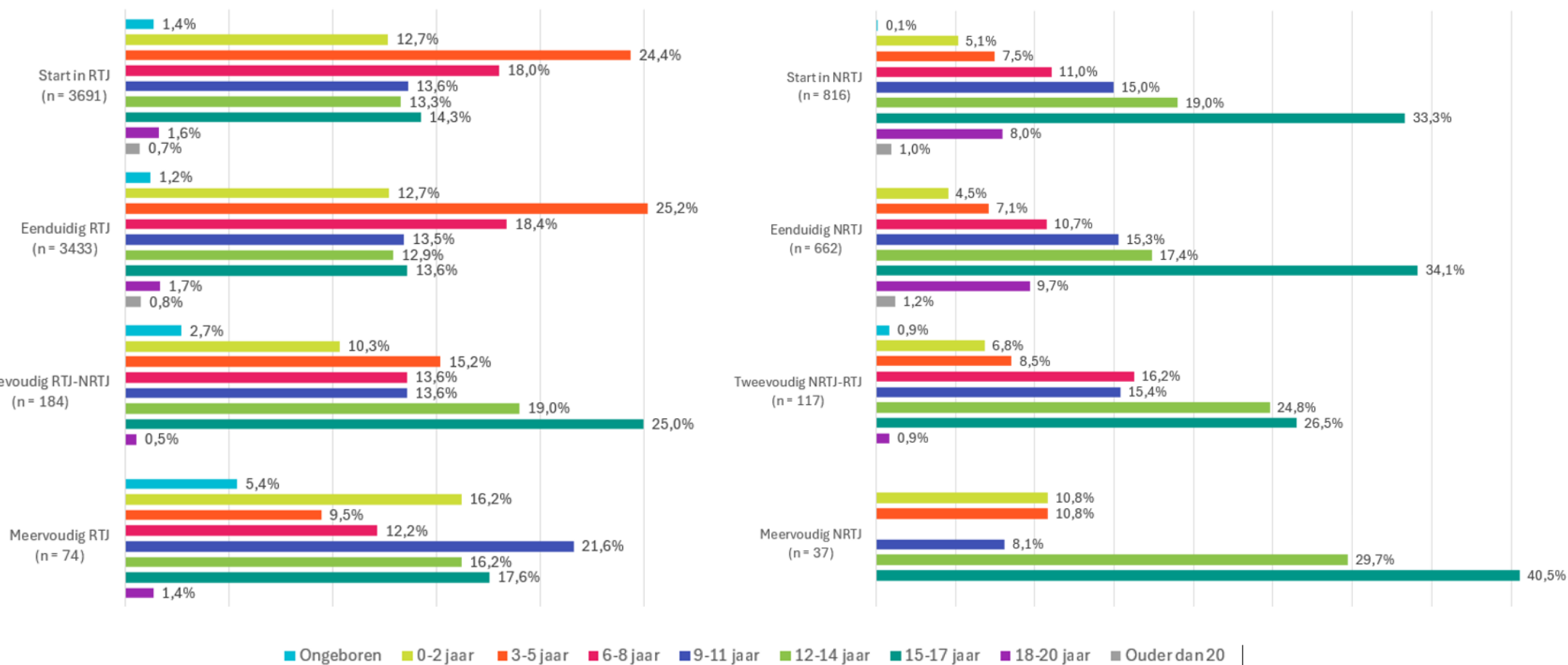
De **tweevoudige NRTJ–RTJ-trajecten** (N = 117) vertonen een gelijkaardige verdeling. De grootste groepen zijn **15–17 jaar** (26,5%, n = 31), 12–14 jaar (24,8%, n = 29), 9–11 jaar (15,4%, n = 18), 6–8 jaar (6,8%, n = 8) en 0–2 jaar (6,8%, n = 8). Jongeren ouder dan 18 nemen 2,6% (n = 3) in, ongeborenen 0,9% (n = 1).

In het totaal van **meervoudige trajecten** (N = 111) ligt het zwaartepunt bij **15–17-jarigen** (25,2%, n = 28), gevolgd door 12–14-jarigen (20,7%, n = 23) en 9–11-jarigen (17,1%, n = 19). Jongere kinderen van 0–5 jaar maken samen 24,3% uit (n = 27), met 0–2 jaar (14,4%, n = 16) en 3–5 jaar (9,9%, n = 11). Jongeren van 18–20 jaar zijn zeldzaam (0,9%, n = 1); >20-jarigen komen niet voor.

Figuur 7 biedt een visuele samenvatting van deze verdelingen. Hieruit blijkt duidelijk dat eenduidige RTJ-trajecten vooral voorkomen bij jongere kinderen, terwijl NRTJ- en meervoudige trajecten vaker samengaan met oudere leeftijdsgroepen.

Tabel 9 Leeftijdsverdeling van de subgroep *voorzieningen BinC* per trajectpatroon

Trajectpatroon	Ongeboren	0-2 jaar	3-5 jaar	6-8 jaar	9-11 jaar	12-14 jaar	15-17 jaar	18-20 jaar	Ouder dan 20	Totaal
Start in RTJ (n = 3691)	1,4%	12,7%	24,4%	18,0%	13,6%	13,3%	14,3%	1,6%	0,7%	100,0%
Eenduidig RTJ (n = 3433)	1,2%	12,7%	25,2%	18,4%	13,5%	12,9%	13,6%	1,7%	0,8%	100,0%
Tweevoudig RTJ-NRTJ (n = 184)	2,7%	10,3%	15,2%	13,6%	13,6%	19,0%	25,0%	0,5%	0,0%	100,0%
Meervoudig RTJ (n = 74)	5,4%	16,2%	9,5%	12,2%	21,6%	16,2%	17,6%	1,4%	0,0%	100,0%
Start in NRTJ (n = 816)	0,1%	5,1%	7,5%	11,0%	15,0%	19,0%	33,3%	8,0%	1,0%	100,0%
Eenduidig NRTJ (n = 662)	0,0%	4,5%	7,1%	10,7%	15,3%	17,4%	34,1%	9,7%	1,2%	100,0%
Tweevoudig NRTJ-RTJ (n = 117)	0,9%	6,8%	8,5%	16,2%	15,4%	24,8%	26,5%	0,9%	0,0%	100,0%
Meervoudig NRTJ (n = 37)	0,0%	10,8%	10,8%	0,0%	8,1%	29,7%	40,5%	0,0%	0,0%	100,0%
Totaal meervoudig (n = 111)	3,6%	14,4%	9,9%	8,1%	17,1%	20,7%	25,2%	0,9%	0,0%	100,0%

Figuur 7 Leeftijdverdeling van de subgroep voorzieningen BinC per trajectpatroon

3 Tussenkost van OCJ en/of SDJ

In dit onderdeel wordt onderzocht of het trajectpatroon van kinderen en jongeren verschilt naargelang er al dan niet een tussenkost van het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg (OCJ) en/of de Sociale Dienst Jeugdrechtsbank (SDJ) heeft plaatsgevonden tijdens hun hulpverleningstraject. Specifiek wordt nagegaan in welke mate de aanwezigheid van een dergelijke tussenkost samenhangt met het al dan niet overstappen tussen rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (RTJ) en niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (NRTJ). Een ‘tussenkost’ kan gaan over een onderzoek naar maatschappelijke noodzaak (ongeacht de uitkomst), opvolging door SDJ of een maatregel. Vanaf dat een kind een registratie heeft in deze Domino OSD databank, wordt hij/zij opgenomen in de analyse. Het kan dus zijn dat OCJ/SDJ besloten heeft dat er geen sprake is van verontrusting waar zij betrokken voor (moeten)blijven.

Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden, wordt opnieuw gebruik gemaakt van de subgroep *voorzieningen BinC*. Van de totale groep instromers zijn dit alle kinderen en jongeren die hulpverlening krijgen (d.i., niet enkel tot Domino OSD behoren) en die *niet* tot een subgroep *crisishulp* noch *pleegzorg* behoren (zie ook tabel 2 *terminologie van de subgroepen*). Binnen deze subgroep worden voor de analyse twee groepen onderscheiden: (a) de groep *zonder tussenkost van OCJ/SDJ* (d.i., uitsluitend geregistreerd in Domino BinC) en (b) de groep *met tussenkost van OCJ/SDJ* (d.i. de kinderen die zowel in Domino BinC als OSD voorkomen). De subgroep *voorzieningen BinC* heeft in totaal 4507 kinderen en jongeren, waarvan 2930 kinderen en jongeren in de groep *zonder tussenkost OCJ/SDJ* (a), en 1577 kinderen en jongeren in de groep *met tussenkost OCJ/SDJ* (b).

Tabel 10 toont de verdeling van trajectpatronen in beide groepen. In beide groepen starten de meeste jongeren hun traject in de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (RTJ), maar dit aandeel is hoger bij kinderen en jongeren zonder OCJ/SDJ-tussenkost (88,8%, n = 2601, N = 2930) dan bij kinderen en jongeren met deze tussenkost (69,1%, n = 1090, N = 1577). Ook het aandeel kinderen en jongeren met een eenduidig RTJ-traject, ligt hoger zonder tussenkost (86,9%, n = 2545, N = 2930) dan met tussenkost (56,3%, n = 888, N = 1577). Omgekeerd komt een start in de NRTJ vaker voor bij kinderen en jongeren met OCJ/SDJ-tussenkost (30,9%, n = 487) dan bij de kinderen en jongeren zonder (11,2%, n = 329, N = 2930).

Wanneer kinderen en jongeren overstappen tussen hulpvormen (RTJ/NRTJ), zijn de verschillen meer uitgesproken tussen de twee groepen dan bij eenduidige hulpvormen. Tweevoudige trajecten (zowel van RTJ naar NRTJ, als omgekeerd) komen vaker voor bij kinderen en jongeren met OCJ/SDJ-tussenkost (tweevoudig RTJ-NRTJ: 9,4% - n = 148; tweevoudig NRTJ-RTJ: 5,8% - n = 92) dan kinderen en jongeren zonder tussenkost (tweevoudig RTJ-NRTJ: 1,2% - n = 36; tweevoudig NRTJ-RTJ: 0,9% - n = 299). Meervoudige trajecten zijn zeldzaam bij jongeren zonder tussenkost (0,9%, n = 25), maar komen beduidend vaker voor bij jongeren met OCJ/SDJ-tussenkost (5,5%, n = 87).

Tabel 10 Trajectpatronen van groepen *met* en *zonder* tussenkomst OCJ/SDJ uit de subgroep *voorzieningen BinC*

Trajectpatroon	Absolute waarde		Aandeel binnen de groep zonder/met tussenkomst OCJ/SDJ (%) ¹	Aandeel binnen subgroep <i>Voorzieningen BinC</i> (100%) ²
	Aantal	%	(n = 2930) (n = 1577)	(n = 4507)
Zonder tussenkomst OCJ en/of SDJ (n = 2930)				
Start in RTJ	2601	100,0%	88,8%	57,7%
Eenduidig RTJ	2545	97,8%	86,9%	56,5%
Tweevoudig RTJ-NRTJ	36	1,4%	1,2%	0,8%
Meervoudig RTJ	20	0,8%	0,7%	0,4%
Start in NRTJ	329	100,0%	11,2%	7,3%
Eenduidig NRTJ	299	90,9%	10,2%	6,6%
Tweevoudig NRTJ-RTJ	25	7,6%	0,9%	0,6%
Meervoudig NRTJ	5	1,5%	0,2%	0,1%
Totaal	2930		100,0%	65,0%
Met tussenkomst OCJ en/of SDJ (n = 1577)				
Start in RTJ	1090	100,0%	69,1%	24,2%
Eenduidig RTJ	888	81,5%	56,3%	19,7%
Tweevoudig RTJ-NRTJ	148	13,6%	9,4%	3,3%
Meervoudig RTJ	54	5,0%	3,4%	1,2%
Start in NRTJ	487	100,0%	30,9%	10,8%
Eenduidig NRTJ	362	74,3%	23,0%	8,0%
Tweevoudig NRTJ-RTJ	92	18,9%	5,8%	2,0%
Meervoudig NRTJ	33	6,8%	2,1%	0,7%
Totaal	1577		100,0%	35,0%

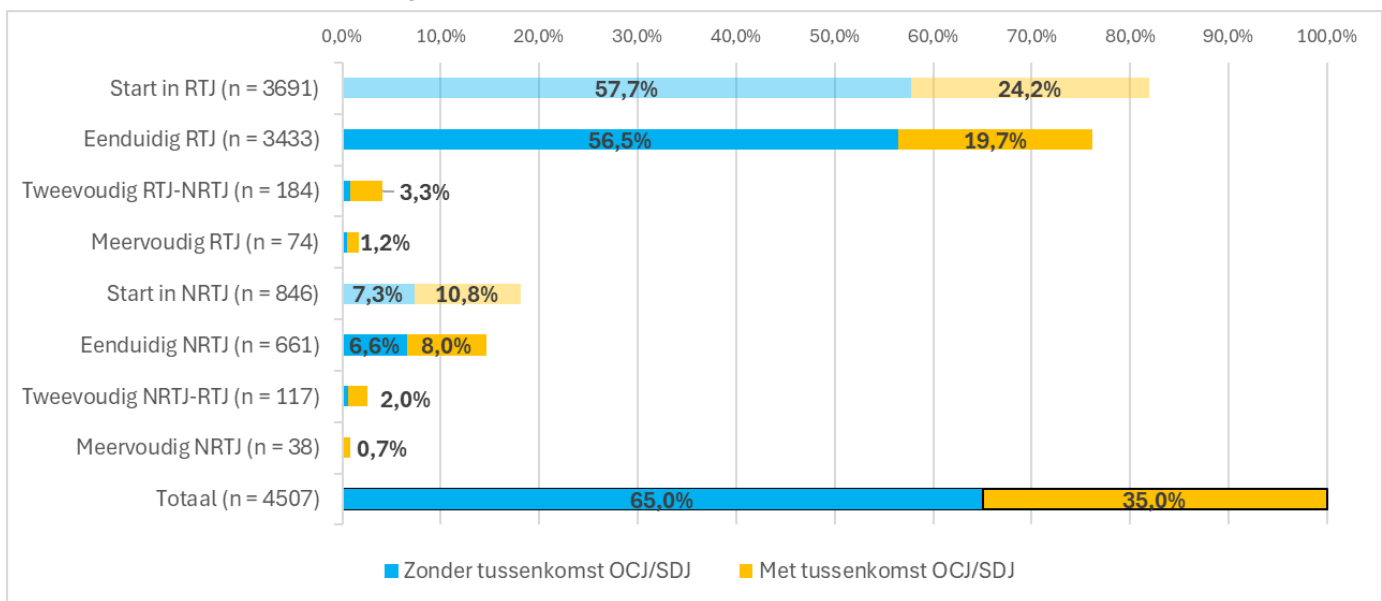
¹ Percentage berekend binnen de groep zonder of met tussenkomst van OCJ/SDJ (n = 2930 respectievelijk n = 1577); de referentiewaarde van 100% betreft telkens deze subgroep.

² Percentage berekend binnen de volledige subgroep Voorzieningen BinC (n = 4507); de referentiewaarde van 100% betreft deze totale groep.

Hoewel er verschillen zijn in groeps grootte tussen jongeren *met* en *zonder* tussenkomst van OCJ en/of SDJ, blijven de vastgestelde verschillen in trajectverloop ook overeind wanneer gekeken wordt naar de *relatieve verdelingen* binnen de groepen 'start in RTJ' en 'start in NRTJ'. In deze analyse (zie kolom drie van tabel 10) worden jongeren die starten in RTJ of NRTJ als *referentiepopulatie* genomen (100%), en wordt nagegaan welk aandeel van hen een eenduidig, tweevoudig of meervoudig traject volgt. Op basis van deze proporties blijkt dat **kinderen en jongeren met OCJ/SDJ-tussenkomst – ongeacht het type hulp waarmee ze starten – systematisch minder vaak een eenduidig traject doorlopen, en vaker overstappen tussen RTJ en NRTJ, in vergelijking met kinderen en jongeren zonder tussenkomst.**

Figuur 8 toont (ter volledigheid en aanvulling van tabel 10) de verdeling van trajecttypes binnen de subgroep *voorzieningen BinC*, opgedeeld naar kinderen en jongeren *met* en *zonder* tussenkomst van het OCJ en/of SDJ. De figuur laat zien dat jongeren zonder tussenkomst beduidend vaker een eenduidig traject binnen RTJ doorlopen, terwijl jongeren met tussenkomst van OCJ/SDJ meer verspreid zijn over tweevoudige of meervoudige trajecten. Deze figuur toont visueel aan dat trajecten van kinderen en jongeren met een OCJ/SDJ-tussenkomst minder eenduidig zijn en vaker gepaard gaan met overstappen van (N)RTJ.

Figuur 8 Trajectpatronen van groepen *met* en *zonder* tussenkomst OCJ/SDJ uit de subgroep *voorzieningen BinC*

3.1 Start van traject in OCJ/SDJ

In het voorgaande werd de subgroep *voorzieningen BinC* opgedeeld in de groep *met* en *zonder* tussenkomst van een OCJ en/of SDJ. Hierbij kan de conclusie getrokken worden dat kinderen en jongeren met tussenkomst van een OCJ/SDJ vaker een tweevoudig- en meervoudig traject hebben dan kinderen zonder deze tussenkomst. In het voorgaande werd geen rekening gehouden met het *moment* waarop de tussenkomst van een OCJ/SDJ plaatsvond. Daarom gaan we in wat volgt de resultaten verder uitdiepen, aangezien er uit de analyses naar voor kwam dat er een grote groep kinderen een tussenkomst van OCJ/SDJ als *eerste registratie* hebben, wat de start van hun traject in de jeugdhulp markeert.

Van de 1577 kinderen en jongeren die een tussenkomst kennen van een OCJ en/of SDJ, heeft maar liefst 1108 (70,3%) deze 'tussenkomst' als eerste registratie. Het is dus pas *na* deze registratie dat de hulpverlening door *voorzieningen BinC* van start zijn gegaan. Vervolgens zijn er 402 kinderen en jongeren (25,5%) die gestart zijn in RTJ en later in hun traject alsnog te maken kregen met een OCJ/SDJ-tussenkomst; en er zijn 67 kinderen en jongeren (4,2%) die eerst in de NRTJ-hulpverlening hebben gehad en pas later in hun traject de OCJ/SDJ-tussenkomst hebben gehad. Tabel 11 weergeeft ter volledigheid ook het trajectpatroon wanneer rekening gehouden wordt met wie wel/niet in de jeugdhulp gestart is via OCJ en/of SDJ.

Tabel 11 Trajectpatroon bij start in RTJ, start in NRTJ of start in OCJ/SDJ

Trajectpatroon	Absolute waarde		Met tussenkomst OCJ/SDJ (%)
	Aantal	%	(N = 1577)
Start in RTJ	402	100,0%	25,5%
Eenduidig RTJ	320	79,6%	20,3%
Tweevoudig RTJ-NRTJ	61	15,2%	3,9%
Meervoudig RTJ	21	5,2%	1,3%
Start in NRTJ	67	100,0%	4,2%
Eenduidig NRTJ	38	56,7%	2,4%
Tweevoudig NRTJ-RTJ	19	28,4%	1,2%
Meervoudig NRTJ	10	14,9%	0,6%
Start in OCJ/SDJ	1108		70,3%
OCJ/SDJ met start in RTJ	688	100,0%	43,6%
Eenduidig RTJ	568	82,6%	36,0%
Tweevoudig RTJ-NRTJ	87	12,6%	5,5%
Meervoudig RTJ	33	4,8%	2,1%
OCJ/SDJ met start in NRTJ	420	100,0%	26,6%
Eenduidig NRTJ	324	77,1%	20,5%
Tweevoudig NRTJ-RTJ	73	17,4%	4,6%
Meervoudig NRTJ	23	5,5%	1,5%
Totaal	1577		100,0%

Deze verfijnde opdeling bevestigt eerdere bevindingen, maar biedt tevens aanvullende inzichten in de trajectopbouw. Wanneer een traject aanvangt met een registratie van het OCJ of SDJ (N = 1108), volgt het merendeel van deze jongeren nadien een traject binnen de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (n = 688). Een kleiner aandeel stroomt na deze tussenkomst door naar de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (n = 420). Binnen deze subgroep valt op dat de meerderheid van de jongeren in een eenduidig traject blijft, ongeacht het vervolgtraject: 82,6% van de jongeren waarbij OCJ/SDJ voorafging aan RTJ blijft in een eenduidig RTJ-traject, en 77,1% van wie na OCJ/SDJ in NRTJ terechtkomt, blijft in een eenduidig NRTJ-traject. Opvallend is bovendien dat slechts een zeer beperkt aantal jongeren zonder voorafgaande tussenkomst van het OCJ of SDJ instroomt in de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp: 67 van de 1577 jongeren (4,2%).

3.2 Geslachtsverdeling en trajectpatronen van subgroep *voorzieningen BinC* met en zonder OCJ/SDJ-tussenkomst

De analyses in dit onderdeel hebben tot doel inzicht te bieden in patronen van geslachtsverdeling binnen verschillende trajecttypes in de jeugdhulp, al dan niet in combinatie met een tussenkomst van het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg (OCJ) en/of de Sociale Dienst Jeugdrechtsbank (SDJ). **Er worden geen uitspraken gedaan over causaliteit:** de aanwezigheid van een tussenkomst wordt geïnventariseerd op basis van registratie in Domino OSD, maar dit betekent *niet* dat de **tussenkomst** ook het **trajectpatroon** (zoals een overstap van RTJ naar NRTJ) **veroorzaakt** of aan voorafgaat. De tussenkomst kan op eender welk moment in het traject hebben plaatsgevonden.

Tabel 12 en figuur 9 geven een overzicht van de geslachtsverdeling van kinderen en jongeren die in 2020 een traject in de jeugdhulp aanvatten, opgedeeld naar trajectpatroon en naar de al dan niet aanwezigheid van een OCJ/SDJ-tussenkomst in het traject. Deze indeling laat toe om na te gaan of bepaalde trajecttypes vaker voorkomen bij jongens dan bij meisjes, en of deze verschillen volgens de

aan- of afwezigheid van een OCJ/SDJ-tussenkost. Bij de interpretatie is het belangrijk rekening te houden met de totale aantallen per trajecttype, aangezien sommige categorieën relatief klein zijn (zoals de meervoudige trajecten).

Tabel 12 Geslachtsverdeling per trajectpatroon van groepen *zonder* versus *met* OCJ/SDJ tussenkost van de subgroep *voorzieningen BinC*

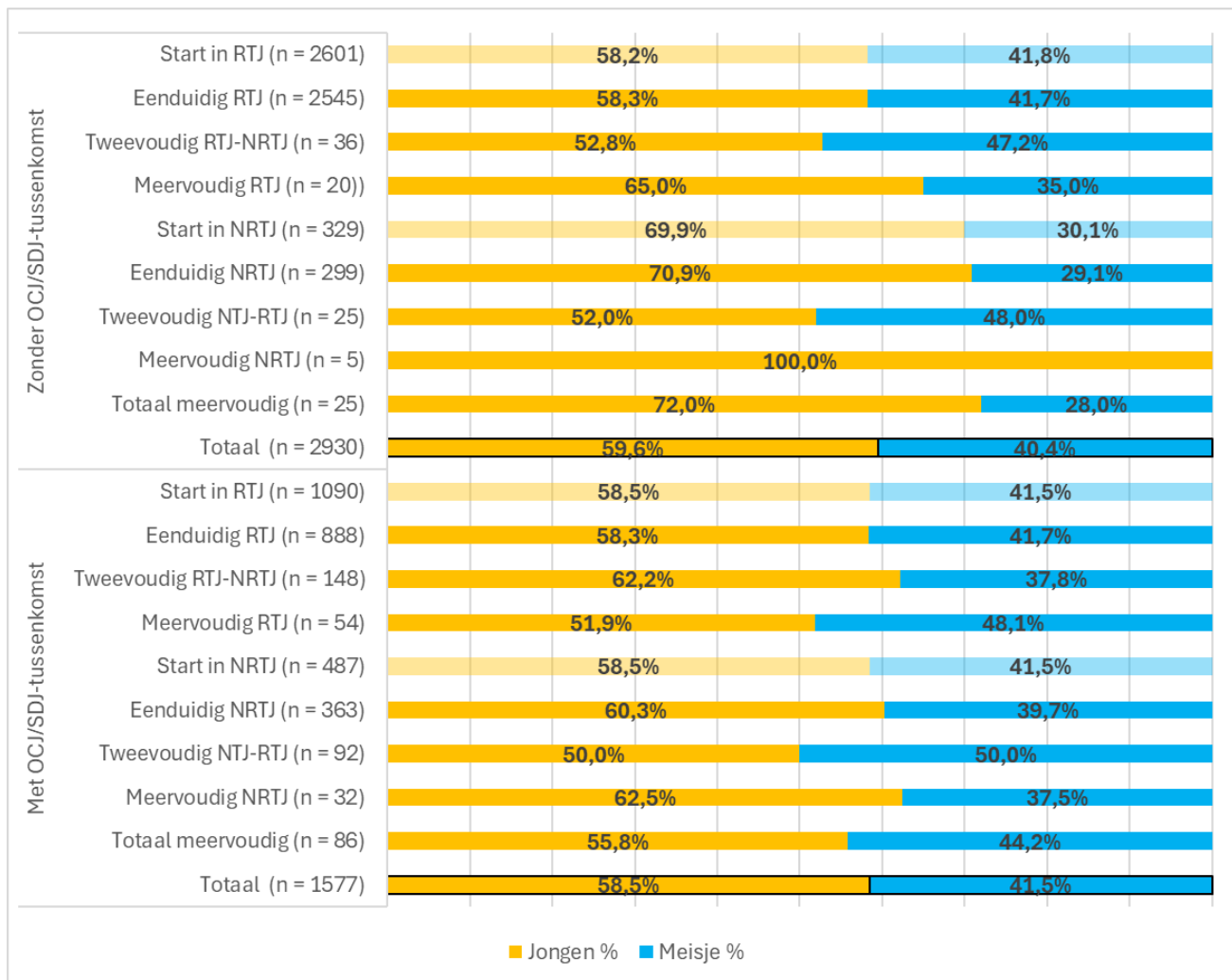
Trajectpatroon		Jongen		Meisje		Totaal
		Aantal	%	Aantal	%	%
Zonder OCJ/SDJ-tussenkost	Start in RTJ (n = 2601)	1515	58,2%	1086	41,8%	100,0%
	Eenduidig RTJ (n = 2545)	1484	58,3%	1062	41,7%	100,0%
	Tweevoudig RTJ-NRTJ (n = 36)	19	52,8%	17	47,2%	100,0%
	Meervoudig RTJ (n = 20)	13	65,0%	7	35,0%	100,0%
	Start in NRTJ (n = 329)	230	69,9%	99	30,1%	100,0%
	Eenduidig NRTJ (n = 299)	212	70,9%	87	29,1%	100,0%
	Tweevoudig NTJ-RTJ (n = 25)	13	52,0%	12	48,0%	100,0%
	Meervoudig NRTJ (n = 5)	5	100,0%	0	0,0%	100,0%
	Totaal meervoudig (n = 25)	18	72,0%	7	28,0%	100,0%
	Totaal (n = 2930)	1745	59,6%	1185	40,4%	100,0%
Met OCJ/SDJ-tussenkost	Start in RTJ (n = 1090)	638	58,5%	452	41,5%	100,0%
	Eenduidig RTJ (n = 888)	518	58,3%	370	41,7%	100,0%
	Tweevoudig RTJ-NRTJ (n = 148)	92	62,2%	56	37,8%	100,0%
	Meervoudig RTJ (n = 54)	28	51,9%	26	48,1%	100,0%
	Start in NRTJ (n = 487)	285	58,5%	202	41,5%	100,0%
	Eenduidig NRTJ (n = 363)	219	60,3%	144	39,7%	100,0%
	Tweevoudig NTJ-RTJ (n = 92)	46	50,0%	46	50,0%	100,0%
	Meervoudig NRTJ (n = 32)	20	62,5%	12	37,5%	100,0%
	Totaal meervoudig (n = 86)	48	55,8%	38	44,2%	100,0%
	Totaal (n = 1577)	923	58,5%	654	41,5%	100,0%

Bij de **eenduidige RTJ-trajecten** blijft het aandeel jongens en meisjes **stabiel** in beide groepen (58,3% met en zonder tussenkost), bij de **tweevoudige RTJ-NRTJ-trajecten stijgt het aandeel jongens** van 52,8% naar 62,2% bij OCJ/SDJ-tussenkost, terwijl het aandeel meisjes daalt.

In **eenduidige NRTJ-trajecten** zien we het omgekeerde patroon: het **aandeel jongens daalt bij tussenkost** van 70,9% naar 60,3%, wat gepaard gaat met een duidelijke stijging van het aandeel meisjes. Maar bij **tweevoudige NRTJ-RTJ-trajecten** zorgt een tussenkost voor een meer evenwichtige verdeling (van 52% jongens zonder tussenkost naar 50% met tussenkost). In **totaliteit van de meervoudige trajecten**, daalt het aandeel jongens van 72% naar 55,8% bij tussenkost, terwijl het **aandeel meisjes in deze trajecten opvallend toeneemt**.

Samenvattend lijken jongens vaker een traject te hebben dat in RTJ start en overgaat in NRTJ wanneer er tijdens het traject ook een OCJ/SDJ-tussenkost is. Meisjes starten dan weer vaker in NRTJ dan in RTJ bij een OCJ/SDJ-tussenkost in hun traject, vooral in de eenduidige NRTJ-trajecten. Bovendien is de stijging in het aandeel meisjes opvallend in de meervoudige trajecten (44,2%) wanneer er in het traject een OCJ/SDJ-tussenkost was (tevens startte deze trajecten allen in NRTJ), al moet dit laatste genuanceerd worden door het lage aantal meervoudige trajecten.

Figuur 9 Geslachtsverdeling per trajectpatroon van groepen *zonder* versus *met* OCJ/SDJ tussenkomst van de subgroep *voorzieningen BinC*

3.1 Leeftijdverdeling en trajectpatronen van subgroep *voorzieningen BinC* met en zonder OCJ/SDJ-tussenkomst

In het volgende deel bieden we een antwoord op de vraag welke leeftijdscategorieën het grootste aandeel vormen in de groep *zonder* OCJ/SDJ-tussenkomst en *met* deze tussenkomst. Vervolgens worden deze leeftijdscategorieën besproken naar trajectpatroon en wordt er gekeken naar binnen welke leeftijdscategorieën de grootste veranderingen plaatsvinden naar trajectpatroon wanneer er wel/geen tussenkomst van het OCJ/SDJ in hun traject is.

Tabel 13 weergeeft de verdeling in trajectpatronen per leeftijdsverdeling. In de groep die **geen OCJ/SDJ-tussenkomst** hebben gehad tijdens hun traject (N = 2930), zijn de **3-5-jarigen de grootste groep** (25,6%, n = 751), gevolgd door de groep 6-8-jarigen (18,4%, n = 538) en 15-17-jarigen (14,1%, n = 413). In de groep die **wel een OCJ/SDJ-tussenkomst** hebben gehad tijdens hun traject (N = 1577), zijn de **15-17-jarigen de grootste groep** (24,4%, n = 385), gevolgd door de 12-14-jarigen (19,9%, n = 314) en 9-11-jarigen (14,2%, n = 224). Aangezien het hier gaat om de **leeftijd bij instroom** in de jeugdhulp, en niet noodzakelijk om het moment van OCJ/SDJ-tussenkomst, kunnen hierover geen temporele of causale uitspraken worden gedaan. De bevinding biedt wel een aanwijzing dat OCJ/SDJ-tussenkomsten vaker samenhangen met trajecten bij oudere dan bij jongere kinderen.

Tabel 13 Trajectpatronen per leeftijdscategorie van de groep *zonder* versus *met* OCJ/SDJ-tussenkost van de subgroep *voorzieningen BinC*

Leeftijd bij instroom	Start in RTJ	Eenduidig RTJ	Tweevoudig RTJ-NRTJ	Meervoudig RTJ	Start in NRTJ	Eenduidig NRTJ	Tweevoudig NRTJ-RTJ	Meervoudig NRTJ	Totaal
Zonder OCJ/SDJ (n = 2930)									
Ongeboren (n = 32)	100,0%	90,6%	0,0%	9,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
0-2 jaar (n = 332)	97,9%	97,3%	0,0%	0,6%	2,1%	1,8%	0,3%	0,0%	100,0%
3-5 jaar (n = 751)	98,1%	96,5%	1,1%	0,5%	1,9%	1,6%	0,0%	0,3%	100,0%
6-8 jaar (n = 538)	92,9%	91,4%	1,3%	0,2%	7,1%	6,1%	0,9%	0,0%	100,0%
9-11 jaar (n = 401)	86,8%	84,5%	0,7%	1,5%	13,2%	12,2%	1,0%	0,0%	100,0%
12-14 jaar (n = 332)	82,8%	81,0%	1,5%	0,3%	17,2%	15,7%	1,2%	0,3%	100,0%
15-17 jaar (n = 413)	75,5%	71,9%	3,1%	0,5%	24,5%	21,5%	2,4%	0,5%	100,0%
18-20 jaar (n = 97)	47,4%	46,4%	0,0%	1,0%	52,6%	51,5%	1,0%	0,0%	100,0%
Ouder dan 20 (n = 34)	76,5%	76,5%	0,0%	0,0%	23,5%	23,5%	0,0%	0,0%	100,0%
Totaal (n = 2930)	88,8%	86,9%	1,2%	0,7%	11,2%	10,2%	0,9%	0,2%	100,0%
Met OCJ/SDJ (n = 1577)									
Ongeboren (n = 20)	95,0%	65,0%	25,0%	5,0%	5,0%	0,0%	5,0%	0,0%	100,0%
0-2 jaar (n = 178)	80,3%	64,0%	10,7%	5,6%	19,7%	13,5%	3,9%	2,2%	100,0%
3-5 jaar (n = 210)	77,6%	66,7%	9,5%	1,4%	22,4%	16,7%	4,8%	1,0%	100,0%
6-8 jaar (n = 218)	76,1%	64,2%	8,3%	3,7%	23,9%	17,4%	6,4%	0,0%	100,0%
9-11 jaar (n = 224)	69,2%	54,9%	9,8%	4,5%	30,8%	23,2%	6,3%	1,3%	100,0%
12-14 jaar (n = 314)	68,8%	55,7%	9,6%	3,5%	31,2%	20,1%	8,0%	3,2%	100,0%
15-17 jaar (n = 385)	55,6%	44,2%	8,6%	2,9%	44,4%	35,6%	5,5%	3,4%	100,0%
18-20 jaar (n = 28)	50,0%	46,4%	3,6%	0,0%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Ouder dan 20 (n = 0)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Totaal (n = 1577)	69,1%	56,3%	9,4%	3,4%	30,9%	23,0%	5,8%	2,0%	100,0%

De algemene tendens dat kinderen en jongeren vaker een start in RTJ dan in NRTJ hebben, blijft ook grotendeels waar als we dit opdelen naar leeftijdscategorieën. Enkel in de groep **zonder OCJ/SDJ-tussenkost** (N = 2930) is er een **groter aandeel van de 18-20-jarigen** (n = 97) die hun traject **starten in NRTJ** (52,6%). In de groep zonder OCJ/SDJ-tussenkost blijven quasi alle trajecten, ongeacht leeftijd (met uitzonder van de 18-20-jarigen), boven de 75% startende in RTJ. Voor deze groep zonder OCJ/SDJ-tussenkost blijft ook de conclusie gelden dat het merendeel een eenduidig traject heeft (zowel RTJ als NRTJ), en er dus relatief weinig overstappen zijn.

Voor de groep *met* OCJ/SDJ-tussenkost is er een groter verschil in het aantal kinderen en jongeren die starten in RTJ of NRTJ, waarbij duidelijk is dat hoe ouder een kind of jongere is, hoe vaker er gestart wordt in de NRTJ. Bovendien zien we, in vergelijking met de groep zonder OCJ/SDJ-tussenkost vaker tweevoudige trajecten, zowel tweevoudige RTJ-NRTJ trajecten als tweevoudige NRTJ-RTJ trajecten. Er kan dus geconcludeerd worden dat ondanks het merendeel wel een eenduidig traject heeft binnen het soort hulp waarin men gestart is (RTJ of NRTJ), er wel vaker overstappen plaatsvinden in de trajecten.

Zowel voor de groep *met* als *zonder* tussenkomst blijft gelden dat het aandeel startende in de NRTJ lijkt toe te nemen met de leeftijd, maar deze toename lijkt uitgesprokener voor de groep waarbij er in het traject een OCJ/SDJ-tussenkost is, vooral voor de leeftijdscategorie 15-17 jaar. Deze tendens stagneert bij het bereiken van de leeftijd van 18 jaar, wat waarschijnlijk verklaart kan worden door het bereiken van de leeftijdsgrens voor de hulpverlening.

Om verdere uitspraken te kunnen doen voor welke leeftijdscategorie we de grootste verschillen zien in trajectpatroon als er wel of geen OCJ/SDJ-tussenkost is in het traject, wordt in tabel 14 gebruik gemaakt van het verschil in procentpunt (p.p.). Een verschil in **procentpunt** geeft het **absolute verschil weer tussen twee percentages**, bijvoorbeeld een verschil tussen 20% van de jongeren mét tussenkomst en 5% van de jongeren zonder tussenkomst komt overeen met een verschil van 15 procentpunt.

Dit is iets anders dan een procentuele stijging of daling: een verschil in procentpunt maakt het mogelijk om veranderingen of verschillen op een heldere en directe manier te interpreteren, zonder rekening te moeten houden met de grootte van de groepen. In deze context toont het dus aan in welke leeftijdsgroep de aanwezigheid van OCJ/SDJ het meeste impact lijkt te hebben op het type traject dat jongeren doorlopen.

Tabel 14 Verschillen in **procentpunt** (p.p.) tussen groep *met* en *zonder* OCJ/SDJ-tussenkost, per leeftijd en trajectpatroon

	Start in RTJ (p.p.)	Eenduidig RTJ (p.p.)	Tweevoudig RTJ-NRTJ (p.p.)	Start in NRTJ (p.p.)	Eenduidig NRTJ (p.p.)	Tweevoudig NRTJ-RTJ (p.p.)	Totaal meervoudig (p.p.)
Ongeboren	↓ 5,0	↓ 25,6	↑ 25,0	↑ 5,0	-	↑ 5,0	↓ 4,4
0-2 jaar	↓ 17,6	↓ 33,2	↑ 10,7	↑ 17,6	↑ 11,7	↑ 3,6	↑ 7,3
3-5 jaar	↓ 20,5	↓ 30,0	↑ 8,5	↑ 20,5	↑ 15,1	↑ 4,8	↑ 1,6
6-8 jaar	↓ 16,8	↓ 27,2	↑ 7,0	↑ 16,8	↑ 11,3	↑ 5,5	↑ 3,5
9-11 jaar	↓ 17,6	↓ 29,6	↑ 9,1	↑ 17,6	↑ 11,0	↑ 5,3	↑ 4,3
12-14 jaar	↓ 14,0	↓ 25,3	↑ 8,0	↑ 14,0	↑ 4,4	↑ 6,8	↑ 6,1
15-17 jaar	↓ 20,0	↓ 27,8	↑ 5,4	↑ 20,0	↑ 14,0	↑ 3,0	↑ 5,3
18-20 jaar	↑ 2,6	-	↑ 3,6	↓ 2,6	↓ 1,5	↓ 1,0	↓ 1,0
Ouder dan 20	↓ 76,5	↓ 76,5	-	↓ 23,5	↓ 23,5	-	-

* Positieve waarden (↑) geven aan dat het aandeel in de groep mét OCJ/SDJ-tussenkost hoger is dan in de groep zonder tussenkomst. Negatieve waarden (↓) geven een lager aandeel weer.

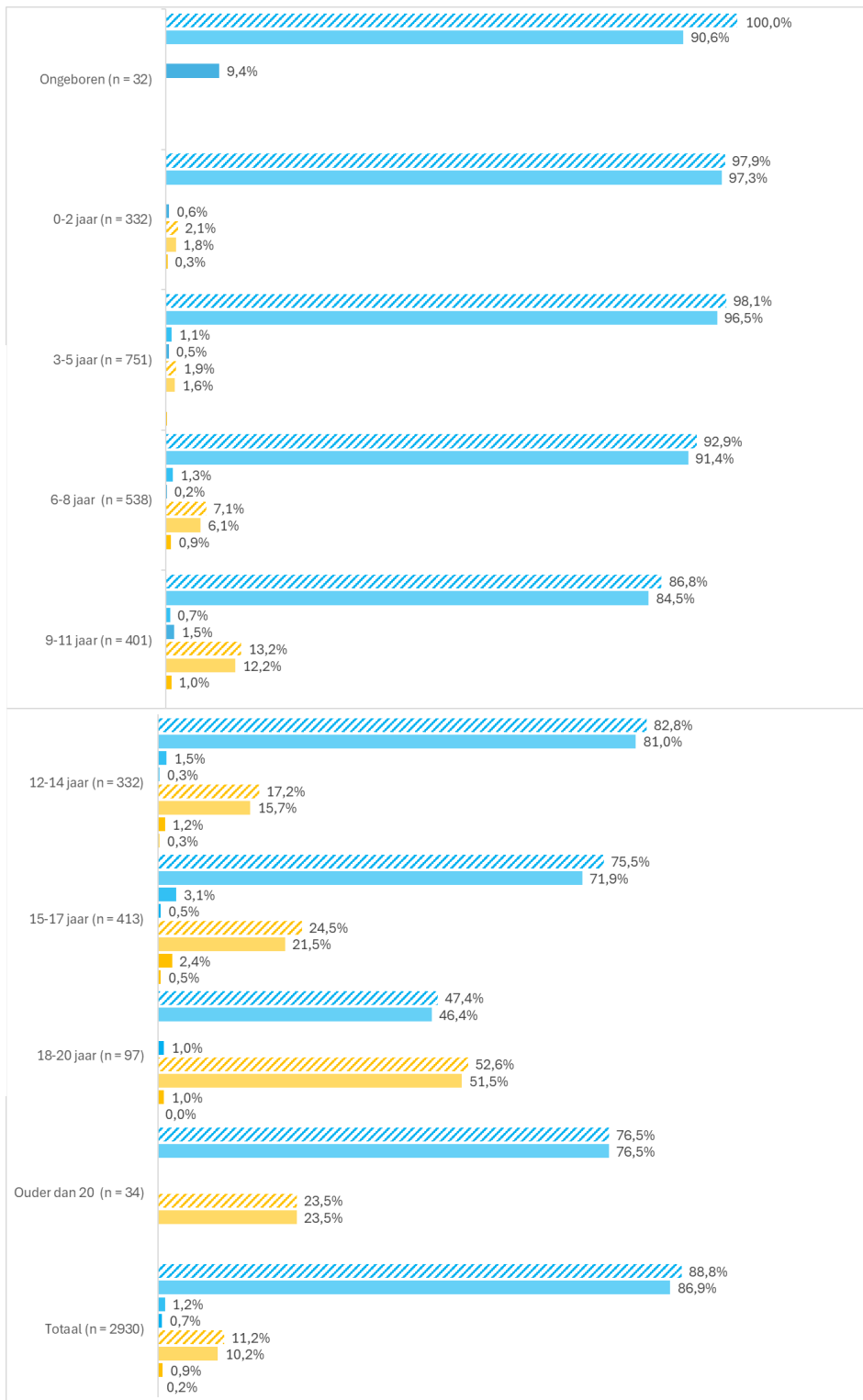
Voor het trajecttype 'start in NRTJ' zijn de grootste positieve verschillen zichtbaar bij de leeftijdscategorieën **3–5 jaar** (↑ 20,5 p.p.) en **15–17 jaar** (↑ 20,0 p.p.). Dit suggereert dat trajecten met een tussenkomst van OCJ/SDJ in deze leeftijdsgroepen vaak gepaard gaat met een start in de NRTJ. Binnen de **eenduidige NRTJ-trajecten** zijn het eveneens de 3–5-jarigen (↑ 15,1 p.p.) en 15–17-jarigen (↑ 14,0 p.p.) die de grootste positieve verschillen vertonen. Dat het over dezelfde groep gaat hangt samen met de eerdere conclusie dat wanneer je start in een bepaalde soort hulp, je hier vaak een eenduidig traject in aflegt.

Voor de **tweevoudige NRTJ–RTJ-trajecten** (waarbij jongeren eerst NRTJ en nadien RTJ doorlopen), is het verschil het grootst bij de 12–14-jarigen (↑ 6,8 p.p.). De **tweevoudige RTJ–NRTJ-trajecten** (start in RTJ, gevolgd door NRTJ) tonen de sterkste stijging bij ongeborenen (↑ 25,0 p.p.) en 0–2-jarigen (↑ 10,7 p.p.). Het trajectpatroon van RTJ naar NRTJ vertoont bij deze leeftijdsgroepen de grootste verschillen naargelang OCJ/SDJ wel of niet betrokken is tijdens het traject. Tot slot zien we binnen de '**totaal meervoudige trajecten**', waarin jongeren meerdere overstappen doorlopen, de grootste positieve verschillen bij 0–2-jarigen (↑ 7,3 p.p.) en 12–14-jarigen (↑ 6,1 p.p.).

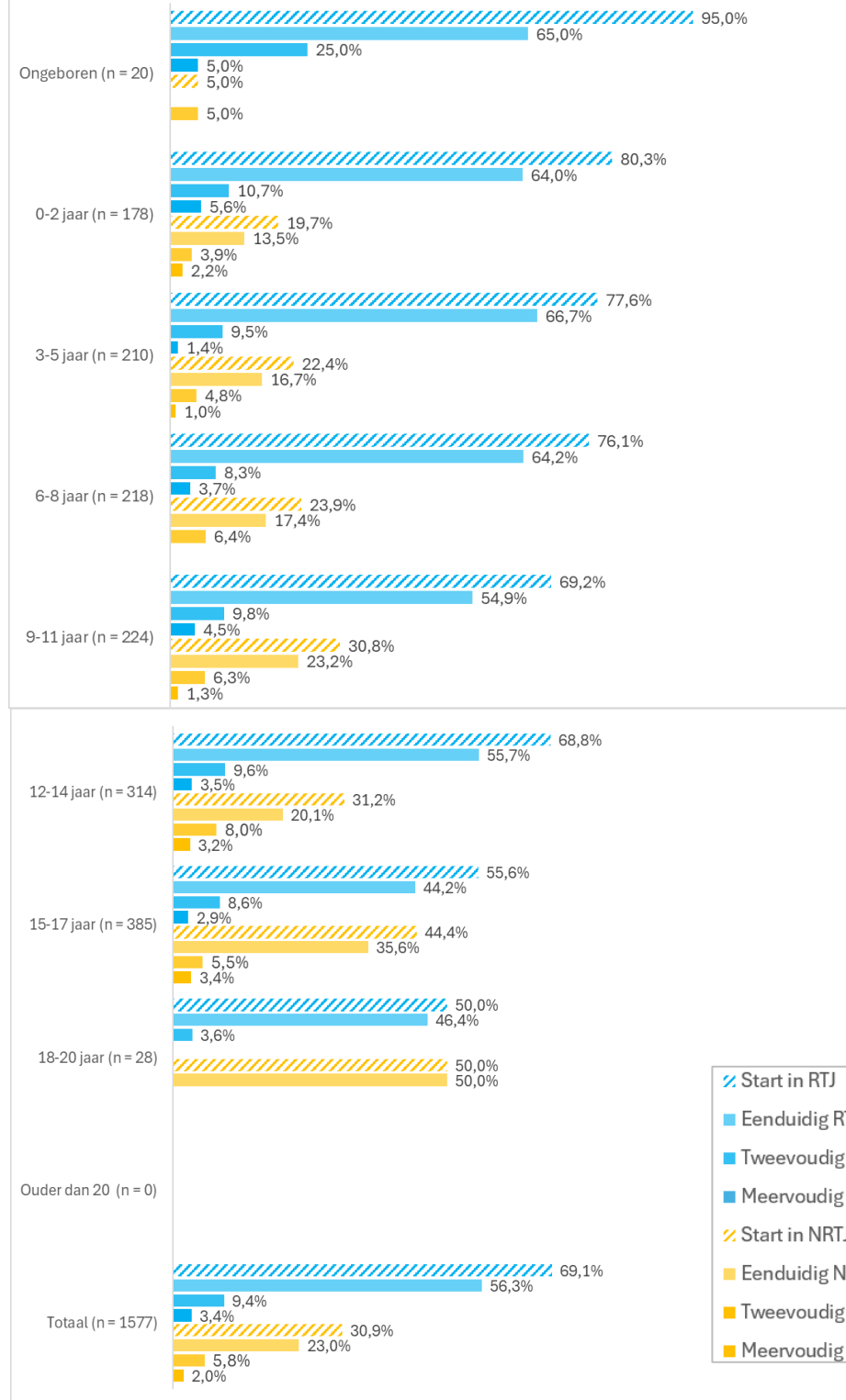
Figuur 10 Trajectpatronen per leeftijdscategorie van de groep *zonder* versus *met* OCJ/SDJ-tussenkost van de subgroep *voorzieningen BinC*

Zie volgende (dwarsliggende) pagina.

Zonder OCJ/SDJ-tussenkost

Met OCJ/SDJ-tussenkost

- Start in RTJ
- Eenduidig RTJ
- Tweevoudig RTJ-NRTJ
- Meervoudig RTJ
- Start in NRTJ
- Eenduidig NRTJ
- Tweevoudig NRTJ-RTJ
- Meervoudig NRTJ

Naast de analyse per leeftijdsgroep, biedt ook de omgekeerde benadering — waarbij gekeken wordt naar de leeftijdsverdeling binnen elk trajectpatroon — bijkomende inzichten. In wat volgt wordt voor elk trajectpatroon bekeken welke leeftijdsgroepen hierin het sterkst vertegenwoordigd zijn en bekijken we de verschillen tussen de groep *zonder* en *met* OCJ/SDJ-tussenkost.

Tabel 15 Leeftijdsverdeling per trajectpatroon van de groep *zonder* versus *met* OCJ/SDJ-tussenkost van de subgroep *voorzieningen BinC*

Zonder OCJ/SDJ-tussenkost (n = 2930)										
Leeftijd bij instroom	Ongeboren	0-2 jaar	3-5 jaar	6-8 jaar	9-11 jaar	12-14 jaar	15-17 jaar	18-20 jaar	> 20 jaar	Totaal
Start in RTJ (n = 2601)	1,2%	12,5%	28,3%	19,2%	13,4%	10,6%	12,0%	1,8%	1,0%	100,0%
Eenduidig RTJ (n = 2545)	1,1%	12,7%	28,5%	19,3%	13,3%	10,6%	11,7%	1,8%	1,0%	100,0%
Tweevoudig RTJ-NRTJ (n = 36)	0,0%	0,0%	22,2%	19,4%	8,3%	13,9%	36,1%	0,0%	0,0%	100,0%
Meervoudig RTJ (n = 20)	15,0%	10,0%	20,0%	5,0%	30,0%	5,0%	10,0%	5,0%	0,0%	100,0%
Start in NRTJ (n = 329)	0,0%	2,1%	4,3%	11,6%	16,1%	17,3%	30,7%	15,5%	2,4%	100,0%
Eenduidig NRTJ (n = 299)	0,0%	2,0%	4,0%	11,0%	16,4%	17,4%	29,8%	16,7%	2,7%	100,0%
Tweevoudig NRTJ-RTJ (n = 25)	0,0%	4,0%	0,0%	20,0%	16,0%	16,0%	40,0%	4,0%	0,0%	100,0%
Meervoudig NRTJ (n = 5)	0,0%	0,0%	40,0%	0,0%	0,0%	20,0%	40,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Totaal meervoudig (n = 25)	12,0%	8,0%	24,0%	4,0%	24,0%	8,0%	16,0%	4,0%	0,0%	100,0%
Totaal (n = 2930)	1,1%	11,3%	25,6%	18,4%	13,7%	11,3%	14,1%	3,3%	1,2%	100,0%
Met OCJ/SDJ-tussenkost (n = 1577)										
Leeftijd bij instroom	Ongeboren	0-2 jaar	3-5 jaar	6-8 jaar	9-11 jaar	12-14 jaar	15-17 jaar	18-20 jaar	> 20 jaar	Totaal
Start in RTJ (n = 1090)	1,7%	13,1%	15,0%	15,2%	14,2%	19,8%	19,6%	1,3%	0,0%	100,0%
Eenduidig RTJ (n = 888)	1,5%	12,8%	15,8%	15,8%	13,9%	19,7%	19,1%	1,5%	0,0%	100,0%
Tweevoudig RTJ-NRTJ (n = 148)	3,4%	12,8%	13,5%	12,2%	14,9%	20,3%	22,3%	0,7%	0,0%	100,0%
Meervoudig RTJ (n = 54)	1,9%	18,5%	5,6%	14,8%	18,5%	20,4%	20,4%	0,0%	0,0%	100,0%
Start in NRTJ (n = 487)	0,2%	7,2%	9,7%	10,7%	14,2%	20,1%	35,1%	2,9%	0,0%	100,0%
Eenduidig NRTJ (n = 363)	0,0%	6,6%	9,6%	10,5%	14,3%	17,4%	37,7%	3,9%	0,0%	100,0%
Tweevoudig NRTJ-RTJ (n = 92)	1,1%	7,6%	10,9%	15,2%	15,2%	27,2%	22,8%	0,0%	0,0%	100,0%
Meervoudig NRTJ (n = 32)	0,0%	12,5%	6,3%	0,0%	9,4%	31,3%	40,6%	0,0%	0,0%	100,0%
Totaal meervoudig (n = 86)	1,2%	16,3%	5,8%	9,3%	15,1%	24,4%	27,9%	0,0%	0,0%	100,0%
Totaal (n = 1577)	1,3%	11,3%	13,3%	13,8%	14,2%	19,9%	24,4%	1,8%	0,0%	100,0%

Tabel 15 geeft de leeftijdsverdeling per trajectpatroon weer, uitgedrukt in percentages, voor zowel de groep *zonder* OCJ/SDJ-tussenkost als de groep *met* tussenkomst. In de groep *zonder* tussenkomst zien we dat de **eenduidige RTJ-trajecten** (N = 2545) voornamelijk worden gevolgd door 3–5-jarigen (28,5%, n = 725), door 6–8-jarigen (19,2%, n = 489) en 9–11-jarigen (13,3%, n = 338). Bij de **tweevoudige RTJ–NRTJ-trajecten** (N = 36) vormen de 15–17-jarigen de grootste groep (36,1%, n = 13), gevolgd door de 3–5-jarigen (22,2%, n = 8). De **eenduidige NRTJ-trajecten** (N = 299) worden vooral ingevuld door 15–17-jarigen (29,8%, n = 89), zoals ook bij de **tweevoudige NRTJ–RTJ-trajecten** (N = 25) voornamelijk dezelfde leeftijdsgroep voorkomt (40%, n = 10), met daarnaast een vertegenwoordiging van 6–8-jarigen van 20% (n = 5). In het totaalbeeld van de **meervoudige trajecten** (ongeacht de start in RTJ of NRTJ, N = 25) zien we dat zowel de 3–5-jarigen als de 9–11-jarigen elk 24,0% van de trajecten vertegenwoordigen (n = 6).

In de groep met OCJ/SDJ-tussenkost zijn de eenduidige RTJ-trajecten (N = 888) het vaakst gevolgd door 12-14-jarigen (19,8%, n = 176), de 15-17-jarigen (19,1%, n = 170) en de 3-5-jarigen en 6-8-jarigen (beiden 15,8%, n = 140). In de tweevoudige RTJ-NRTJ-trajecten (N = 148) zitten voornamelijk 15-17-jarigen (22,3%, n = 33) en 12-14-jarigen (20,3%, n = 30). Binnen de eenduidige NRTJ-trajecten (N = 363) vormen de 15-17-jarigen een zeer grote groep (37,7%, n = 137), gevolgd door de 12-14-jarigen (17,4%, n = 63). Bij de tweevoudige NRTJ-RTJ-trajecten (N = 92) zijn de 12-14-jarigen in de meerderheid (27,2%, n = 25), gevolgd door de 15-17-jarigen (22,8%, n = 21). De meervoudige trajecten in hun totaliteit (N = 86) bestaan voor het grootste aandeel eveneens uit 15-17-jarigen (27,9%, n = 24), gevolgd door de 12-14-jarigen (24,4%, n = 21).

Bij de vergelijking van de leeftijdsverdeling tussen jongeren met en zonder OCJ/SDJ-tussenkost komen zowel overeenkomsten als verschillen naar voren. In de **eenduidige RTJ-trajecten** valt op dat jongeren ouder dan 12 jaar oververtegenwoordigd zijn in de groep met OCJ/SDJ-tussenkost, terwijl de groep zonder tussenkomst meer jongeren jonger dan 12 omvat.

In de **tweevoudige RTJ-NRTJ-trajecten** vormen de 15-17-jarigen in beide groepen de grootste leeftijdscategorie. De tweede grootste groep verschilt echter: bij jongeren zonder tussenkomst gaat het om 3-5-jarigen, terwijl dit in de groep met tussenkomst 12-14-jarigen zijn.

Ook in de **eenduidige NRTJ-trajecten** domineren de 15-17-jarigen in beide groepen, maar hun aandeel is opvallend groter in de groep met OCJ/SDJ-tussenkost.

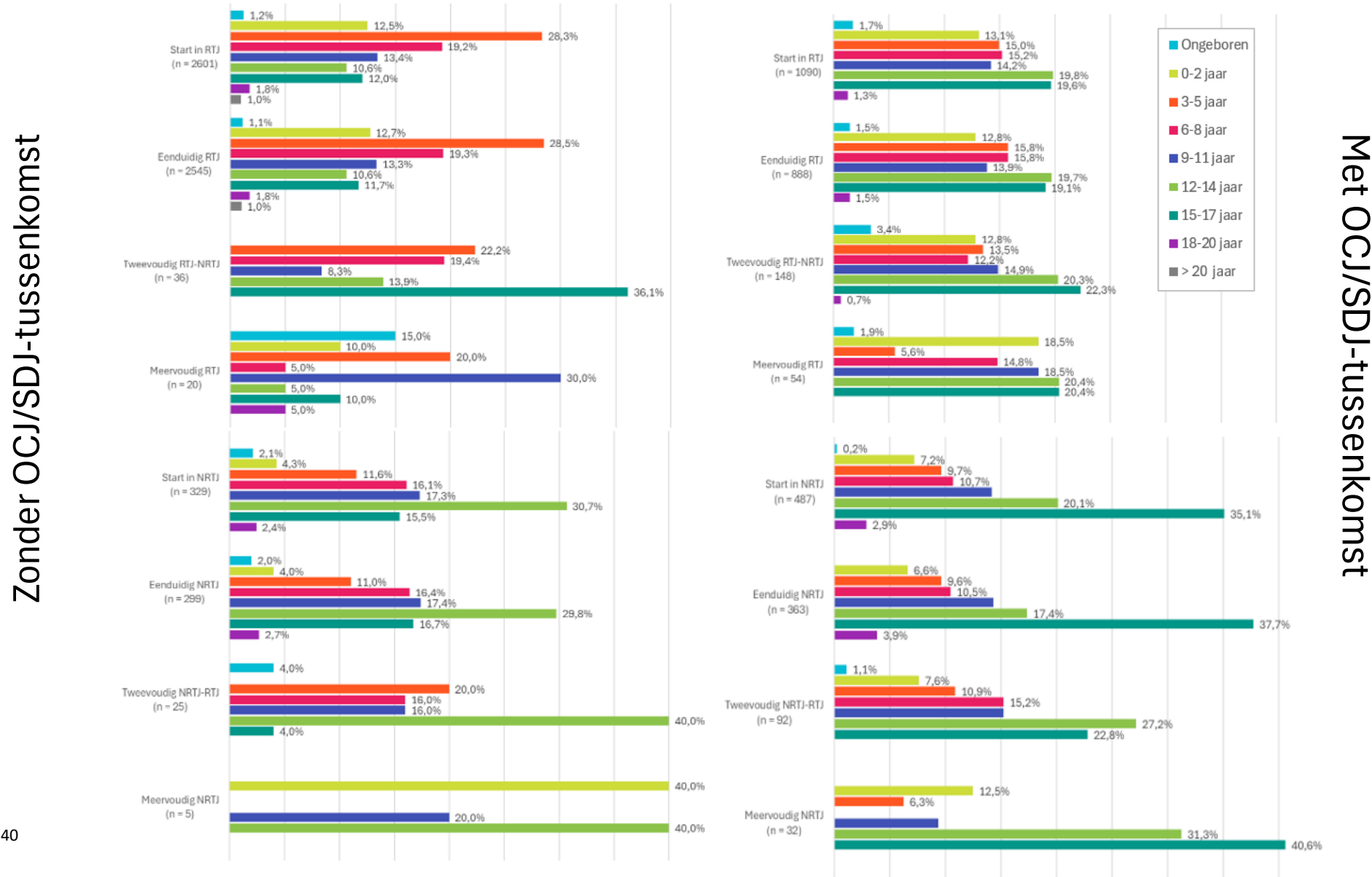
Voor de **tweevoudige NRTJ-RTJ-trajecten** bestaat de groep met tussenkomst hoofdzakelijk uit jongeren ouder dan 12 jaar, met 12-14 en 15-17 jaar als grootste categorieën. In de groep zonder tussenkomst zijn 15-17-jarigen eveneens het sterkst vertegenwoordigd, gevolgd door 6-8-jarigen.

Tot slot is het onderscheid tussen -12 en +12-jarigen het meest uitgesproken in de **meervoudige trajecten**: jongeren zonder tussenkomst zijn overwegend jonger dan 12 jaar, terwijl in de groep met OCJ/SDJ-tussenkost vooral 15-17-jarigen voorkomen.

Figuur 11 toont deze leeftijdsverdeling op visuele wijze waarbij de groep *zonder* OCJ/SDJ-tussenkost (links) visueel vergeleken kan worden met de groep *met* OCJ/SDJ-tussenkost (rechts). Vooral in de trajectpatronen die starten vanuit de NRTJ zien we een verhoogde aanwezigheid van de 15-17-jarigen in de groep mét OCJ/SDJ-tussenkost. In de trajectpatronen die starten in de RTJ zien we in de groep mét OCJ/SDJ-tussenkost visueel eerder een gelijkmatige verdeling, terwijl in de groep zonder tussenkomst de 3-5-jarigen eerder vertegenwoordigd lijken te zijn.

Deze bevindingen suggereren dat, hoewel er gelijkenissen zijn in de leeftijdscategorieën per trajecttype, de aanwezigheid van OCJ/SDJ-tussenkost gepaard gaat met een verschuiving in focus naar oudere leeftijdsgroepen binnen eenduidige NRTJ-trajectpatronen.

Figuur 11 Leeftijdsverdeling per trajectpatroon in groep *zonder* en *met* OCJ/SDJ-tussenkomst in de subgroep voorzieningen BinC

4 Moment van crisis in een traject

In dit onderdeel wordt onderzocht op welke momenten binnen een hulpverleningstraject crisishulp voorkomt. We maken hierbij een onderscheid tussen crisishulpverlening aan het *begin* van het traject, *tijdens* het traject, of aan het *einde* ervan. Deze analyse laat toe om na te gaan of crisishulp voornamelijk fungeert als een initiële opstap naar verdere hulpverlening, of net vaker wordt ingezet als vangnet tijdens of aan het einde van een traject.

Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden, wordt gebruik gemaakt van de subgroep *crisismeldpunt*. Dit houdt in dat het enkel gaat over crisishulpverlening die via het crisismeldpunt werd ingeschakeld. De trajecten waarbij crisishulpverlening plaatsvond die door voorziening zelf geïnstalleerd werden, vallen niet binnen de subgroep voor het beantwoorden van deze onderzoeksvraag (zie tabel 2 *Terminologie*).

Om het moment van crisishulpverlening binnen trajecten in kaart te brengen, werd een typologie opgesteld waarbij gebruik wordt gemaakt van een driedelige code. Elke positie in deze code verwijst naar een fase in het traject: het begin, het midden en het einde. Binnen deze structuur staat 'X' voor een registratie van crisishulpverlening via het crisismeldpunt, en 'O' voor hulpverlening, die zowel rechtstreeks (RTJ) als niet-rechtstreeks (NRTJ) toegankelijk kan zijn.

Wanneer een traject start met een 'X', betekent dit dat de eerste geregistreerde hulp een crisishulpverlening betrof, en dat het traject begon via het crisismeldpunt. Een 'X' op de laatste positie duidt op de laatste geregistreerde hulp als crisishulpverlening, waarbij nadien geen (N)RTJ-hulpverlening meer volgde. Wanneer meerdere crisismomenten zich binnen een traject voordoen (vb. OXX, XXO, XXX), kunnen tussen deze momenten van crisishulp al dan niet (N)RTJ-hulpvormen aanwezig zijn.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de verschillende codes en hun betekenis, op basis van de momenten waarop crisishulpverlening voorkomt binnen het hulpverleningstraject.

Tabel 16 Codering van het moment van crisishulpverlening *via het crisismeldpunt* in trajecten

Code	Beschrijving
000	Enkel reguliere hulpverlening, geen enkele crisishulpverlening werd geregistreerd tijdens het traject
00X	Het traject bestaat uit reguliere hulpverlening, maar eindigt met crisishulpverlening
0X0	Crisishulpverlening komt enkel in het midden voor, voorafgegaan én gevolgd door reguliere hulpverlening
OXX	Het traject start met reguliere hulpverlening, daarna volgt crisishulp tijdens het traject én bij de laatste registratie. Tussen deze crisismomenten kan al dan niet reguliere hulpverlening voorkomen
X00	Het traject start met crisishulpverlening, gevolgd door enkel reguliere hulpverlening
X0X	Het traject start én eindigt met crisishulpverlening, met daartussen reguliere hulpverlening
XX0	Het traject start met crisishulpverlening, waarna opnieuw crisishulpverlening voorkomt tijdens het traject. Tussen beide crisismomenten kan al dan niet reguliere hulpverlening plaatsvinden, maar het traject eindigt in elk geval met reguliere hulpverlening
XXX	Crisishulpverlening komt voor aan het begin, in het midden én op het einde van het traject

Aangezien crisismomenten zich op verschillende tijdstippen binnen een traject kunnen voordoen, kan eenzelfde jongere meermaals meetellen bij de beantwoording van onderzoeksvraag vijf (cfr. *Hoe vaak komt crisishulp voor in het begin, midden of einde van een traject?*). Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer zowel bij de aanvang als in een latere fase van het traject crisishulp werd geregistreerd. In de volgende alinea's verduidelijken we dit. De unieke aantallen per jongere zijn terug te vinden in tabel 17.

Tabel 17 Aantallen en percentages van subgroep *crisismeldpunt* naar moment van crisishulpverlening

Code	(000)	00X	0X0	0XX	X00	X0X	XX0	XXX	Rijttotaal
Aantal	0	47	136	3	302	7	115	284	894
Subgroep <i>Crisismeldpunt</i> (n = 894)	n.v.t.	5,3%	15,2%	0,3%	33,8%	0,8%	12,9%	31,8%	100,0%

Van de 894 trajecten in de analyse vertoonde 33,8% (n = 302) een registratie van crisishulp enkel bij de eerste registratie (patroon 'X00'), zonder verdere crisishulpverlening later in het traject. Wanneer ook de jongeren worden meegerekend die, na een eerste registratie van crisishulp, op een later moment opnieuw crisishulp kregen (12,9%, n = 115; patroon 'XX0') of bij wie crisishulp zowel bij de eerste als de laatste registratie voorkwam (0,8%, n = 7; patroon 'X0X'), stijgt dit aantal tot 424 jongeren. Dit komt overeen met 47,4% van alle trajecten (N = 894) die crisishulp hebben *bij de start* van hun traject.

In 15,2% van de trajecten (n = 136; N = 894) deden kinderen en jongeren aanvankelijk beroep op (N)RTJ-hulp, maar werd tijdens het verdere verloop alsnog crisishulp ingeschakeld (patroon '0X0'), waarna de reguliere (N)RTJ-hulpverlening werd verdergezet. Daarnaast zijn er drie trajecten (0,3%) waarbij ook de laatste geregistreerde hulp crisishulp betrof (patroon '0XX'). Wanneer ook de jongeren worden meegerekend die hun traject zijn gestart met crisishulp en tijdens het verdere verloop opnieuw crisishulp ontvingen (patroon 'XX0'; n = 115; 12,9%), komt het totale aantal jongeren dat *tijdens* hun traject op enig moment crisishulp kreeg op 254, wat 28,4% van de volledige groep (N = 894) is.

Bij 5,3% van de trajecten (n = 47; N = 894) werd crisishulpverlening enkel geregistreerd als laatste interventie in het traject (patroon '00X'). Wanneer ook de drie trajecten worden meegerekend waarbij crisishulp tijdens het traject werd ingezet én tevens als laatste hulpvorm geregistreerd staat (patroon '0XX'; 0,3%), stijgt het aantal licht. Daarnaast zijn er zeven trajecten (0,8%) waarbij zowel de eerste als de laatste registratie betrekking heeft op crisishulpverlening, met daartussen een periode van reguliere (N)RTJ-hulpverlening (patroon 'X0X'). Gezamenlijk gaat het om 57 kinderen en jongeren, ofwel 6,4% van de totale groep (N = 894), bij wie crisishulp het *eindpunt* van het traject vormt.

Een aanzienlijke groep kinderen en jongeren kreeg enkel crisishulpverlening bij de start van hun traject, zonder dat nadien andere hulpvormen binnen het Agentschap Opgroeien geregistreerd werden. In totaal gaat het om 282 trajecten (31,5%). Het merendeel hiervan bestaat uit één enkele crisisregistratie (n = 214), terwijl een kleiner aantal trajecten twee (n = 59), drie (n = 8) of uitzonderlijk vier registraties (n = 1) telde — telkens zonder verdere hulpverlening binnen Opgroeien. Strikt genomen behoren deze trajecten tot de groep waarbij crisishulp als *begin* in de jeugdhulp functioneert. Wanneer deze worden toegevoegd aan de eerder besproken trajecten met crisishulp aan het *begin* van het traject, komt het totaal op 706 kinderen en jongeren, of 79,0% van de trajecten (N = 894).

Daarnaast zijn er ook twee trajecten waarin crisishulp niet alleen als eerste, maar ook opnieuw tijdens én als laatste registratie voorkomt ('XXX') — met daartussen een periode van (N)RTJ-hulpverlening.

Het antwoord op de onderzoeksvraag over het moment waarop crisishulpverlening wordt ingezet, is dus sterk afhankelijk van de manier waarop de trajectpatronen worden samengevoegd of onderscheiden. Over het algemeen kan gesteld worden dat crisishulpverlening vaker wordt ingezet bij de start van het traject dan als tussenkomst *tijdens*, of als *einde* van, een lopend hulpverleningstraject, ongeacht of je de 'zuivere' groep neemt ('X00'), of samenstellingen (met dubbeltellingen).

In tabel 18 worden deze patronen weergegeven zonder onderscheid te maken in het moment waarop de crisishulpverlening plaatsvond. Net zoals een tussenkomst van OCJ of SDJ, is crisishulpverlening immers niet eenduidig toe te wijzen aan RTJ of NRTJ. Voor de volledigheid worden percentages weergegeven ten opzichte van de volledige crisismeldpunt-subgroep, al blijven trajecten die uitsluitend uit crisishulp bestaan (n = 282) ook hier niet indeelbaar naar (N)RTJ. Vergelijkingen met trajecten die wel naar RTJ of NRTJ te classificeren zijn, kunnen daarom het best gemaakt worden op basis van de laatste kolom van tabel 18.

Uit de analyses blijkt dat het verschil tussen jongeren die starten in RTJ of NRTJ in deze subgroep kleiner is dan in de subgroep *voorzieningen BinC*. Toch starten ook hier de meeste jongeren in RTJ (55,1%, n = 337). Opvallender is het verschil in patroonverdeling: het aandeel eenduidige trajecten ligt binnen deze crisismeldpunt-subgroep beduidend lager dan bij de subgroep voorzieningen BinC. Concreet blijft 60,2% van de jongeren die in RTJ starten in een eenduidig traject (n = 337), en 65,8% van de jongeren die starten in NRTJ (n = 181). Ter vergelijking: bij de subgroep *voorzieningen BinC* lag dit aandeel rond 90% binnen RTJ en 80% binnen NRTJ.

Hierdoor is het aandeel tweevoudige en meervoudige trajecten aanzienlijk hoger binnen de *crisismeldpunt*-subgroep. Voor tweevoudige RTJ–NRTJ-trajecten (N = 82) bedraagt dit 24,3% (vs. 5% in voorzieningen BinC, n = 184, N = 4507), en voor tweevoudige NRTJ–RTJ-trajecten (N = 54) 19,6% (vs. 14,3%, n = 117 N = 4507). Het meest opvallende verschil situeert zich bij de meervoudige trajecten: 15,4% binnen RTJ (N = 52) (t.o.v. 2% in voorzieningen BinC, n = 74, N = 4507) en 14,5% binnen NRTJ (N = 40) (t.o.v. 4,7%, n = 38, N = 4507).

Deze cijfers wijzen erop dat jongeren bij wie crisishulpverlening voorkomt, minder vaak binnen één hulpvorm blijven, en vaker overstappen maken tussen RTJ en NRTJ. De aanwezigheid van crisishulp binnen het traject lijkt dus samen te gaan met een grotere dynamiek in de trajectpatronen.

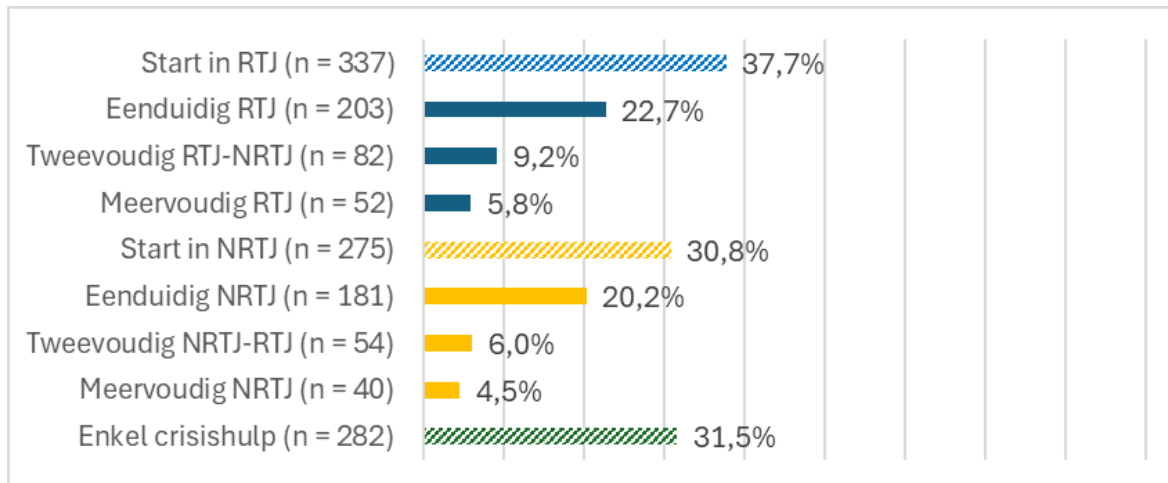
Tabel 18 Trajectpatronen van subgroep *crisismeldpunt*, onafhankelijk van het moment van crisishulpverlening

Trajectpatroon	Absolute waarde		Crisismeldpunt (%)	Crisismeldpunt (excl. enkel crisishulp)
	Aantal	%	(n = 894)	(n = 612)
Start in RTJ	337	100,0%	37,7%	55,1%
Eenduidig RTJ	203	60,2%	22,7%	33,2%
Tweevoudig RTJ-NRTJ	82	24,3%	9,2%	13,4%
Meervoudig RTJ	52	15,4%	5,8%	8,5%
Start in NRTJ	275	100,0%	30,8%	44,9%
Eenduidig NRTJ	181	65,8%	20,2%	29,6%
Tweevoudig NRTJ-RTJ	54	19,6%	6,0%	8,8%
Meervoudig NRTJ	40	14,5%	4,5%	6,5%
Enkel crisishulp	282		31,5%	n.v.t.
Totaal	894		100,0%	100%

Figuur 12 geeft een visueel overzicht van de verdeling van trajecten binnen de subgroep *crisismeldpunt*. De figuur toont aan dat het verschil in instroom tussen RTJ en NRTJ relatief beperkt is. Daarnaast maakt

de figuur duidelijk dat deze subgroep uit twee onderscheiden delen bestaat: ongeveer twee derde van de jongeren stroomt door naar verdere hulpverlening binnen Opgroeien, terwijl één derde geen verdere hulp ontvangt binnen de drie jaar na de crisishulp. Voor deze laatste groep lijkt de crisishulp, al dan niet tijdelijk, voldoende te zijn geweest, al kan het zijn dat zij in andere sectoren (zoals GGZ of VAPH) verdere ondersteuning kregen.

Figuur 12 Trajectpatronen van subgroep *crisismeldpunt*, onafhankelijk van het moment van crisishulpverlening

Vanuit het inhoudelijke en beleidsmatige belang van de subgroep jongeren met een crisisvraag werd bijkomende aandacht besteed aan het in kaart brengen van het moment waarop crisishulpverlening plaatsvindt, in relatie tot het verdere trajectpatroon. Deze analyse laat toe om per traject na te gaan wanneer crisishulp werd geregistreerd en welke hulpvormen (RTJ/NRTJ) hierop volgden of eraan voorafgingen. De resultaten worden weergegeven in tabel 19.

Het merendeel van de trajecten binnen deze subgroep vertoont een registratie van crisishulp bij de *start* van het traject. Binnen deze groep (, patroon 'X00', N = 302) stroomt een aanzienlijk deel door naar een eenduidig RTJ-traject (42,7%, n = 129), wat betekent dat de crisishulp werd gevolgd door RTJ-hulp, zonder overstap naar NRTJ. Daarnaast stroomt 33,4% (n = 101) door naar een eenduidig NRTJ-traject, waarbij na de crisishulp uitsluitend NRTJ-hulpverlening volgde. De overige jongeren in deze groep legden een tweevoudig of meervoudig traject af, al blijven deze aantallen beperkt: tweevoudige trajecten maken iets meer dan 15% uit, en meervoudige trajecten iets meer dan 8%. Binnen deze complexe trajecten is de verdeling tussen RTJ- en NRTJ-start relatief evenwichtig.

Bij jongeren die ergens *tijdens* hun traject crisishulp ontvingen (patroon '0X0', N = 136), wordt een ander patroon zichtbaar. In deze groep is het aandeel tweevoudige RTJ–NRTJ-trajecten het hoogst (31,6%, n = 43). Dit suggereert dat crisishulp mogelijk een kantelpunt vormt in het hulpverloop, al kan op basis van deze analyse niet met zekerheid worden vastgesteld dat de overstap van RTJ naar NRTJ (of omgekeerd) plaatsvond als direct gevolg van de crisishulp. Opmerkelijk is ook het aandeel meervoudige trajecten binnen deze groep, dat oploopt tot 29,4%, (n = 40) vooral bij jongeren die oorspronkelijk in RTJ instroomden.

Kinderen en jongeren die *op het einde* van het traject crisishulp ontvingen (patroon '00X', N = 47) hebben hoofdzakelijk een eenduidig RTJ-traject (68,1%, n = 32), maar het gaat over een klein aantal met dit trajectpatroon.

Tot slot is er een kleinere groep jongeren die zowel hun traject startten met crisishulp, nadien RTJ- of NRTJ-hulp ontvingen, en later opnieuw in crisishulp terechtkwamen (patroon 'XX0', N = 115). In deze

groep zijn de meeste trajecten eenduidig NRTJ (47,0%), maar ook hier zien we een relatief hoog aandeel meervoudige trajecten (20,9%), waarvan het merendeel startte binnen NRTJ.

Deze bevindingen suggereren dat de plaats van crisishulp in het traject invloed lijkt te hebben op het aantal overstappen tijdens het trajectverloop. Trajecten waarin crisishulp zich niet beperkt tot de start, maar ook later optreedt, gaan vaker gepaard met overstappen tussen hulpvormen of met meervoudige trajectstructuren.

Tabel 19 Verdeling van subgroep *crisismeldpunt* per trajectpatroon en per moment van crisishulpverlening

	Eenduidig RTJ	Tweevoudig RTJ-NRTJ	Meervoudig RTJ	Eenduidig NRTJ	Tweevoudig NRTJ-RTJ	Meervoudig NRTJ	Enkel crisishulp	Totaal
00X (n = 47)	68,1%	6,4%	2,1%	19,1%	4,3%	0,0%	0,0%	100,0%
0X0 (n = 136)	22,1%	31,6%	22,8%	9,6%	7,4%	6,6%	0,0%	100,0%
0XX (n = 3)	33,3%	33,3%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
X00 (n = 302)	42,7%	7,0%	4,0%	33,4%	8,6%	4,3%	0,0%	100,0%
X0X (n = 7)	28,6%	0,0%	14,3%	42,9%	14,3%	0,0%	0,0%	100,0%
XX0 (n = 115)	7,0%	12,2%	5,2%	47,0%	13,0%	15,7%	0,0%	100,0%
XXX (n = 284)	0,4%	0,0%	0,0%	0,4%	0,0%	0,0%	99,3%	100,0%
Totaal	203 (22,71%)	82 (9,17%)	52 (5,82%)	181 (20,25%)	54 (6,04%)	40 (4,47%)	282 (31,54%)	894 (100%)

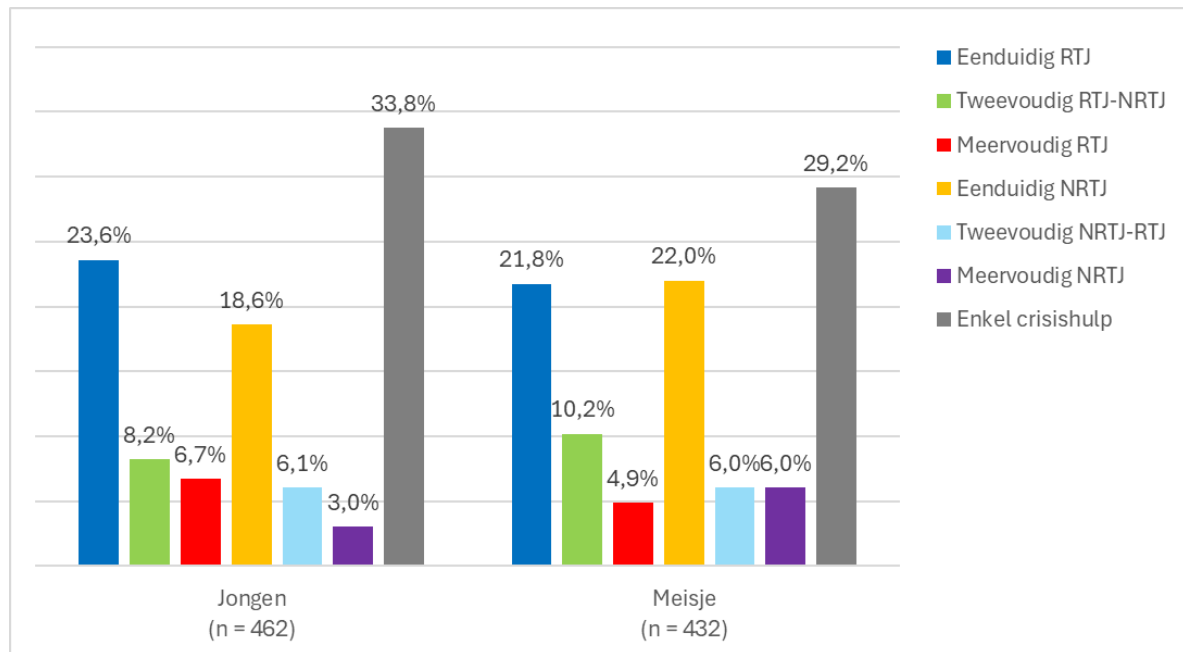
4.1 Leeftijdsverdeling en trajectpatronen van subgroep *crisismeldpunt*

Figuur 13 toont dat de geslachtsverdeling binnen de subgroep *crisismeldpunt* relatief evenwichtig is, met een lichte meerderheid van jongens (51,7%, n = 462) tegenover meisjes (48,3%, n = 432). De verdeling van trajectpatronen naar geslacht volgt grotendeels dezelfde tendensen, al zijn er enkele opvallende nuanceverschillen.

Het grootste aandeel trajecten bestaat uit jongeren die enkel crisishulpverlening ontvingen. Dit patroon komt iets vaker voor bij jongens (33,8%, n = 146, N = 462) dan bij meisjes (29,2%, n = 126, N = 432). Jongens volgen ook vaker een eenduidig RTJ-traject (23,6%, n = 109) dan meisjes (21,8%, n = 94), terwijl meisjes daarentegen iets vaker een eenduidig NRTJ-traject volgen (22,0% tegenover 18,6%, respectievelijk n = 95 & 86).

Bij de tweevoudige trajecten RTJ–NRTJ is eveneens een licht verschil merkbaar: 10,2% (n = 44) van de meisjes doorloopt dit patroon, tegenover 8,2% (n = 38) van de jongens. Ook in het totaal aandeel meervoudige trajecten (trajecten met meerdere overstappen tussen RTJ en NRTJ) vertonen meisjes een hogere vertegenwoordiging: 10,9% ten opzichte van 9,7% bij jongens (n = respectievelijk 47 en 45)

Deze verdeling suggereert dat, binnen trajecten waarin crisishulpverlening voorkomt, meisjes relatief vaker dan jongens NRTJ-hulp ontvangen — zowel in de vorm van een eenduidig NRTJ-traject als bij trajecten die aanvangen in RTJ en later overgaan naar NRTJ. In absolute aantallen zijn de verschillen echter klein.

Figuur 13 Trajectpatronen van subgroep *crisismeldpunt* per geslacht

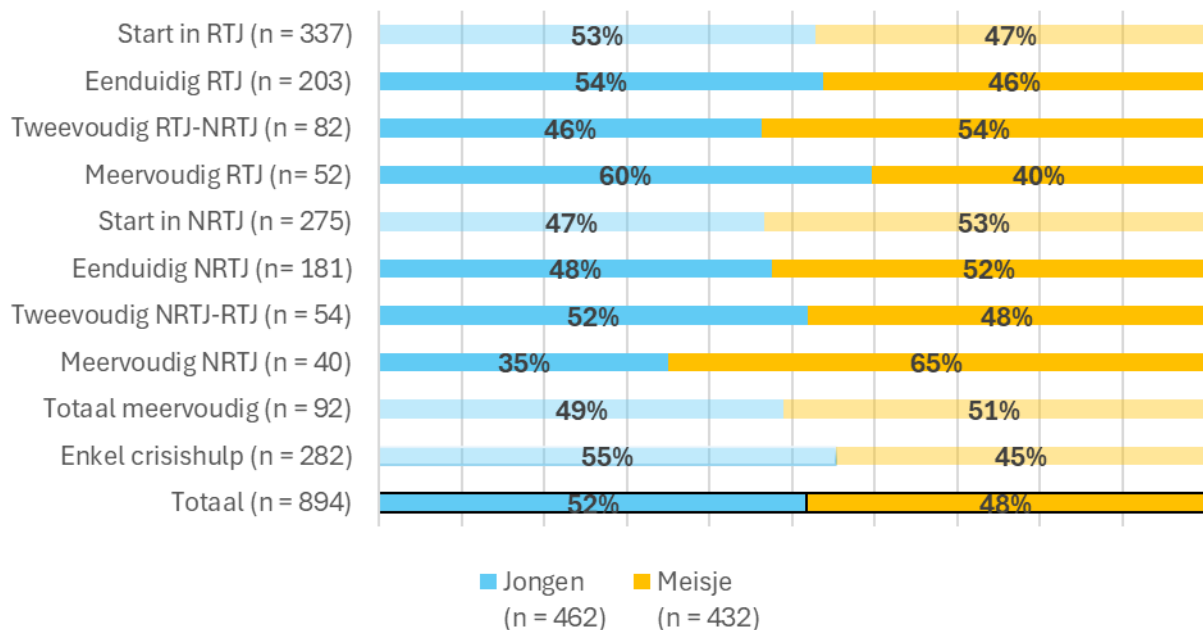
Figuur 14 toont de geslachtsverdeling per trajectpatroon binnen de subgroep *crisismeldpunt*. Van de jongeren die enkel crisishulpverlening ontvingen zonder verdere geregistreerde hulpverlening binnen Opgroeien (N = 282), is 55% mannelijk. Binnen de meervoudige trajecten (waarbij jongeren overstappen tussen RTJ en NRTJ, N = 92) vormen meisjes dan weer een lichte meerderheid (51%).

Bij meervoudige trajecten die starten vanuit NRTJ zijn meisjes proportioneel sterker vertegenwoordigd (65%), al dient opgemerkt dat de totale populatie binnen dit trajectpatroon relatief klein is (N = 40). Bij meervoudige trajecten die starten vanuit RTJ daarentegen zijn jongens duidelijk in de meerderheid (60%, N = 52).

Verder blijkt dat meer meisjes dan jongens hun traject starten in NRTJ (53%, N = 275), en dat zij ook iets vaker binnen een eenduidig NRTJ-traject blijven (42% van de meisjes, N = 181). Jongens maken dan weer iets vaker de overstap van NRTJ naar RTJ (52% tegenover 48% bij meisjes, N = 54), terwijl meisjes vaker overstappen van RTJ naar NRTJ (54% meisjes tegenover 46% jongens, N = 82).

Deze bevindingen bevestigen eerdere trends uit de analyse: binnen trajecten waarin crisishulpverlening voorkomt, zijn meisjes relatief vaker betrokken bij NRTJ-hulpverlening — zowel als startpunt, als in de overstap vanuit RTJ. Dit is opmerkelijk gezien het bredere patroon waarbij doorgaans meer jongens dan meisjes in de jeugdhulp geregistreerd staan, ook binnen de crisismeldpunt-subgroep. Tegelijkertijd moeten deze vaststellingen genuanceerd worden, gezien de relatief beperkte verschillen in percentages.

Figuur 14 Verdeling in geslacht per trajectpatronen van subgroep *crisismeldpunt*, onafhankelijk van moment van crisishulpverlening

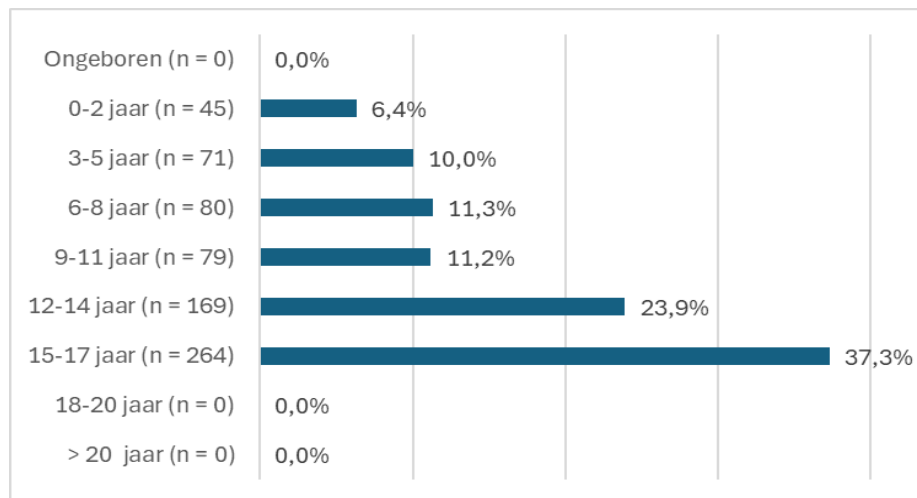

4.2 Leeftijdverdeling en trajectpatronen van subgroep *crisismeldpunt*

De leeftijdsanalyses worden beperkt tot jongeren die hun traject *starten* via een registratie van crisishulpverlening door het crisismeldpunt. Enkel voor deze subgroep is het immers mogelijk om betrouwbare uitspraken te doen over de leeftijd waarop crisishulp voor het eerst werd ingezet. In de beschikbare data is uitsluitend de leeftijd bij instroom beschikbaar; de leeftijd op het moment van een latere crisisinterventie binnen hetzelfde traject is niet gekend. Het is om die reden niet zinvol om leeftijdsanalyses uit te voeren op trajecten waarbij crisishulp pas in het *midden* of aan het *einde* van het traject plaatsvond.

Figuur 15 toont de verdeling naar leeftijdscategorie van de jongeren met een eerste registratie van crisishulp via het crisismeldpunt (N = 708). De grootste groep behoort tot de leeftijdscategorie 15–17 jaar (37,3%, n = 264), gevolgd door de 12–14-jarigen (23,9%, n = 169). Jongeren tussen 3 en 11 jaar zijn telkens goed voor ongeveer 10% per leeftijdscategorie. Tot slot wordt ook bij 6,4% (n = 45) crisishulpverlening geregistreerd bij kinderen tussen 0 en 2 jaar.

De figuur bevestigt dat crisishulpverlening via het crisismeldpunt als start van een jeugdhulptraject in de eerste plaats voorkomt bij kinderen ouder dan 12, terwijl kinderen jonger dan 12 jaar in aanzienlijk mindere mate instromen op deze manier.

Figuur 15 Verdeling van instroomleeftijd van kinderen en jongeren met eerste registratie in crisishulpverlening via het *crisismeldpunt* (n = 708)

Tabel 20 geeft een overzicht van de leeftijdsverdeling per trajectpatroon binnen de subgroep *crisismeldpunt*. In de groep jongeren die uitsluitend crisishulpverlening kregen (N = 282), behoren de meeste tot de leeftijdscategorie 15–17 jaar (37,3%, n = 105), gevolgd door de 12–14-jarigen (23,4%, n = 66).

Een gelijkaardig patroon is zichtbaar bij de eenduidige RTJ-trajecten (N = 140), waar de grootste leeftijdsgroepen eveneens 15–17 jaar (26,4%, n = 37) en 12–14 jaar (23,6%, n = 33) zijn. Binnen de eenduidige NRTJ-trajecten (N = 159) is het aandeel 15–17-jarigen nog sterker uitgesproken, met bijna de helft van de jongeren in deze leeftijdsgroep (44,7%, n = 71), gevolgd door de 12–14-jarigen (15,8%, n = 25).

De tweevoudige RTJ–NRTJ-trajecten (N = 35) worden hoofdzakelijk ingevuld door jongeren van 15–17 jaar (40,0%, n = 14) en 9–11 jaar (31,6%, n = 11). In de tweevoudige NRTJ–RTJ-trajecten (N = 42) ligt de leeftijdsverdeling anders: de grootste groep bestaat uit 12–14-jarigen (23,8%, n = 10), gevolgd door twee even grote groepen 6–8-jarigen en 15–17-jarigen (beide 21,4%, n = 9).

Binnen de meervoudige trajecten zijn opnieuw de 15–17-jarigen het sterkst vertegenwoordigd: zij vormen 42,1% van de meervoudige RTJ-trajecten (n = 8, N = 19) en zelfs 61,3% van de meervoudige NRTJ-trajecten (n = 19, N = 31).

Deze cijfers suggereren dat jongeren tussen 15 en 17 jaar over alle trajecttypes heen sterk vertegenwoordigd zijn, in het bijzonder binnen meervoudige NRTJ-trajecten, tweevoudige RTJ–NRTJ trajecten en eenduidige NRTJ-trajecten.

Tabel 20 Leeftijdsverdeling naar trajectpatroon voor subgroep *crisismeldpunt*

Leeftijd bij instroom	0-2 jaar	3-5 jaar	6-8 jaar	9-11 jaar	12-14 jaar	15-17 jaar	Totaal
Eenduidig RTJ (n = 140)	9,3%	12,1%	15,7%	12,9%	23,6%	26,4%	100,0%
Tweevoudig RTJ–NRTJ (n = 35)	2,9%	11,4%	2,9%	14,3%	28,6%	40,0%	100,0%
Meervoudig RTJ (n = 19)	10,5%	0,0%	0,0%	31,6%	15,8%	42,1%	100,0%
Eenduidig NRTJ (n = 159)	3,1%	8,8%	12,6%	6,3%	24,5%	44,7%	100,0%
Tweevoudig NRTJ–RTJ (n = 42)	16,7%	9,5%	21,4%	7,1%	23,8%	21,4%	100,0%
Meervoudig NRTJ (n = 31)	3,2%	6,5%	0,0%	3,2%	25,8%	61,3%	100,0%
Enkel crisishulp (n = 282)	5,7%	10,6%	9,9%	12,8%	23,4%	37,6%	100,0%
Totaal (n = 708)	6,4%	10,0%	11,3%	11,2%	23,9%	37,3%	100,0%

Tabel 21 toont per leeftijdscategorie welk trajectpatroon het vaakst voorkomt bij jongeren die instroomden via een registratie van crisishulp. Over de hele lijn blijkt dat de grootste groep binnen elke leeftijdscategorie bestaat uit jongeren die enkel crisishulpverlening ontvingen, zonder verdere hulpverlening binnen Opgroeien.

Bij de 0–2-jarigen (N = 45) zien we dat na het crisismoment de meesten in een eenduidig RTJ-traject terechtkomen (28,9%, n = 13), gevolgd door een tweevoudig NRTJ–RTJ-traject (15,6%, n = 7). Dit wijst erop dat de jongste kinderen, ondanks de crisissituatie, doorgaans binnen het RTJ-circuit blijven.

Ook bij de 3–5-jarigen (N = 71) is het eenduidig RTJ-traject het meest voorkomend (23,9%, n = 17), gevolgd door het eenduidig NRTJ-traject (19,7%, n = 14). De overstap tussen RTJ en NRTJ verloopt in beide richtingen even vaak (5,6%, n = 4).

De 6–8-jarigen (N = 80) vertonen een gelijkaardig patroon, met een licht hoger aandeel eenduidige RTJ-trajecten (27,5%, n = 22) ten opzichte van eenduidige NRTJ-trajecten (25,0%, n = 20). Daarnaast bevindt 11,3% (n = 9,04) zich in een tweevoudig NRTJ–RTJ-traject. In deze leeftijdscategorie werden geen meervoudige trajecten geregistreerd. Ook hier lijkt het RTJ-circuit dominant te blijven.

Bij de 9–11-jarigen (N = 79) blijft het eenduidige RTJ-traject het meest voorkomend (22,8%, n = 18), maar het aandeel eenduidige NRTJ-trajecten zakt naar 12,7% (n = 10). Tegelijkertijd is er een toename van aantal overstappen: 7,6% (n = 6) volgt een meervoudig RTJ-traject, en 6,3% (n = 5) een tweevoudig RTJ–NRTJ-traject. Dit suggereert dat de overgang naar NRTJ vanaf deze leeftijdscategorie vaker begint voor te komen.

In de 12–14-jarigen (N = 169) zien we voor het eerst een omkering: het eenduidige NRTJ-traject komt vaker voor (23,1%, n = 39) dan het eenduidige RTJ-traject (19,5%, n = 33). Het aandeel jongeren dat overstapt tussen RTJ en NRTJ is in beide richtingen gelijk (5,9%, n = 10). Ook het aandeel meervoudige NRTJ-trajecten neemt toe (4,9%, n = 8).

De 15–17-jarigen (N = 264) volgen deze trend verder. Zij bevinden zich vaker in eenduidige NRTJ-trajecten (26,9%, n = 71) dan in eenduidige RTJ-trajecten (14,0%, n = 37). De overstap van RTJ naar NRTJ komt vaker voor dan omgekeerd (5,3% versus 3,4%, n = respectievelijk 14 versus 9). Deze leeftijdsgroep kent ook het hoogste aandeel meervoudige NRTJ-trajecten (7,2%, n = 19).

Deze resultaten tonen aan dat naarmate de leeftijd stijgt, jongeren vaker in het NRTJ-circuit terechtkomen na crisishulp, met een duidelijke piek in de leeftijdsgroep 15–17 jaar. Bij jongere leeftijdsgroepen blijft RTJ vaker het gekozen pad. Bovendien wijzen de cijfers op een toename in overstappen tussen hulpvormen. Tegelijk blijft het aandeel eenduidige NRTJ-trajecten bij deze oudere leeftijdsgroepen hoog, wat wijst op een zekere stabiliteit (of houvast?) eens men in de NRTJ terechtkomt.

Tabel 21 Verdeling in trajectpatroon naar leeftijdscategorie voor subgroep *crisismeldpunt*

	Eenduidig RTJ	Tweevoudig RTJ–NRTJ	Meervoudig RTJ	Eenduidig NRTJ	Tweevoudig NRTJ–RTJ	Meervoudig NRTJ	Enkel crisishulp	Totaal
0-2 jaar (n = 45)	28,9%	2,2%	4,4%	11,1%	15,6%	2,2%	35,6%	100,0%
3-5 jaar (n = 71)	23,9%	5,6%	0,0%	19,7%	5,6%	2,8%	42,3%	100,0%
6-8 jaar (n = 80)	27,5%	1,3%	0,0%	25,0%	11,3%	0,0%	35,0%	100,0%
9-11 jaar (n = 79)	22,8%	6,3%	7,6%	12,7%	3,8%	1,3%	45,6%	100,0%
12-14 jaar (n = 169)	19,5%	5,9%	1,8%	23,1%	5,9%	4,7%	39,1%	100,0%
15-17 jaar (n = 264)	14,0%	5,3%	3,0%	26,9%	3,4%	7,2%	40,2%	100,0%
Totaal (n = 708)	19,8%	4,9%	2,7%	22,5%	5,9%	4,4%	39,8%	100,0%

Hoofdstuk 4

Bijkomende analyses

1 Lopende vs geëindigde trajecten

De vaststelling dat het aantal tweevoudige en meervoudige trajecten beperkt blijft, zowel binnen RTJ als NRTJ, roept de vraag op of een deel van de eenduidige trajecten nog lopend is. Het is denkbaar dat een overstap tussen hulpvormen nog moet plaatsvinden, maar zich na de onderzoeksperiode bevindt. Op basis van deze hypothese werd daarom onderzocht welke trajecten als afgerond konden worden beschouwd.

Voor deze analyse werd uitgegaan van de einddatum van de laatste geregistreerde hulpverlening in het traject. Het komt voor dat de voorlaatste registratie een einddatum heeft die later ligt dan die van de laatste registratie. Dit kan het gevolg zijn van vroegtijdige stopzetting, uitval, of het parallel inzetten van aanvullende hulp. Aangezien de oorzaak niet gekend is, werd gekozen om systematisch de einddatum van de laatste registratie als referentiepunt te hanteren. Trajecten met een einddatum na 31/12/2023 (of zonder einddatum) worden alsnog lopend beschouwd. Wanneer de einddatum vóór 31/12/2023 ligt, wordt het traject als beëindigd gecategoriseerd.

Tabel 22 toont de verdeling tussen beëindigde en nog lopende trajecten binnen de subgroep *voorzieningen BinC*. Hierbij is het belangrijk te benadrukken dat trajecten met pleegzorg in deze subgroep niet werden opgenomen (zie tabel 2 *Terminologie*). Wat opvalt, is het hoge aandeel beëindigde trajecten, zowel in de groep met als zonder tussenkomst van OCJ/SDJ.

Bij de groep zonder tussenkomst van OCJ/SDJ zien we dat 97,5% (n = 2481) van de jongeren met een eenduidig RTJ-traject (N = 2545) een beëindigd traject heeft. In de groep met een tweevoudig RTJ–NRTJ-traject (N = 36) daalt dit percentage naar 72,2% (n = 26), en bij meervoudige trajecten (N = 20) zelfs naar 70,0% (n = 14). In de omgekeerde richting, bij tweevoudige NRTJ–RTJ-trajecten (N = 25), ligt het percentage beëindigde trajecten iets hoger (84,0%, n = 21). Deze bevindingen suggereren dat trajecten waarbij NRTJ de laatst geregistreerde hulpvorm is, vaker nog lopend zijn — hoewel het aandeel beëindigde trajecten nog steeds groot blijft in deze groep zonder tussenkomst.

In de groep met tussenkomst van OCJ/SDJ tekenen zich enkele andere patronen af. Van de jongeren die hun traject startten in RTJ en later een tussenkomst kenden, is 52,5% (n = 32) van de tweevoudige RTJ–NRTJ-trajecten (N = 61) beëindigd. Bij de meervoudige trajecten (N = 21) ligt dit percentage op 57,1% (n = 12). Jongeren die hun traject startten in NRTJ en later een tussenkomst kenden (n = 67) vertonen hogere percentages beëindigde trajecten bij zowel eenduidige NRTJ-trajecten (N = 38) als tweevoudige NRTJ–RTJ-trajecten (N = 19; beiden 84,2%, n = respectievelijk 32 en 16), maar lagere percentages bij meervoudige trajecten (60,0%, N = 10, n = 6).

Binnen de groep jongeren die hun traject zijn gestart met een eerste registratie als tussenkomst van het OCJ of SDJ (N = 1108), blijkt 79,9% (n = 885) van de totale trajecten beëindigd. Hoewel dit een relatief hoog percentage blijft, ligt het lager dan bij andere groepen (d.i. de groep zonder OCJ/SDJ-tussenkomst, en de groep waarbij de tussenkomst zich tijdens het traject voordoet in plaats van bij de start). Ook hier geldt dat trajecten met overstappen tussen hulpvormen minder vaak als beëindigd geregistreerd zijn dan eenduidige trajecten. Opvallend is bovendien dat trajecten die eindigen binnen het NRTJ-circuit

minder vaak beëindigd zijn dan die binnen RTJ. Zo zijn bijvoorbeeld slechts 50,6% van de tweevoudige RTJ–NRTJ-trajecten in deze groep afgesloten (N = 87, n = 44).

Tabel 22 Geëindigde versus lopende trajecten per trajectpatroon voor subgroep voorzieningen BinC

Trajectpatroon	Aantal	Geëindigd einddatum voor 31/12/23	Lopend einddatum na 31/12/23			
Subgroep voorzieningen BinC (a) Zonder tussenkomst OCJ en/of SDJ (n = 2930)						Waarvan zonder einddatum
Start in RTJ	2601	2521	96,9%	80	3,1%	
Eenduidig RTJ	2545	2481	97,5%	64	2,5%	46
Tweevoudig RTJ-NRTJ	36	26	72,2%	10	27,8%	6
Meervoudig RTJ	20	14	70,0%	6	30,0%	4
Start in NRTJ	329	302	91,8%	27	8,2%	
Eenduidig NRTJ	299	277	92,6%	22	7,4%	15
Tweevoudig NRTJ-RTJ	25	21	84,0%	4	16,0%	3
Meervoudig NRTJ	5	4	80,0%	1	20,0%	1
Totaal	2930	2823	96,3%	107	3,7%	
Subgroep Voorzieningen BinC (b) Met tussenkomst OCJ en/of SDJ (n = 1577)						Waarvan zonder einddatum
Start in RTJ	402	348	86,6%	54	13,4%	
Eenduidig RTJ	320	304	95,0%	16	5,0%	12
Tweevoudig RTJ-NRTJ	61	32	52,5%	29	47,5%	16
Meervoudig RTJ	21	12	57,1%	9	42,9%	3
Start in NRTJ	67	54	80,6%	12	17,9%	
Eenduidig NRTJ	38	32	84,2%	5	13,2%	5
Tweevoudig NRTJ-RTJ	19	16	84,2%	3	15,8%	1
Meervoudig NRTJ	10	6	60,0%	4	40,0%	2
Start in OCJ/SDJ	1108	885	79,9%	224	20,2%	
OCJ/SDJ met start in RTJ	688	556	80,8%	132	19,2%	
Eenduidig RTJ	568	492	86,6%	76	13,4%	52
Tweevoudig RTJ-NRTJ	87	44	50,6%	43	49,4%	30
Meervoudig RTJ	33	20	60,6%	13	39,4%	6
OCJ/SDJ met start in NRTJ	420	329	78,3%	92	21,9%	
Eenduidig NRTJ	324	262	80,9%	63	19,4%	39
Tweevoudig NRTJ-RTJ	73	55	75,3%	18	24,7%	12
Meervoudig NRTJ	23	12	52,2%	11	47,8%	9
Totaal	1577	1287	81,6%	290	18,4%	

De analyse naar het al dan niet beëindigd zijn van trajecten suggereert dat het merendeel van de hulptrajecten binnen de onderzoeksperiode van drie jaar als afgerond wordt geregistreerd. Tegelijk is het cruciaal om de methodologische keuzes achter deze vaststelling kritisch te beschouwen. De classificatie van trajecten als ‘afgelopen’ of ‘nog lopend’ is hier gebaseerd op de einddatum van de laatst geregistreeerde hulpvorm. Hoewel deze keuze toelaat om conceptueel een onderscheid te maken tussen de trajecten, houdt ze geen rekening met de inhoudelijke samenhang of continuïteit van het hulpverloop.

Jongeren kunnen na een periode zonder formele hulp opnieuw instromen, hetzij met een gewijzigde ondersteuningsvraag, hetzij binnen een andere sector. Dergelijke herinstroommomenten blijven buiten beeld in deze analyse, wat het risico inhoudt dat trajecten als beëindigd worden gecodeerd terwijl er slechts sprake is van een tijdelijke onderbreking en het traject zich na 31/12/2023 verderzet.

Bovendien is de gehanteerde tijdsgrens van drie jaar relatief beperkt in verhouding tot hoe jeugdhulptrajecten zich doorgaans lijken te ontwikkelen. Zeker voor jongeren met complexe hulpvragen kunnen trajecten langdurig of gefragmenteerd verlopen. Het verdient daarom aanbeveling om in toekomstig onderzoek de observatieperiode te verruimen, en expliciet aandacht te besteden aan terugkeer, heropstart en discontinuïteit van hulpverlening over *langere tijd*.

2 De totale groep van nieuwe instromers

In 2020 stroomden in totaal 10 019 kinderen en jongeren voor het eerst in in de jeugdhulp. Binnen dit onderzoek werd getracht de trajectpatronen van deze nieuwe instromers in kaart te brengen, met bijzondere aandacht voor het gebruik van rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (RTJ) *voor* en *na* de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (NRTJ). In dit onderdeel wordt een overzicht gegeven van de subgroepen waarvan het trajectverloop effectief werd geanalyseerd, evenals van de subgroepen waarvoor dit (nog) niet mogelijk was. Deze situering is relevant om zicht te krijgen op de totale populatie nieuwe instromers en de beperkingen van de huidige analyses.

2.1 Overzicht van geanalyseerde en niet-geanalyseerde subgroepen

Tabel 23 toont de verdeling van de volledige instroompopulatie (N = 10 019) over de subgroepen. De trajectanalyses konden worden uitgevoerd voor 53,9% van de nieuwe instromers (n = 5401), met name voor kinderen en jongeren die behoorden tot de subgroep *voorzieningen BinC* (45,0%, n = 4507) en de subgroep *crisismeldpunt* (8,9%, n = 894).

Tabel 23 Overzicht van (niet) geanalyseerde subgroepen

Wel/niet geanalyseerd	Aantal	%
Geanalyseerd naar (N)RTJ		
Voorzieningen BinC	4507	45,0%
Crisismeldpunt	894	8,9%
Niet geanalyseerd naar (N)RTJ		
Crisishulp (voorzieningen)	26	0,3%
Pleegzorg	1027	10,3%
Pleegzorg + Crisishulp	391	3,9%
Niet van toepassing		
Enkel OSD	3174	31,7%
Totaal	10019	100%

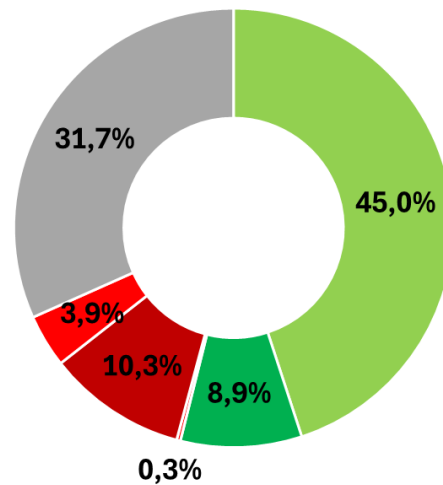
Een andere groep van jongeren ontving hulpverlening die in dit onderzoek (nog) niet verder werd geanalyseerd naar (N)RTJ. Dit betreft onder meer crisishulp binnen voorzieningen zelf (0,3%, n = 26), traject waarin pleegzorg aan bod kwam (10,3%, n = 1027), en trajecten waarin pleegzorg en crisishulp gecombineerd werden (3,9%, n =

391). Wegens een gebrek aan tijd en middelen was het niet mogelijk om deze trajecten te analyseren. Het gaat om 14,5% (n = 1444) van de totale instroompopulatie (N = 10 019) waarvoor het trajectverloop momenteel nog niet verder onderzocht werd.

Daarnaast is er een aanzienlijke groep jongeren (31,7%) die wel geregistreerd werd in een dossier binnen het OCJ of SDJ, maar waarvoor nog geen hulpverlening vanuit Opgroeien opgestart werd. Deze jongeren zijn enkel geregistreerd in Domino OSD en vielen daarom buiten de scope van de huidige analyse. Voor deze groep kan er geen trajectpatroon in termen van RTJ of NRTJ vastgesteld worden.

Figuur 16 biedt een visueel overzicht van deze indeling. De groene segmenten stellen de subgroepen voor waarvan het trajectpatroon geanalyseerd werd; de rode segmenten zijn de subgroepen waarvoor dit niet het geval was; de grijze groep verwijst naar de instroom via OSD waarvoor geen (N)RTJ-hulpverlening geregistreerd kan worden.

Figuur 16 Visueel overzicht van (niet) geanalyseerde subgroepen

2.2 Analyse van de totale 'analyseerbare populatie'

Wanneer enkel rekening gehouden wordt met de groep jongeren waarvoor in theorie een trajectanalyse mogelijk is – dat wil zeggen, exclusief de groep die enkel in Domino OSD geregistreerd werd – blijft een groep van 6845 jongeren over. Deze groep omvat jongeren uit de subgroepen 'crisishulp', 'pleegzorg', 'crisishulp + pleegzorg' en 'voorzieningen BinC' (zie ook tabel 2 *Terminologie*) en wordt in het verdere verloop de subgroep 'totaal analyseerbare groep' genoemd.

Tabel 24 toont de trajectpatronen van de totaal analyseerbare groep als 'synthese' voor het rapport. Van deze groep startte het merendeel van de jongeren hun traject in de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (N = 6845). In totaal ging het om 4028 jongeren, goed voor 58,8% van de analyseerbare populatie. De meerderheid van deze RTJ-trajecten bleef eenduidig (RTJ zonder verdere overgang naar NRTJ), wat mogelijk wijst op een vorm van stabiele hulpverlening binnen het rechtstreeks toegankelijke aanbod (53,1%, n = 3636). Daarnaast begon 15,9% van de jongeren (n = 1091) hun traject in NRTJ. Ook in deze groep blijkt het merendeel een eenduidig traject te volgen (n = 842, of 77% van 1091). Deze bevinding ondersteunt de eerdere vaststelling dat jongeren vaak binnen één van beide hulpvormen blijven, eens ze instromen. Het impliceert dat RTJ en NRTJ fungeren als twee afzonderlijke circuits zonder veel doorstroom of overstap van de een naar de andere.

Niettemin blijft een aanzienlijk deel van de analyseerbare populatie (21,1%, n = 1444) buiten beschouwing in de trajectanalyse. Deze groep bestaat hoofdzakelijk uit jongeren die trajecten doorliepen waarbij ook sprake was van pleegzorg (15,0%, n = 1027) of binnen een combinatie van pleegzorg en crisishulp (5,7%, n = 391). Aangezien pleegzorg in het huidige onderzoek niet werd geclassificeerd naar trajectpatroon, konden deze trajecten niet in het hoofdmodel worden opgenomen.

Een overzicht van alle trajectpatronen per subgroep en hun verhouding binnen de analyseerbare populatie is opgenomen in tabel 25.

Tabel 24 Trajectpatronen van de totaal analyseerbare groep (N = 6845)

Trajectpatroon	Aantal	Totaal analyseerbare groep (%)
		N = 6845
<i>Start in RTJ</i>	<i>4028</i>	<i>58,8%</i>
Eenduidig RTJ	3636	53,1%
Tweevoudig RTJ-NRTJ	266	3,9%
Meervoudig RTJ	126	1,8%
<i>Start in NRTJ</i>	<i>1091</i>	<i>15,9%</i>
Eenduidig NRTJ	842	12,3%
Tweevoudig NRTJ-RTJ	171	2,5%
Meervoudig NRTJ	78	1,1%
<i>Enkel crisishulp</i>	<i>282</i>	<i>4,1%</i>
<i>Onbekend</i>	<i>1444</i>	<i>21,1%</i>
Totaal	6845	100,0%

Tabel 25 Aantal en percentage verdeling naar trajectpatroon t.o.v. de totaal analyseerbare groep

	Trajectpatroon	Aantal	Totaal analyseerbare groep (%)
			(N = 6845)
Subgroep voorzieningen BinC	Zonder tussenkomst OCJ en/of SDJ (n = 2930)		
	Start in RTJ	2601	38,0%
	Eenduidig RTJ	2545	37,2%
	Tweevoudig RTJ-NRTJ	36	0,5%
	Meervoudig RTJ	20	0,3%
	Start in NRTJ	329	4,8%
	Eenduidig NRTJ	299	4,4%
	Tweevoudig NRTJ-RTJ	25	0,4%
	Meervoudig NRTJ	5	0,1%
	Totaal	2930	42,8%
	Met tussenkomst OCJ en/of SDJ (n = 1577)		
	Start in RTJ	1090	15,9%
	Eenduidig RTJ	888	13,0%
	Tweevoudig RTJ-NRTJ	148	2,2%
	Meervoudig RTJ	54	0,8%
	Start in NRTJ	487	7,1%
	Eenduidig NRTJ	362	5,3%
	Tweevoudig NRTJ-RTJ	92	1,3%
	Meervoudig NRTJ	33	0,5%
	Totaal	1577	23,0%
Subgroep crisismeldpunt	Start in RTJ	337	4,9%
	Eenduidig RTJ	203	3,0%
	Tweevoudig RTJ-NRTJ	82	1,2%
	Meervoudig RTJ	52	0,8%
	Start in NRTJ	275	4,0%
	Eenduidig NRTJ	181	2,6%
	Tweevoudig NRTJ-RTJ	54	0,8%
	Meervoudig NRTJ	40	0,6%
	Enkel crisishulp	282	4,1%
	Totaal	894	13,1%
	Rest	Subgroep Crisishulp (voorzieningen)	26
Subgroep pleegzorg		1027	15,0%
Subgroep Pleegzorg + crisishulp		391	5,7%
Totaal		1444	21,1%

3 Relatie tot eerder onderzoek: verdieping en verruiming van het perspectief

In eerder onderzoek van De Wispelaere et al. (2021) werd een analyse uitgevoerd van trajecten binnen de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (NRTJ) van het Agentschap Opgroeien, voor de periode 2016 tot 2020. Daarbij werd onderzocht hoelang NRTJ-trajecten doorgaans duren en in welke mate sprake is van onderbrekingen of herinstroom. Het onderzoek beperkte zich tot NRTJ-hulp, en hield daardoor geen rekening met hulpverlening in rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (RTJ).

Het huidige onderzoek vormt hierop een aanvulling, doordat het niet alleen NRTJ-trajecten in rekening brengt, maar ook de aanwezigheid van RTJ-hulpverlening voor, tussen of na NRTJ-registraties in beeld brengt. Hierdoor kan nagegaan worden of en in welke mate jongeren die in het vorige onderzoek als “herinstromers” gecategoriseerd werden, in de tussentijd RTJ-hulp ontvingen. In het onderzoek van De Wispelaere et al. werd herinstroom gedefinieerd als een nieuwe NRTJ-registratie na een onderbreking van minstens 30 dagen. Men impliceerde hierbij dat het niet noodzakelijk zou gaan om een ‘hulpstilte’, maar eerder dat hulpverlening geboden zou worden via bijvoorbeeld rechtstreeks toegankelijk hulp.

Toch wijst de huidige analyse erop dat dergelijke overgangen zeldzaam zijn. Het aantal jongeren met een zogenaamd tweevoudig of meervoudig traject — bijvoorbeeld NRTJ–RTJ–NRTJ — blijft relatief beperkt. In die zin wordt de impliciete veronderstelling uit het vorige onderzoek, namelijk dat hulp onder de vorm van RTJ vaak als tussenfase, voorfase of nafase fungeert tijdens een onderbreking in NRTJ, niet bevestigd. Zowel tweevoudige als meervoudige trajectpatronen zijn zeldzaam, ook bij jongeren met een tussenkomst van het OCJ of SDJ. Dit roept de vraag op of jongeren in de tussenperiode tussen twee NRTJ-fases werkelijk zonder hulp zijn, dan wel of zij ondersteuning krijgen via andere kanalen buiten het Agentschap Opgroeien, zoals de geestelijke gezondheidszorg of het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH).

Eerder onderzoek, waaronder de studie *"Naar een meer geïntegreerd zicht op wie met jeugdhulp in aanraking komt"* (De Wispelaere et al., 2024), toont aan dat een deel van de jeugdhulpverlening plaatsvindt binnen andere sectoren dan die van Opgroeien. In het huidige onderzoek hebben we echter geen zicht op welke instanties dit betreft. Het is daarom van belang te benadrukken dat onderbrekingen in de hulpverlening binnen Opgroeien niet noodzakelijk wijzen op een daadwerkelijke hulpstilte voor de jongere. Het is mogelijk dat de jongere in die periode ondersteuning ontving vanuit een andere sector.

Bovendien is het belangrijk op te merken dat in het huidige onderzoek geen trajectduur werd berekend in tegenstelling tot het vorige onderzoek waar korte, middellange en lange hulpepisodes werden onderscheiden. Hierdoor blijft het moeilijk om beide typologieën rechtstreeks met elkaar te vergelijken. De uitsluiting van pleegzorg in het huidige onderzoek bemoeilijkt dit nog verder. Dit onderstreept de grote impact dat keuzes in datavergelijking, meetperiodes en interpretatiecriteria hebben op hoe we noden, trajectverloop en druk op het systeem inschatten. Het laat bovendien zien dat de lengte van een traject iets anders is dan de mate van samenhang of fragmentatie ervan.

De vergelijking tussen beide onderzoeken maakt duidelijk dat een gecombineerde benadering wenselijk is, waarbij zowel (N)RTJ als de duur en onderbrekingen in een traject in beeld worden gebracht. Idealiter over een langere periode, met koppeling van databanken over verschillende sectoren heen, en met ruimte voor kwalitatieve verdieping. Alleen zo kan een vollediger beeld ontstaan van hoe jongeren doorheen verschillende vormen van hulp bewegen, waar de breuken of overschakelingen plaatsvinden, en hoe continuïteit van zorg betekenis krijgt in de praktijk.

Hoofdstuk 5

Conclusies

Dit onderzoek had tot doel de positionering van rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (RTJ) in relatie tot niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (NRTJ) binnen het Agentschap Opgroeien in kaart te brengen. Daarbij werd nagegaan in welke mate RTJ voorkomt als voortraject, natraject of tussenvorm binnen een traject waarin NRTJ wordt ingezet. Deze analyse draagt bij aan een verfijnd inzicht in de trajecten die jongeren binnen de jeugdhulp doorlopen en beoogt de rol van RTJ binnen deze trajecten beter te situeren. Het onderzoek levert hiermee een inhoudelijke bijdrage aan de ontwikkeling van longitudinaal jeugdhulpsonderzoek, en bouwt voort op eerder onderzoek dat zich hoofdzakelijk richtte op NRTJ. De conclusies zijn gestructureerd rond vijf onderzoeksvragen, waarna wordt gereflecteerd op de implicaties voor toekomstig onderzoek en beleid.

1 Antwoorden op onderzoeksvragen

Onderzoeksvragen 1 t.e.m. 3

De eerste drie onderzoeksvragen richten zich op het aantal jongeren dat een traject aanvangt binnen de rechtstreeks toegankelijke (RTJ) of niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (NRTJ), en in welke mate zij binnen datzelfde type hulpverlening blijven, dan wel overstappen naar het andere type. Ook wordt nagegaan hoeveel jongeren tijdens hun traject meermaals van hulpvorm wisselen. Deze analyses zijn gebaseerd op de subpopulatie *voorzieningen BinC*.

Binnen de subgroep voorzieningen BinC hebben 3433 jongeren een eenduidig RTJ-traject (76,2%) en 661 jongeren (23,8%) een eenduidig NRTJ-traject. Hoewel niet kan worden vastgesteld of RTJ in sommige gevallen werd ingezet bij gebrek aan toegang tot NRTJ, wijst deze verdeling erop dat het merendeel van de jongeren geen beroep deed op de intersectorale toegangspoort. **Daarnaast stappen 184 jongeren over van RTJ naar NRTJ en 117 van NRTJ naar RTJ. Meervoudige overstappen komen voor bij 111 jongeren.** De meerderheid van de jongeren blijft dus binnen het type hulpverlening waarin het traject aanvangt. Zo doorloopt 93,0% van de jongeren die starten in RTJ een eenduidig RTJ-traject, en geldt dit voor 81,0% van de jongeren die starten in NRTJ. Overgangen tussen beide types zijn minder frequent: 5,0% van de jongeren met een start in RTJ stapt over naar NRTJ, en 14,0% maakt de omgekeerde beweging. Meervoudige trajecten – waarbij jongeren meerdere keren wisselen tussen hulpvormen – zijn zeldzaam: slechts 2,4% van de jongeren (n = 111) in deze subgroep kent een dergelijk verloop.

In zowel RTJ als NRTJ zijn jongens in de meerderheid. Dit verschil is het sterkst bij een start in NRTJ, waar 63,1% van de jongeren mannelijk is. Bij trajecten met een overstap van NRTJ naar RTJ is de geslachtsverdeling ongeveer gelijk, terwijl bij de omgekeerde beweging (van RTJ naar NRTJ) opnieuw een oververtegenwoordiging van jongens (60,3%) wordt vastgesteld.

Wat leeftijd betreft, neemt de instroom in NRTJ toe met de leeftijd, terwijl de instroom in RTJ afneemt. Deze trend wordt het meest zichtbaar vanaf 15 jaar, met een kantelpunt in de leeftijdscategorie 18–20 jaar: in deze groep start voor het eerst een groter aandeel jongeren in NRTJ (52,0%) dan in RTJ (48,0%).

Overstappen tussen hulpvormen is in deze categorie eerder uitzonderlijk, vermoedelijk vanwege leeftijdsgrenzen binnen het hulpaanbod.

Een opvallende uitzondering vormt de groep ongeboren kinderen. Hoewel deze groep beperkt is in omvang ($n = 52$), kent ze relatief het hoogste aandeel meervoudige trajecten (7,7%) in vergelijking met andere leeftijdscategorieën.

Wanneer wordt ingezoomd op de eenduidige trajecten, blijkt dat 3- tot 5-jarigen het sterkst vertegenwoordigd zijn in RTJ (25,2%), terwijl 15- tot 17-jarigen de grootste groep vormen in NRTJ (34,1%). Ook bij tweevoudige en meervoudige trajecten is deze laatste leeftijdsgroep dominant aanwezig: zij maken telkens ongeveer een kwart uit van deze trajecttypes.

Onderzoeksvraag 4

De vierde onderzoeksvraag onderzoekt of het gebruik van rechtstreeks of niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp verschilt wanneer er sprake is van een tussenkomst door het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg (OCJ) en/of de Sociale Dienst van de Jeugdrechtbank (SDJ) tijdens het traject.

De resultaten tonen dat er een duidelijk verschil in trajectpatronen tussen jongeren mét en zonder tussenkomst van OCJ en/of SDJ. Jongeren met zo'n tussenkomst maken beduidend vaker een overstap tussen RTJ en NRTJ, en hebben minder vaak een eenduidig traject. Vooral wanneer de tussenkomst later in het traject plaatsvindt, neemt het aantal overgangen merkbaar toe.

Uit de analyses blijkt dus dat kinderen en jongeren met een OCJ/SDJ-tussenkomst minder vaak een eenduidig traject doorlopen dan kinderen en jongeren zonder deze tussenkomst. Bij hen komen overstappen tussen RTJ en NRTJ dus vaker voor, evenals meervoudige trajecten. Daarnaast blijkt dat in ongeveer 70% van de trajecten de tussenkomst van OCJ of SDJ het begin van het traject markeert. In deze trajecten met OCJ/SDJ-tussenkomst als start, is er vaker sprake van eenduidige hulpverlening. Wanneer de OCJ/SDJ-tussenkomst later in het traject plaatsvindt, nemen het aantal overstappen tussen hulpvormen duidelijk toe. Hoewel trajecten met een OCJ/SDJ-tussenkomst gemiddeld minder eenduidig verlopen dan trajecten zonder tussenkomst, blijft het belangrijk te benadrukken dat een meerderheid van de jongeren die hun traject aanvatten in RTJ én een tussenkomst van OCJ/SDJ kennen, binnen RTJ blijft (81,5%, $N = 1577$).

Er worden ook verschillen vastgesteld in de geslachtsverdeling binnen de trajecttypes die een OCJ/SDJ-tussenkomst kennen. De tweevoudige RTJ-NRTJ-trajecten met een OCJ/SDJ-tussenkomst bestaan uit meer jongens dan meisjes (62,2% jongens versus 37,8% meisjes). Eenduidige NRTJ-trajecten bestaan daarentegen vaker uit meisjes dan jongens (60,3% meisjes versus 39,7% jongens).

Wat betreft leeftijd valt op dat OCJ/SDJ-tussenkomsten vaker voorkomen bij oudere kinderen, met 15- tot 17-jarigen als grootste groep (24,4% van 1577). In de groep zonder tussenkomst vormen 3- tot 5-jarigen de grootste groep (25,6% van 2930). In beide groepen neemt het aandeel jongeren dat start in NRTJ toe met de leeftijd, maar deze stijging is sterker uitgesproken bij jongeren met een OCJ/SDJ-tussenkomst — vooral binnen de leeftijdscategorie 15-17 jaar en 3-5 jaar. Bij deze leeftijdsgroepen is het aandeel eenduidige NRTJ-trajecten aanzienlijk hoger bij jongeren mét tussenkomst dan bij die zonder (een verschil van 30 procentpunt).

De leeftijdsverdeling binnen de verschillende trajectpatronen vertoont duidelijke gelijkenissen tussen jongeren met en zonder tussenkomst, maar de aantallen liggen telkens hoger in de groep mét tussenkomst. Zo blijven 3-5-jarigen de grootste groep in eenduidige RTJ-trajecten, terwijl 15- tot 17-jarigen domineren in eenduidige NRTJ-trajecten, tweevoudige trajecten en meervoudige patronen. Deze verhoudingen blijven behouden, ook wanneer OCJ of SDJ betrokken is.

Onderzoeksvraag 5

Als laatste werd onderzocht op welk moment crisishulpverlening, opgestart via het crisismeldpunt, opgestart wordt in de trajecten van kinderen en jongeren binnen de jeugdhulp. Uit de analyses blijkt dat crisishulp het vaakst wordt ingezet bij de start van een traject, minder vaak als tussenkomst of afsluiting. Opmerkelijk is dat een derde van de jongeren binnen deze subgroep na de crisishulp geen verdere geregistreerde hulpverlening van het Agentschap Opgroeien ontvangt binnen een periode van drie jaar.

Bij 65,3% van de trajecten (N = 849) wordt crisishulp bij de start geregistreerd. Dit cijfer omvat zowel jongeren met crisishulp enkel bij de eerste registratie (n = 302) als jongeren die enkel crisishulp ontvingen zonder verdere geregistreerde hulp (n = 282). In 15,2% van de trajecten treedt crisishulp op tijdens het traject, en bij 5,3% vormt het het eindpunt. Bij 6,4% van de trajecten komt crisishulp op meerdere momenten voor, zoals bij zowel de start als het einde.

Wanneer crisishulp deel uitmaakt van het traject – ongeacht het precieze moment – blijkt dat de instroom via RTJ en NRTJ nagenoeg gelijk verdeeld is, met een lichte oververtegenwoordiging van RTJ (55,1%). Daarnaast zijn er minder eenduidige trajecten wanneer er ook crisishulpverlening in het traject is, dan in de subgroep *voorzieningen BinC* (cfr. trajecten zonder crisishulp). Tussen de 35% en 40% van de jongeren maken één of meerdere overstappen tussen hulpvormen.

De aard van het trajectpatroon verschilt afhankelijk van het moment waarop de crisishulp plaatsvindt. Wanneer de crisishulpverlening bij de start van het traject wordt ingezet, komen zowel RTJ- als NRTJ-trajecten ongeveer even vaak voor, en blijft het aandeel eenduidige trajecten relatief hoog (het aandeel eenduidige RTJ-trajecten bedraagt 42,7% van de trajecten met crisishulp als start, en een aandeel van 33,4% eenduidig NRTJ-trajecten). Als crisishulp later in het traject wordt opgestart, neemt het aandeel tweevoudige en meervoudige trajecten sterk toe. Zo bestaat de groep van trajecten waarbij crisishulp zich tijdens het traject afspeelt voor 31,6% uit een tweevoudig RTJ-NRTJ-patroon, en is er nog een aandeel dan 29,4% meervoudige trajectpatronen.

Patronen zoals 'XX0', waarbij crisishulp herhaald voorkomt en niet beperkt blijft tot de start, zijn relatief sterk aanwezig (115 van de 894 trajecten met crisishulp, 13%). In deze groep is er een aandeel van 47% eenduidige NRTJ-trajecten en 20,9% meervoudige trajecten. Dit duidt erop dat crisishulpverlening die zich later in het traject voordoet, vaker gepaard gaat met overstappen van RTJ naar NRTJ.

Wat betreft *geslacht* blijkt dat meisjes relatief vaker betrokken zijn bij NRTJ, zowel als startpunt als in een overstap vanuit RTJ (tweevoudig RTJ-NRTJ), dan jongens. Anders gezegd, er zitten dus procentueel meer meisjes dan jongens in een eenduidig NRTJ-traject waar ook crisishulpverlening heeft plaatsgevonden (52% meisjes, 48% jongens), én in een tweevoudig RTJ-NRTJ traject waar ook crisishulpverlening heeft plaatsgevonden (54% meisjes, 46% jongens). Dit is opvallend, aangezien jongens doorgaans sterker vertegenwoordigd zijn in de jeugdhulp, ook binnen deze subgroep ($N_{\text{meisjes}} = 432$ en $N_{\text{jongens}} = 462$).

Op vlak van leeftijd valt op dat crisishulpverlening via het crisismeldpunt vooral wordt ingezet bij jongeren ouder dan 12 jaar. Zo behoort 61,2% van de jongeren tot de leeftijdsgroep 12–17 jaar, met een sterke vertegenwoordiging van 15- tot 17-jarigen binnen alle trajecttypes. Vooral binnen eenduidige NRTJ-trajecten, tweevoudige RTJ-NRTJ-patronen en meervoudige NRTJ-structuren is deze leeftijdsgroep prominent aanwezig. Naarmate de leeftijd bij instroom stijgt, neemt ook de kans toe dat jongeren terechtkomen in het NRTJ-circuit. Het aandeel eenduidige NRTJ-trajecten bij oudere leeftijden blijft bovendien relatief hoog, zo bestaat de groep 15-17-jarigen voor bijna 30% uit kinderen en jongeren met een eenduidig NRTJ-trajectpatroon.

Percentage beëindigde en lopende trajecten

De vaststelling dat het aantal twee- en meervoudige trajecten relatief beperkt blijft, roept de vraag op in hoeverre dit te maken heeft met het feit dat sommige trajecten nog lopend zijn.

Uit de analyses blijkt dat het **merendeel van de trajecten binnen de onderzochte periode als beëindigd kan worden beschouwd, zowel in de groep met als zonder tussenkomst van OCJ of SDJ**. Toch zijn trajecten met overstappen tussen RTJ en NRTJ — en zeker wanneer NRTJ de laatste geregistreeerde hulpvorm is — opvallend vaker nog lopend dan eenduidige trajecten. Dit patroon is sterker aanwezig in de groep mét tussenkomst dan in de groep zonder.

Tegelijk vereist deze interpretatie de nodige voorzichtigheid. De classificatie als ‘beëindigd’ of ‘nog lopend’ is gebaseerd op de einddatum van de laatst geregistreeerde hulpvorm. Er bestaat een reëel risico dat trajecten foutief als beëindigd worden beschouwd, terwijl er slechts sprake is van een *tijdelijke* onderbreking. Het kan zijn dat trajecten na de onderzoeksperiode verder worden gezet. Daarom is de gehanteerde observatieperiode van drie jaar beperkt in verhouding tot de vaak langdurige en gefragmenteerde aard van jeugdhulptrajecten. Het verdient aanbeveling om in toekomstig onderzoek een langere observatieperiode te hanteren en expliciet oog te hebben voor herinstroom en discontinuïteit van hulpverlening over de tijd heen.

Relatie tot eerder onderzoek

Het huidige onderzoek bouwt voort op het werk van De Wispelaere et al. (2021), dat zich beperkte tot trajecten binnen de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (NRTJ). Door ook de rechtstreeks toegankelijke hulp (RTJ) in beeld te brengen, biedt dit onderzoek een verruimd perspectief op het trajectverloop van jongeren.

Waar in het eerdere onderzoek werd verondersteld dat herinstroom in NRTJ-trajecten vaak gepaard gaat met RTJ-hulp als voor-, tussen- of natraject, tonen de huidige analyses aan dat dergelijke tweevoudige of meervoudige trajecten relatief zeldzaam zijn. Daarmee wordt de impliciete aanname uit eerder werk grotendeels weerlegd.

Tegelijk roept dit de vraag op of jongeren in de tussentijd werkelijk zonder hulp zijn, dan wel ondersteuning krijgen via andere systemen buiten het Agentschap Opgroeien, zoals het VAPH of de geestelijke gezondheidszorg. Deze hypothese sluit aan bij bevindingen uit De Wispelaere et al. (2024), waaruit bleek dat kinderen en jongeren gebruik maken van hulpverlening uit verschillende sectoren.

Tot slot bemoeilijken verschillen in onderzoeksopzet — zoals het al dan niet berekenen van trajectduur en de uitsluiting van pleegzorg — een rechtstreekse vergelijking tussen beide studies. Dit onderstreept het belang van een gecombineerde onderzoeksmethode (zowel duur, onderbrekingen) als inter-sectorale aanpak (*alle* info over het traject), én de nood aan onderzoek met langere onderzoeksperiodes.

Synthese: Overzicht van trajectpatronen bij nieuwe instromers in 2020

Uit de analyses blijkt dat de meerderheid van de jongeren hun traject aanvat binnen de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (RTJ). Slechts een minderheid start in de niet-rechtstreeks toegankelijke hulp (NRTJ), en in beide groepen blijft het traject doorgaans eenduidig: jongeren blijven meestal binnen het type hulp waarin ze aanvankelijk instromen. Tweevoudige of meervoudige trajecten, waarbij RTJ als voor-, tussen- of natraject voorkomt in combinatie met NRTJ, blijven uitzonderlijk.

Deze bevinding wijst erop dat RTJ en NRTJ in de praktijk functioneren als grotendeels gescheiden circuits, met beperkte doorstroom tussen beide. Daarbij moet wel in rekening gebracht worden dat NRTJ-trajecten vrijwel altijd gepaard gaan met een verplichte RTJ-module, wat de scheiding tussen beide hulpvormen enigszins relativeert.

Deze synthese baseert zich op de analyse van 53,9% van de totale instroompopulatie van 2020 (N = 10.019), of 78,9% van de groep waarvoor een trajectanalyse in theorie mogelijk was (N = 6845). De resterende groep – bestaande uit jongeren met *pleegzorg*, een combinatie van *pleegzorg en crisishulp*, of *enkel een registratie in Domino OSD* – kon niet worden opgenomen in de trajectanalyse. Dit betekent dat het zicht op de volledige populatie onvolledig blijft, en dat de vaststellingen uit dit onderzoek enkel gelden voor een deel van de jongeren die in 2020 instroomden.

Desalniettemin bieden de bevindingen een eerste onderbouwd antwoord op de vraag in welke mate RTJ *voor, tijdens of na* NRTJ voorkomt: in de meerderheid van de gevallen zijn deze hulpvormen niet met elkaar verweven, en volgt het traject een eenduidig en relatief stabiel verloop binnen één van beide vormen van jeugdhulp.

2 Beperking van huidig onderzoek en implicaties voor vervolgonderzoek

2.1 Beperkte onderzoeksperiode

De analyses in dit onderzoek omvatten uitsluitend de periode van januari 2020 tot en met december 2023. Aangezien jeugdhulptrajecten langdurig, onderbroken of gefragmenteerd kunnen verlopen, is het mogelijk dat bepaalde trajectfasen zich buiten de beschouwde periode bevinden. Hierdoor houdt de methodologische keuze om laatst geregistreerde einddatum te kiezen het risico in dat trajecten foutief als beëindigd worden beschouwd, terwijl het mogelijk gaat om tijdelijke onderbrekingen of latere heropnames. Toekomstig onderzoek zou gebaat zijn bij langere onderzoeksperiodes om overgangen, terugkeer in hulp of latere herinstroom beter te kunnen detecteren.

2.2 Beperking tot hulpverlening binnen het Agentschap Opgroeien

In dit onderzoek werd enkel hulpverlening geanalyseerd die geregistreerd werd binnen het Agentschap Opgroeien. Andere vormen van ondersteuning, zoals via het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH), centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG), CLB's of hulp in de privésfeer, bleven buiten beschouwing. Hierdoor ontstaat het risico dat trajecten ten onrechte als onderbroken of beëindigd worden geïnterpreteerd, terwijl in werkelijkheid elders ondersteuning plaatsvond. Het combineren van gegevens uit verschillende sectoren zou in toekomstig onderzoek kunnen bijdragen aan een vollediger en geïntegreerd zicht op het hulpverloop van kinderen en jongeren.

2.3 Een deel van de instroom is niet opgenomen in analyses

De trajectanalyses in dit onderzoek werden uitgevoerd op jongeren binnen de subgroepen ‘voorzieningen BinC’ en ‘crisismeldpunt’. Belangrijke groepen, zoals jongeren met pleegzorg en een combinatie van pleegzorg en crisishulp, werden niet in de analyses opgenomen. Daardoor zijn de bevindingen niet zonder meer generaliseerbaar naar de volledige populatie van nieuwe instromers in de jeugdhulp. Bovendien bemoeilijkt het ontbreken van deze groepen de vergelijkbaarheid met eerder onderzoek was De Wispelaere et al. (2021).

Het is aanbevolen om in vervolgonderzoek ook deze andere subgroepen in de analyses op te nemen om een vollediger beeld te verkrijgen van de diversiteit aan trajectverlopen. Bovendien ligt er ook een grote kans voor vervolgonderzoek om de situaties van kinderen en jongeren te exploreren die enkel in contact komen met OCJ/SDJ. Waarom komen zij niet in het hulpaanbod van de voorzieningen Opgroeien terecht? Deze groep bedraagt een derde van de totale instroom in 2020.

2.4 Indelingscriteria RTJ en NRTJ

Binnen het gebruikte classificatiesysteem wordt een traject als ‘NRTJ’ beschouwd zodra er een registratie van niet-rechtstreeks toegankelijke hulp voorkomt, zelfs wanneer deze gepaard gaat met een verplichte RTJ-module. Hierdoor is het onderscheid tussen RTJ en NRTJ minder scherp dan de indeling op het eerste gezicht doet vermoeden. Dit kan een vertekend beeld geven van de scheiding tussen beide vormen van hulp.

Toekomstig onderzoek zou kunnen werken met een verfijndere typologie van hulpvormen, waarin onderscheid wordt gemaakt tussen verplichte en effectief ingezette modules, of de verhouding tussen RTJ en NRTJ binnen eenzelfde traject.

2.5 Geen zicht op bewegingen binnen RTJ en NRTJ

Deze analyses houden geen rekening met de verschillende vormen van hulpverlening die gebruikt kunnen worden binnen de RTJ en de NRTJ. Zo kan het bijvoorbeeld zijn dat het kind verschillende vormen van hulp krijgt, dat er dus veranderd wordt van dienst of begeleider.

2.6 Geen analyse van hulpduur en -intensiteit

In dit onderzoek werd geen rekening gehouden met de duur, frequentie of intensiteit van de hulpverlening. De analyse beperkte zich tot de volgorde en aard van geregistreerde hulpvormen, waardoor belangrijke variaties in hulpzwaarte of complexiteit van trajecten buiten beeld blijven. Aanvullend onderzoek kan verrijkt worden met kwantitatieve variabelen zoals duur per module, aantal registraties of gelijktijdige hulpvormen om een meer gedetailleerd beeld te geven van de hulpintensiteit. Dit zou ook de vergelijkbaarheid met eerder onderzoek ten goede komen.

2.7 Gebrek aan kwalitatieve duiding

De gebruikte data zijn administratief van aard en geven geen inzicht in de motieven, omstandigheden of ervaringen van jongeren, gezinnen of hulpverleners. Hierdoor ontbreken belangrijke contextuele elementen die het trajectverloop mede beïnvloeden. Een gemengde methodologie, waarbij kwantitatieve data worden aangevuld met kwalitatieve interviews of casestudies, kan bijdragen aan een dieper begrip van de onderliggende mechanismen en beleving van trajecten. Mondelinge verduidelijking van de betrokkenen kan bovendien ook hiaten in de registratiesystemen verduidelijken.

3 Beleidsrelevantie van deze onderzoeksresultaten

Een van de aanleidingen voor dit onderzoek was de vaststelling uit eerder longitudinaal onderzoek naar NRTJ-trajecten dat het ontbreken van gegevens over RTJ-gebruik belemmerde om na te gaan of, en in welke mate, RTJ voorafging aan of volgde op NRTJ. Die eerdere studie kon wel de duur van NRTJ-trajecten berekenen, maar gaf geen inzicht in het bredere hulpverleningsverloop. In deze studie volgen we voor het eerst beide vormen van hulpverlening — RTJ en NRTJ — op, over een langere onderzoeksperiode. Deze studie zou aanleiding kunnen geven tot de vaststelling dat RTJ en NRTJ relatief afzonderlijke systemen zijn. De meeste trajecten die starten in RTJ, eindigen ook in RTJ binnen de onderzoeksperiode. Ook wanneer een traject in NRTJ eindigt, betekent dit doorgaans het einde van de hulpverlening binnen een voorziening of dienst die erkend en gesubsidieerd wordt door het Agentschap Opgroeien. Het lineaire denken dat kinderen en jongeren eerst minder intensieve hulp krijgen en dan vervolgens terechtkomen in NRTJ, waarna mogelijks nog een fase van minder intensieve RTJ volgt blijkt niet op te gaan. Heel wat kinderen en jongeren lijken geholpen te zijn binnen de RTJ. Tegelijkertijd mogen de beperkingen van het onderzoek die in de vorige paragraaf aan bod kwamen, niet uit het oog verloren worden.

De huidige analyses leggen belangrijke patronen bloot, maar tonen tegelijk de grenzen van wat administratieve registraties kunnen verklaren. De inzichten roepen dan ook méér vragen op dan ze beantwoorden — vragen die essentieel zijn voor een beter, rechtvaardiger en doelgerichter jeugdhulpbeleid in Vlaanderen. Zo ontbreekt *in het huidige onderzoek* elk zicht op wachtlijsten, aanmeldingen bij de toegangspoort en jongeren die wachten op hulp. Daardoor is het in dit rapport onmogelijk om te beoordelen of RTJ-trajecten gekozen worden omdat ze geschikt zijn voor de hulpvraag, dan wel omdat NRTJ-hulp onvoldoende beschikbaar is. Evenmin weten we of RTJ soms als overbruggingshulp wordt ingezet. Ook stellen we nu vast dat heel wat RTJ-trajecten eindigen binnen de onderzoeksperiode, maar we beschikken niet over informatie over hoe het traject wordt afgesloten en wat de effecten zijn van de geboden hulp. Daarnaast zijn er voor de jongeren die wel in een hulptraject zitten weinig tot geen gegevens voorhanden om te beoordelen of dit de meest wenselijke hulp is.

Daarbovenop is de huidige datakoppeling te beperkt om een omvattend hulpverloop van jongeren te reconstrueren. Belangrijke groepen — zoals jongeren met enkel een registratie in de databank van OCJ/SDJ, of met hulp vanuit andere sectoren zoals VAPH, CGG of CLB — blijven in deze analyses buiten beeld. We wijzen hier ook nogmaals op de relatief grote groep die op basis van de cijfers van het Agentschap Opgroeien enkel gekend is bij het OCJ of het SDJ. Onderzoek dat enkel gebruikt maakt van de beschikbare gegevens van het Agentschap Opgroeien, biedt onvoldoende zicht op de trajecten van bepaalde groepen. Het onderzoek toont dan ook opnieuw de nood aan om in te zetten op procedures en systemen die toelaten om gegevens te koppelen tussen verschillende sectoren, agentschappen en

overheden om een beter zicht te krijgen op de trajecten die kinderen en jongeren afleggen. Daarbij is het combineren van kwantitatieve trajectanalyses met kwalitatieve inzichten noodzakelijk en is er tevens bijzondere aandacht nodig voor de verschillen tussen trajecten van jonge kinderen en adolescenten. Via **mixed-method onderzoek** kunnen we begrijpen hoe jongeren hun traject ervaren, welke drempels ze tegenkomen, waarom ze stoppen of overstappen, en wat er voor hen werkt.

De beperkingen van deze studie mogen niet gezien worden als een argument om het longitudinaal onderzoek te devalueren of te beëindigen, maar als een reden om ten gronde blijvend werk te maken van mixed-method onderzoek dat inzichten biedt in de trajecten van kinderen en jongeren in de jeugdhulp. Op die manier kan het longitudinaal onderzoek nog meer input bieden om het functioneren van de jeugdhulp te verbeteren.

Referenties

Agentschap Opgroeien. (2024, augustus). *Handleiding BinC*. Geraadpleegd op 14 april 2025, van <https://www.jeugdhulp.be/professionelen/werking/e-dossier/binc>

Coppens, E., West, D., Vanderfaellie, J., Pleysier, S., & Hermans, K. (2018). *Het ontwikkelen van een concept voor de realisatie van een longitudinaal onderzoek in de jeugdhulp*. Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

De Wispelaere, T., Pleysier, S., & Hermans, K. (2021). *Analyse van de intensieve trajecten binnen de Niet Rechtstreeks Toegankelijke Jeugdhulp (NRTJ) van het Agentschap Opgroeien*. Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

De Wispelaere, T., Vanden Cruyce, N., Roose, R., Hermans, K. (2024). *Naar een meer geïntegreerd zicht op wie met jeugdhulp in aanraking komt: dwarsdoorsnede kinderen en jongeren Opgroeien, VAPH en CAW*. Leuven: Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Schuurman, M., Daems, A., Pleysier, S., & Hermans, K. (in druk). *Verkennde analyse van trajecten in de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (2017–2021) van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap*. Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.